

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΚΔΟΣΤΑΣ
ΚΑΛΛΙΡΟΗΣ ΕΛΕΣΠΟΥΔΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
649

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1970

ΣΤ'

89

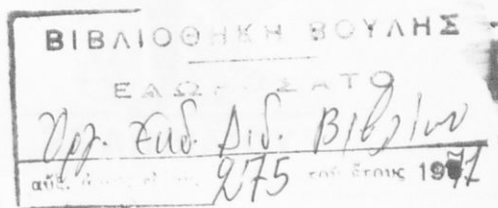
ΣΧΒ

Σ
Ομπρ. 1

ΑΡΧΑΙΑ Ε/Γ = 28^α

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΕΠΙΣΤΗΜΟΝ. ΜΟΥΣΕΙΟΝ

275 1981
275 1981

1981

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΤ' 89 ΣΧΒ
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
Εμπροσ
Εμπροσ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

Ε' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1970

002
4η Ε
ΕΤΒ
649

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

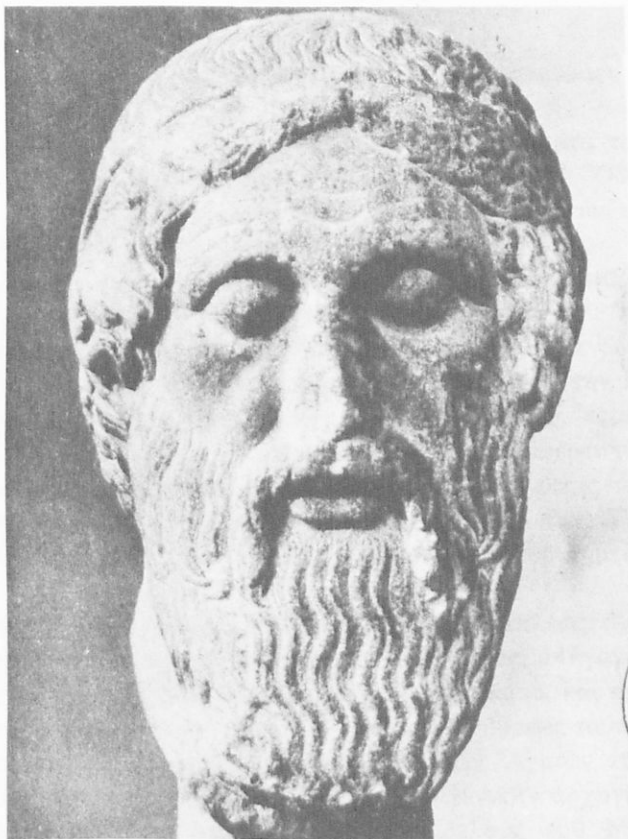
(ΕΚΛΟΓΗ)

ΕΚΔΟΣΗ

ΣΤΑΘΕΡΟΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΑΘΗΝΑ 1970

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

ΣΟΦΗΛΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὁποῖα διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωϊκὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὁποῖον ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἡρώων, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πεντήκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ιερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπεκόμισε βασιλικούς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὥργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὑλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς. τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἔτων. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ὅτι περὶ τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὀργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελλήνων, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἡνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμός της.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίους βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυλετικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλεον οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἡρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαοὺς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέςτατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σχλημαν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαῖρπφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἵτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἥτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἥτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἥτις ὀργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη μὲ κοινὴν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιϊκῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ή ἀρχαιοτάτη ιστορική περίπτωσις, κατὰ τήν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μέ τὰς φυλετικές του ἀρετάς πρὸς κοινούς σκοποὺς καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῇ ἐργασαμένη ἡ Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἔγινε πρὸς κατάκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφῆσεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἄποικοι εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποίησις, ἡ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωικοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαιωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλεῦτα τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται «*βασιλεύτατος πάντων*» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἔσοχον πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγὸς καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινούς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφόρους τύπους ἠθικῶν καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερον ὑποδειγματικοί εἶναι : ὁ γέρων **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλύτεραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεύς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεύς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ὀξύδερκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικός παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Σολαμῖνος **Αἴας ὁ Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας ὁ Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζὶ μὲ τοὺς πρῶτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενέα, ὁ **Σθένης** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἑκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκώνει τὸν ἰδανικώτερον τύπον του ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθήκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἑκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἡρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἥρωας ὁλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἤλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον**· καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἐνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι' ἐπὶ μετὰ τὰς χεῖράς του τὸ περισσότερον μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῷ ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν τοῦ ἡγεμονεύει ὥς ποιμὴν λαῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεῖται ὥς εἰδωλὸν ἀγερώχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτῆν. Ἡ αὐτοπεποίθις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποίου πλέκεται μετὰ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμογίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακραὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μετὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν διαδραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μετὰ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μετὰ ὅλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μετὰ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μετὰ ὀρισμένα ἐπιθέτα, τὰ ὁποῖα φανεροῦν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μετὰ δυνατόα καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικά, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνάς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὅποιαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικὴν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ λειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὅποιον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγαγεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπείθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἕνα μεγάλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστὰς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱστοροποιημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὀμήρου. Ἡ γλυπτική, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὀμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαιτέρως ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιή-

ματα, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν Ἰλιάδα, οἱ μεταγενέστεροι ποιηταὶ καὶ ἰδίως οἱ τραγικοί. Ἐντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων καὶ τοὺς ποιητικούς τρόπους τοῦ Ὀμήρου μετεχειρίσθησαν καὶ οἱ τραγικοὶ ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνῆς τὰς σκέψεις καὶ τὴν φιλοσοφίαν των. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψιχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὀμήρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὀμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμορος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον καὶ ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεάς τὴν ἀπλὴν καὶ μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μὲ τὴν ὡραιότεραν ἑκφρασιν καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολύτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΚΕΡΕΣ Α

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ι Λ Ι Α Σ

Α

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
 οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
 πολλάς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαφεν
 ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
 οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
 ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
 Ἀτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλεὺς. 7

**Ἀσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦσην.
 Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.**

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
 Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆϊ χολωθεὶς
 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὥρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
 οὔνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
 Ἀτρεΐδης· ὁ γὰρ ἦλθε θεὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
 στέμματα ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
 χρυσέφ' ἀνὰ σκῆπτρῳ, καὶ λίσσετο πάντας Ἀχαιοὺς, 15
 Ἀτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἶκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἅποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

20

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἅποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερόν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

25

« μὴ σε, γέρον, κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχέω
 ἢ νῦν δαθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραΐσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἀργεῖ, τηλόθι πάτρης,
 ἱστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώωσαν·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὥς κε νέηαι ».

30

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέθετο μῦθον·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κιὼν ἤρᾱθ' ὁ γεραῖος
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἡὔχομος τέκε Λητώ·

35

« κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρύσῃν ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρί' ἔκηα
 ταύρων ἥδ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσιν ».

40

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρήνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὥμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἵστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἦε νυκτὶ εἰοικώς.

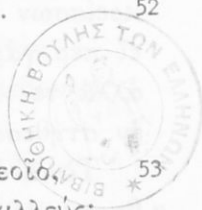
45

ἔζετ' ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένετ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κύνας ἀργούς,
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἐχεπευκὲς ἐφίεις
 βάλλ'. αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκύων καίοντο θαμειαί.

50

52

Ἀγορὰ λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννῆμαρ μὲν ἀνὰ στρατὸν ὦχετο κῆλα θεοῖο,
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γάρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη·
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὀράτο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὅτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν,
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾷ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοὺς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείομεν ἢ ἱερῆα,
 ἣ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γάρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὃς κ' εἴποι ὃ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὄγ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἴθ' ἐκατόμβης,
 αἷ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι ».

53

55

60

65

Ἦ τοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαι
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἄνακτος·

70

75

τοιγὰρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὁμοσσον
ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπειςιν καὶ χερσὶν ἀρήξειν·
ἧ γὰρ ὅτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρηι. 80
εἴ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψῃ,
ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὅφρα τελέσῃ,
ἐν στήθεσσιν ἐοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἴ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
« θαρσήςσας μάλα εἰπέ θεοπρόπιον ὃ τι οἴσθα· 85

οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σύ, Κάλχαν,
εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
σοὶ κοίλῃς παρὰ νηυσὶ βαρείας χεῖρας ἐποίσει
σὺμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἵπης, 90
ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσῃσε καὶ ἡῦδα μάντις ἀμύμων·
« οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἐκατόμβης,
ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητῆρος, ὃν ἡτίμησ' Ἀγαμέμνων
οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἡδ' ἔτι δώσει·
οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγρὸν ἀπώσει,
πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἐκατόμβην
ἐς Χρῦσῃν· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν ».

Ἦ τοι ὃ γ' ὥς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
ἥρως Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔτκτην.
Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσσόμενος προσέειπε· 105
« μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἶπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὥς δὴ τοῦδ' ἐνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὔνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδίης ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθην ἐστὶ χερεῖων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φυήν, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὥς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἀργείων ἀγέραστος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε·
 λεύσσετε γάρ τό γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί ;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλὰ,
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολλῶν ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται, 125
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῇ τετραπλῇ τ' ἀποτίσομεν, αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι ».
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐών, θεοεἰκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόω, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἢ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχῃς γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτως
 ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἤ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄζω ἐλὼν· ὁ δέ κεν κεχολώσεται, ὅν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἢ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσήϊδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δέ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ ἐ σύ, Πηλεΐδῃ, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὅφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερὰ ῥέζας»· 147

Ἔρις Ἀγαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδείην ἐπιειμένε, κερδαλέοφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθεται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἱφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἵτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἢ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὐρεά τε σκιοέντα θάλασσά τε ἠχῆεσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδὲς, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὅφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα,
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις· 160
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἱες Ἀχαιῶν.
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναιόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαῖκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαὶ διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἵκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μεῖζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων·
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἡ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεν' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς.
 ἔχθιστος δέ μοι ἐσσι διοτρεφέων βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε.
 εἰ μάλα καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἄνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὥς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσήϊδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὅφρ' ἐὺ εἰδῆς
 ὅσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέῃ δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθήμεναι ἄντην ».

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δέ οἱ ἦτορ
 στήθεσσι λασίοισι διάνδιχα μερμήριζεν,
 ἢ ὅ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὁ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὁ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσά τε κηδομένη τε.

στῇ δ' ὀπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἷφ φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῷ δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« τίπτ' αὖτ', αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
ἦ ἵνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὁῖω·
ἦς ὑπεροπλήσι τάχ' ἄν ποτε θυμὸν ὀλέσση »· 205

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλθον ἐγὼ παύσουσα τεὸν μένος, αἶ κε πίθῃαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλεύουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἐριδος, μῆδὲ ξίφος ἔλκεο χειρί· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδισον, ὥς ἔσεται περ·
ὦδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τρὶς τόσσα παρέσσεται ἀγλαὰ δῶρα
ὕβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν »·

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 215
« χρὴ μὲν σφωίτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεχολωμένον· ὥς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθῆται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ »·

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῇ κώπῃ σθέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλεὸν ὥσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἡ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἐξαῦτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσιν
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πῶ λῆγε χόλοιο·
« οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἦ πολὺ λώϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἴπῃ· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἦ γάρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἐκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι·
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομὴν ἐν ὄρεσσι λέλοιπεν, 235
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γάρ ῥά ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὖτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἔξεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἑκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χῳόμενος, ὃ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας »· 144

Ἑπέμβασις τοῦ Νέστορος

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσεῖοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔξετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἡδυεπὴς ἀνόρουσε, λιγὺς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή.
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἱ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἡδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθέῃ, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασθεν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθῆσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροίατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοίατο μαρναμένοιιν,
 οἳ περὶ μὲν βουλὴν Δαναῶν, περὶ δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ' ἄμφω δὲ νεωτέρω ἐστὸν ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἦε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἳ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κεῖνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν.
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὀρεσκάοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθὼν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἔμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἳ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ξύνιεν πείθοντό τε μύθῳ.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὑμεες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθὸς περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἕα, ὥς οἱ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιοῶν.
 μήτε σὺ, Πηλεΐδῃ, ἔθελ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἀτρεΐδῃ, σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆϊ μεθέμεν χόλον, ὃς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 «ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὅδ' ἄνθρωπος ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἃ τιν' οὐ πείσεσθαι ὀΐω.
 εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἐόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὀνειδέα μυθήσασθαι » ;

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·
 « ἦ γάρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπείξομαι, ὅττι κεν εἴπῃς.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοί γε 295
 σήμαιν'. οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πεισεσθαι ὀΐω.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἴνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·
 τῶν δ' ἄλλων, ἃ μοί ἐστι θοῇ παρὰ νηὶ μελαίνῃ, 300
 τῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.
 εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γνῶωσι καὶ οἷδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσει περὶ δουρί ».

Ὡς τὼ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἄγορην παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξιλέωσιν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπέ-
 στείλειν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσιν τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἐκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλέα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὁποίαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρωας ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὁποία ἀνῆλθεν ἀπὸ τὴν βα-
 θεϊαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία
 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
 ὅτι θὰ τιμήσῃ τὸν Ἀχιλλέα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
 στευτὴν τὴν ὑπόσχασίν του,

« ... κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσια δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν "Ολυμπον». 1 530

Ἡ υπόσχεσις αὐτῇ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὅμως ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσεν ὁρμὴν πρὸς μάχην. Ἦρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἐξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν *τερπικέραυνον* Δία. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαψωδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίους ἀρχηγοὺς ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες *κλαγγῇ* τ' ἐνόπη, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ *σιωπηλοὶ* μένεα *πνεῖοντες* καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδὴς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὅμως ὠπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε τὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

λαον νὰ ὀρμῇ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἑκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῇ μὲ τὸν ἀντιπαλὸν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῇ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγίνε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένῳ ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόῳ, Ἀντηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀντηνορίδης εἶχε κρείων Ἑλικάων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἐπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἳ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολύδακρυν Ἄρῃα
 ἐν πεδίῳ, ὀλοοῖτο λιλαϊόμενοι πολέμοιο,
 οἳ δὴ νῦν ἔαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται,
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν. 135
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχεΐησι μαχῆσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δέ κε νικήσαντι φίλην κεκλήσῃ ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἕμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρὸς τε προτέρου καὶ ἄστεος ἡδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργεννῇσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρμαῖτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
οὐκ οἷη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἔκλονον ὅθι Σκαιαὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
Λάμπον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὅζον Ἄρῃος,
Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
ἦτο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιῇσι πύλῃσι,
γῆραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
ἐσθλοί, τεττίγεσσιν ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσσαν ἰεῖσιν·
τοιοὶ ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
οἱ δ' ὥς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργον ἰοῦσαν,
ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον. 155
« οὐ νέμεσις Τρῶας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
τοιῇδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὅπα ἔοικεν.
ἀλλὰ καὶ ὥς τοιή περ ἐοῦσ' ἐν νηυσὶ νέεσθω,
μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὑπίσσω πῆμα λίποιτο ». 160

Ὁ θαυμασμὸς τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

«Ὡς ἄρ' ἔφην, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσατο φωνῇ· 161
« δεῦρο πάροιθ' ἐλθοῦσα, φίλον τέκος, ἔξω ἐμεῖο,
ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἵτιοί εἰσιν,
οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολύδακρυν Ἀχαιῶν — 165
ὥς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
ὅς τις ὅδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὺς τε μέγας τε.
ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μῦθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 « αἰδοῦός τέ μοί ἐσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὥς ὄφελεν θάνατός μοι ἄδεῖν κακός, ὅππότε δεῦρο
 υἱεὶ σῶ ἐπόμεν, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὁμηλικίην ἐρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἐρέω, ὅ μ' ἀνείρεαι ἡδὲ μεταλλᾶς·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρύ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῆρ αὐτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἦν γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἡγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδῃ, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἧ ῥά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπῶλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἥματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὐτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίος·
 « εἰπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὁδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὥμοισιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἳ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὥς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖω μιν ἔγωγε ἔτσχω πηγεσιμάλλω,
 ὅς τ' ὅτων μέγα πῶυ διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἡμείβεται ἔπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εἰούσης
εἰδὼς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
« ὦ γύναι, ἥ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτές ἔειπες·
ἦδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεύς 205
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηιφίλῳ Μενελάῳ·
τοὺς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210
ἄμφω δ' ἐζομένω γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἦ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολύμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπής, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215
ἀλλ' ὅτε δὴ πολύμητις ἀνατίζειν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σχῆπτρον δ' οὖτ' ὀπίσω προπρηνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκειν, αἰδρεῖ φωτὶ ἐοικώς·
φαίης κε ζάχοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἄφρονά τ' αὐτως. 220
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλῃν ἐκ στήθεος εἴη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίησιν,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίος· 225
« τίς τ' ἄρ' ὅδ' ἄλλος Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἡὗς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους ; »

Τὸν δ' Ἑλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἰδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὥς 230
ἔσθηκ', ἀμφὶ δὲ μιν Κρητῶν ἄγοι ἡγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἶκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἵκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιούς,
 οὓς κεν ἐὺ γνοίην καὶ τ' οὔνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἵπποδάμον καὶ πύξ ἄγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἦ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἑρατεινῆς,
 ἦ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνι ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὀνειδέα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».
 Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἷα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὅρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν
 ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσε-
 πάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ τὴν θεϊ-
 κὴν τῆς δυνάμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν
 εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὅρκους,
 οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυ-
 ροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τού-
 τοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας
 ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ
 ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὅρκους καὶ ἐτόξευ-
 σε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ
 ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων,
 ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἔνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἐσθλὸν ἄροιτο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὠκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὥρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἑφαιστοῖο· δῶω δέ οἱ υἱέες ἦσθην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχης εὖ εἰδότε πάσης.
 τῶ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίῳ ὀρμηθήτην·
 τῶ μὲν ἄφ' ἵπποιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὤρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖτι δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμον ἀριστερόν ἤλυθ' ἀκωκὴ
 ἔγχεος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὤρνυτο χαλκῷ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἐκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἄφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἥφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὥς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἴη. 25
 Ἴππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἐλοῦσ' ἐπέεσσι προσηΐδα θοῦρον Ἄρηα· 30
 « Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μαιφόνε, τειχεσιπλῆτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »

“Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα· 35
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠίοεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἄρχον' Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένῳ ἐν δόρῳ πῆξεν
 ὦμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Ἰδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνονος υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβώλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχει μακρῷ 45
 νύξ' ἵππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὦμον·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερὸς δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

Τὸν μὲν ἄρ' Ἰδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἵμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχει ὀξυόεντι, 50
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἀρτεμις αὐτὴ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὖρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χαρῆσιν Ἀρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαι, ἥσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος 55
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὦμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 ἤριπε δὲ πρηνής, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἀρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας ἔϊσας
 ἄρχεκάκους, αἱ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γένοντο
 οἷ τ' αὐτῷ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἦδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκή·
 γνύξ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἦν, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 Ἰσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾤ.
 τὸν μὲν Φυλεΐδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἄν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός· 75
 ἥριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν.

Εὐρύπυλος δ' Εὐαίμονιδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἄρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὥς τίετο δῆμψ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὦμον 80
 φασγάνῳ ἀτίξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεὶρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὅσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετεΐη, 85
 ἡὲ μετὰ Τρώεσσιν ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἅμ πεδίον ποταμῷ πλήθοντι ἑοικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὥκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἐερμέναι ἰσχανόωσιν,

οὕτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων 90
 ἔλθόντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίσῃ Διὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζήων·
 ὥς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἑόντες.

Τὸν δ' ὥς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον προ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχὼν κατὰ δεξιὸν ὦμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100
 τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔ φημι
 δῆθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερόν βέλος, εἰ ἐτεόν με
 ὥρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν ». 105

“Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὦκ' ἀμάσασεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιον καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθένελον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσσο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὦμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ». 110

“Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθένελος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 πᾶρ δὲ στάς βέλος ὦκ' διαμπερὲς ἐξέρυσ' ὦμου·
 αἶμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δὴ τότε ἔπειτ' ἠρᾶτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθὶ μέν, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἀτρυτώνη, 115
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 δηρίῳ ἐν πολέμῳ, νῦν αὖτ' ἐμὲ φίλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὀρμὴν ἔγχεος ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἐβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρόν ἐτ' ὄψεσθαι λαμπρόν φάος ἡελίοιο ». 120

“Ὡς ἔφατ’ εὐχόμενος· τοῦ δ’ ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ’ ἔθηκεν ἐλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ’ ἵσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώϊον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἷον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότα Τυδεύς·
 ἀγλὺν δ’ αὖ τοι ἀπ’ ὀφθαλμῶν ἔλον, ἥ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ’ εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῷ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ’ ἵκηται,
 μή τι σὺ γ’ ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ’ ἐς πόλεμον, τήν γ’ οὐτάμεν ὀξείῃ χαλκῷ ».

Ἡ μὲν ἄρ’ ὥς εἰποῦσ’ ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδεΐδης δ’ ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν ῥά τε ποιμὴν ἀγρῷ ἐπ’ εἰροπόκοις οἴεσσι
 χραύσῃ μὲν τ’ αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσσει·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὥρσεν, ἔπειτα δέ τ’ οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ’ ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἱ μὲν τ’ ἀγχιστῖναι ἐπ’ ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὥς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερὸς Διομήδης.

Ἐνθ’ ἔλεν Ἀστύνοον καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλὼν χαλκῆρεϊ δουρί, 145
 τὸν δ’ ἕτερον ξίφει μέγαλῳ κληῖδα παρ’ ὄμον
 πλῆξ’, ἀπὸ δ’ αὐχένος ὄμον ἐέργαθεν ἠδ’ ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ’, ὁ δ’ Ἀβαντα μετῴχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὀνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ’ ὀνείρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερὸς Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῷ,
 υἷον δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὃ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμὸν 155
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λεῖπ', ἐπεὶ οὐ ζῶντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσται δὲ διὰ κτῆσιν δατέοντο.

Ἔνθ' υἱας Πριάμοιο δύω λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἑόντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε. 160
 ὥς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βοός, ξύλοχον κατά βοσκομενάων,
 ὥς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν. 165

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἶδεν Αἰνείας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἵμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἷον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠῦδα· 170
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος ; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χειῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε 175
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μή τις θεός ἐστι κοτεσσάμενος Τρώεσσι
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἐπι μῆνις ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- « Αἰνεΐα, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔσχω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὅ γ' ἀνὴρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὅ γ' ἀνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλὰ τις ἄγχι 185
 ἔστηκ' ἀθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὦμους,
 δς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἦδῃ γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καί μιν βάλον ὦμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλοιο·
 καί μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῇ προΐάφειν, 190
 ἔμψης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισιν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεῦειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μή μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδῃ γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέρωιν
 ἀτρεκὲς αἶμ' ἔσσευα βαλὼν, ἡγεῖρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόφομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμώλια γάρ μοι ὀπηδεῖ ».

215

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΰδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῷδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.
 ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἴοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
 τῷ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὖτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν μάστιγα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἡὲ σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».

220

225

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶ ἵππῳ·
 μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὖτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῷ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 αὐτῷ τε κτείνει καὶ ἐλάσσει μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σύ γ' αὐτὸς ἔλαυνε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππῳ,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξεί δουρί ».

235

230

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμεμαμῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.

240

τοὺς δὲ ἶδε Σθένης, Καπανθίου ἀγλαὸς υἱός,
 ἡφιόποιήθηκ' ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ,
 ἄνδρ' ὁρώω κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 ἱν' ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων ἐὺ εἰδώς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσαο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἀλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδὲ μοι οὕτω
 θῦνε διὰ προμάχων, μή πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ».

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερὸς Διομήδης·
 « μὴ τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδὲ σε πεισέμεν ὅτω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἐμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶς 255
 ἀντίον εἴμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔῃ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὖτις ἀποίσετον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμείων, εἰ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρῳ κτεῖναι, σὺ δὲ τοῦσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἡνία τείνας,
 Αἰνεΐας δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποινὴν Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσσοι ἔασιν ὑπ' ἡῶ τ' ἡέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἐκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσης,
 λάθρῃ Λαομέδοντος ὑποσχὼν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἔξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τῷ δὲ δῦ' Αἰνεΐα δῶκεν, μήστῳρε φόβοιο.

εἰ τοῦτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἦλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« καρτερόθυμε, δαΐφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἦ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οὔστός·
νῦν αὖτ' ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προῖει δολιχόσκιον ἐγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ

αἰχμὴ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὅτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσεται· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας ». 285

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·

« ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὅτω
πρίν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρίν γ' ἢ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἵθυνεν Ἀθήνη
ρινα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.

τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,

αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθρεῶνα·

ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ

αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσσαν δὲ οἱ ἵπποι

ὠκύποδες· τοῦ δ' αὖθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε. 295

Αἰνεῖας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,

δείσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.

ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὥς ἀλκί πεποithώς,

πρόσθε δὲ οἱ δόρυ τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔστην, 300

τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,

σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ

Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρες φέροιεν,

ἡ φησὶ ποιεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ἰσοτίπουτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

οἷοι νῦν βροτοί εἰς· ὁ δέ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῷ βάλεν Αἰνεῖαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύϊ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὦσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὃ γ' ἥρωσ
 ἔστη γυνὺξ ἐριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἄμφι δέ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νῦ κεν ἔνθ' ἀπόλοιτο ἄναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὅξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἄμφι δ' ἐὼν φίλον υἷὸν ἐχεύατο πήχες λευκῷ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἕρκος ἔμεν βελέων, μή τις Δαναῶν ταχυπώλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἢ Ἀφροδίτη, ἐπληρώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χέρι ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἢ μητέρα τῆς Διώνη, ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανεφέρειν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεψύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήρωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνεον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἄριστος οἰωνοπόλος, παρώτρυνε τὸν ἀδελφὸν Ἑκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γυναικὰς Τρωάδας νὰ ἱκετεύσουν τὴν Ἀθηνᾶν.

Καί, ἐνθ' ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἑκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἰκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἑκτωρ δ' ὥς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἠδὲ θύγατρεις
 εἰρόμεναι παῖδᾶς τε κασιγνήτους τε ἔτας τε
 καὶ πόσιας· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξείης· πολλῇσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθοιο,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν — 250
 ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίῃ ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίπτε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ; 255
 ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἱες Ἀχαιῶν
 μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθεῖα οἶνον ἐνείκω,
 ὥς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πῖησθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὥς τόνη κέκμηχας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι »

- Τὴν δ' ἡμεῖβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος "Ἐκτωρ·
 « μή μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μῆτερ,
 μή μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτουσι Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαINEφεί Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς. 270
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἤδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θὲς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡϋκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἡκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστῳ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρῆς,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερὸν μήστῳρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκούμεν· ὥς κέν οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα "Αἶδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οὔζυος ἐκλελαθέσθαι ». 285
 Ὡς ἔφαθ', ἡ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπόλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῳ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσето κηῶντα,
 ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδής 290
 ἦγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἔν' ἀειραμένη Ἑκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνῃ,

ὃς κάλλιστος ἦν ποικίλμασιν ἡδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὥς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἰ δ' ὅτε νηὸν ἵκονον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῇσι θύρας ὤϊξε Θεανῶ καλλιπάρῃος,
 Κισσηΐς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῳῆς ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἰ δ' ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνη χειῖρας ἀνέσχον·
 ἡ δ' ἄρα πέπλον ἐλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρῃος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἡυκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἡρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πότνι' Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεάων, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἡδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηνέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῷ
 ἦνις ἡκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης
 ἄστν τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ». 310
 Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλὰς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἰ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 31
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δώματ' Ἀλεξάνδροιο βεβήκει
 καλὰ, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβώλακι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἳ οἳ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλὴν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε διήφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχυν· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμὴ χαλκείη, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

- ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφώωντα·
 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμῳῇσι γυναιξὶν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἑκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι· 325
 « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἵνεκ' αὕτῃ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδηε· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἰδοὺς στυγεροῦ πολέμοιο. 330
 ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηίοιο θέρηται ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἑκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἶσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν,
 τοῦνεκά τοι ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσπον χόλῳ οὐδὲ νεμέσσι 335
 ἤμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦς ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσιν
 ὥρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῷ
 λῶιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω· 340
 ἧ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχήσεσθαι δέ σ' οἶτω ».
- Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἑκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρυόεσσης,
 ὥς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέκε μήτηρ, 345
 οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὅρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνωνος εἶναι ἄχοιτις, 350
 ὃς ἤδη νέμεσιν τε καὶ αἵσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τοῦτ' οὐτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὐτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσσονται· τῷ καὶ μιν ἐπαυρήσεσθαι ὁτῶ.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔξεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἵνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόρον, ὥς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' ἀοίδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή με κάθιζ', Ἑλένη, φιλέουσά περ· οὐδὲ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὅφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὥς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἔοντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὅφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἱόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἥ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴξομαι αὖτις,
 ἥ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοὶ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ». 368

**Συνομιλία τοῦ Ἑκτορος
 μετὰ τὴν γυναικὰ τοῦ Ἀνδρομάχην.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἵκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 369
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν, 370
 ἀλλ' ἥ γε ξὺν παιδί καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφεστήκει γοόωσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὥς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῳῇσιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῳαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῇ ἔβη Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἐκ μεγάροιο ;
 ἥε πῃ ἐς γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἥ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; »

380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρυνὴ ταμὴν πρὸς μῦθον εἶπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πῃ ἐς γαλόων οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται,
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τείρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἡ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη εἰκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

385

Ἡ ῥά γυνὴ ταμὴν, ὃ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.

390

εὔτε πύλας ἔκανε διερχόμενος μέγα ἄστν
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἐνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίῃ ἦλθε θέουσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος,
 Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕληέσση,

395

Θήβῃ Ὑποπλακίῃ, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσσω·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῇ.
 ἡ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῇ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως,

400

Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλὶγκιον ἀστέρι καλῷ,
 τόν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὃ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ·

405

Ἀνδρομάχῃ δέ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα,
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἐλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἡ τάχα χίρῃ
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δέ κε κέρδιον εἶη

410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε' οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικῶν εὖ ναιετάουσιν, 415
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῷ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἥδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὀρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἳ δέ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὀτέσσι.
 μητέρα δ', ἥ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕλησση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἅψ' ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβὼν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατὴρ δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἀρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἔκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἥδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερὸς παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὀρφανικὸν θήῃς χήρην τε γυναιῖκα·
 λαὸν δὲ στῆσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπιδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρεῖς γὰρ τῇ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἱ ἄριστοι 435
 ἄμφ' Αἴαντε δῶα καὶ ἀγακλυτὸν Ἰδομενῆα
 ἥδ' ἄμφ' Ἀτρεΐδας καὶ Τυδέος ἄλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἐνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδώς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γύναι· ἀλλὰ μάλ' αἰνῶς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἑλκεσιπέπλους,
 αἶ κε κακὸς ὥς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἰεὶ καὶ πρῶτοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἡδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὖ γὰρ ἐγὼ τόδε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἄν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς ἐϋμμελίῳ Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσσον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὐτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
 ὅσσον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγῃται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἀργεὶ ἐοῦσα πρὸς ἄλλης ἰστὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικαίσειετ' ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἵπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυα χέουσαν·
 "Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὅς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
 ὥς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
 χήτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρίν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἔλκηθμοιο πυθέσθαι ». 465
 Ὡς εἰπὼν οὐ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἅψ δ' ὁ παῖς πρὸς κόλπον ἐϋζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὅψιν ἀτυχθεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
αὐτὰρ ὃ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσε πῆλὲ τε χερσίν,
εἶπε δ' ἔπευξάμενος Διὶ τ' ἄλλοισιν τε θεοῖσι·

475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
παῖδ' ἐμόν, ὥς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσι,
ᾧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
καὶ ποτέ τις εἴποι 'πατρός γ' ὅδε πολλὸν ἀμείνων'
ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόντα
κτείνας δῆιον ἄνδρα, χαρεῖν δὲ φρένα μήτηρ ».

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσὶν ἔθηκε
παῖδ' ἐόν· ἢ δ' ἄρα μιν κηῶδεὶ δέξατο κόλπῳ
δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ' τ' ὀνόμαζε·

485

« δαιμονίη, μή μοί τι λῆν ἀκαχίζεο θυμῷ.

οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἶσαν ἀνὴρ "Αἰδι προιάψει·
μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
ἄλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἄνδρεσσι μελήσει
πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοῖ Ἰλίου ἐγγεγάασιν ».

490

Ὡς ἄρ' αὖ φωνήσας κόρυθ' εἶλετο φαίδιμος Ἕκτωρ
ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλῃ οἰκόνδε βεβήκει
ἐντροπαλιζομένη, θαλερόν κατὰ δάκρυ χέουσα.
αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὐ ναιετάοντας
Ἕκτορος ἀνδροφόνιοι, κιχήσατο δ' ἐνδοθι πολλὰς
ἀμφιπόλους, τῇσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
αἱ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἕκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
ἵξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

500

Οὐδὲ Πάρις δῆθ' ἐν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἄλλ' ὃ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σείατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστρῳ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὥς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτνῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳ κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἑὺρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιόων· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὦμοις αἰσسونται· ὃ δ' ἀγλαΐῃφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἐγούνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὥς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὥς τ' ἡλέκτωρ ἐβεβήκει
 καγχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἶψα δ' ἔπειτα
 "Ἐκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρης, ὅθι ἦ ὀάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθύνων, οὐδ' ἦλθον ἐναΐσιμον, ὥς ἐκέλευες ; »

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἐκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἶσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο. 525
 ἄλλ' ἵομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δώῃ ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας εὐκνήμιδας Ἀχαιούς ».

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον
 ἔδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσῃν αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεῦση οὖριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπὴν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἐγίνε κλήρωσις μεταξὺ ἑννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τεῖχος καὶ τάφρον.

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγοράν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὸν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὀχυρώματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπιθεσίαν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερον τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὁμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτήν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλέα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἱκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρων Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.

Τῷ δὲ βάτην παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένῳ γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείῃ,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
 Πάτροκλος δὲ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῇ, 190
 δέγμενος Αἰακίδην, ὅποτε λήξειεν αἰείδων.
 τῷ δὲ βάτην προτέρῳ, ἡγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στάν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπὼν ἔδος ἐνθα θάασσεν.
 ὥς δ' αὕτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τῷ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεώ,
 οἳ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἔστων ».
 ὣς ἄρα φωνήσας προτέρῳ ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
 εἷσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγὺς ἐόντα·
 « μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
 οἳ γὰρ φίλτατοι ἄνδρες ἐμῷ ὑπέασι μελάθρῳ ».
 ὣς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπείθεθ' ἐταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηκ' ὄϊος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ συὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῇ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἄμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ἰσόθεος φώς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἐμαράνθη,
 ἀνθρακιὴν στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλδς θείοιο κρατευτῶν ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπτησε καὶ εἰν ἐλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἔζεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειράθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱάλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοῖνιχι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεκτ' Ἀχιλλῆα.

**Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.**

χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἵσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαι
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας ἐυσσέλμους, εἰ μὴ σύ γε δύσεαι ἀλκὴν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὖλιν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικουροί,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασὶ
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνῃσιν πεσέεσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πῖσυνος Διί, οὐδέ τι τίει

άνέρας οὐδὲ θεοὺς· κρατερὴ δέ ἐ λύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἡῶ διᾶν. 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηώσειν παρὰ τῇσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δεῖδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλὰς 245
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκὰς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὀψέ περ υἱας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος 250
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὐρεῖν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἦμαρ.
 ὦ πέπον, ἦ μὲν σοί γε πατήρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἡματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 ἔκκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ 255
 δώσουσ', αἴ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἐριδος κακομηχάνου, ὅφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἡδὲ γέροντες.
 ὥς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν 260
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα, 265
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἳ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνὴρ, ὃ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνωνος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναικας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότε ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὔτε 277
 ἄστν μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώωσ' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθών, ὅτε κεν दाτεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναικας εἰέκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἀργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιῶκόν, οὔθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἶσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρες ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλῃν ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὖτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔ πώ τις ἔῃ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλῃν Ἐνόπῃν τε καὶ Ἰρὴν ποιήεσσαν,
 Φηράς τε Ζαθέας ἡδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλὴν τ' Αἰπείαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσσαν.
 παῖσαι δ' ἐγγὺς ἄλός, νέαται Πύλου ἡμαθόεντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηνες πολυβοῦται,
 οἷ κέ σε δωτίνῃσι θεὸν ὥς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκῆπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλήξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιοὺς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἷ σε θεὸν ὥς

τίσουσ'· ἡ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἑκτορ' ἔλοις, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὓς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρὴ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποσιπεῖν,
 ἡ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὥς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὥς μὴ μοι τρύζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν
 ὅς χ' ἕτερον μὲν κεῦθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὥς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἶω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηΐοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ· αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζει·
 ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἡδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὃ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὃ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδὲ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῷ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὥς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προσφέρῃσι
 μάστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ,
 ὥς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὔπνους νύκτας ἴαυον, 325
 ἥματα δ' αἵματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὁάρων ἔνεκα σφετεράων.
 δώδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἑνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τάων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἀτρεΐδῃ· ὁ δ' ὅπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῇσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλεῦσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσι
 Ἀργείους ; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἀτρεΐδης ; ἦ οὐχ Ἑλένης ἔνεκ' ἠϋκόμοιο ;
 ἦ μῶνοι φιλέουσ' ἄλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἀτρεΐδαι ; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθος καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλέει καὶ κήδεται, ὥς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ ἑοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μή μευ πειράτῳ εὖ εἰδότος· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλεῦσι
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὥς δύναται σθένος Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τεύχεος ὀρνύμεν Ἑκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἵκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὁρμήν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἑκτορι δίῳ,
 αὐρίον ἱρὰ Διὶ ρέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσσω,
 ὄψεαι, αἶ κ' ἐθέλῃσθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἀνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δώῃ κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἥματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανήλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρὸν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἓνα κατασκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θράκικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἀλλ' ἐπληρώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Μ

Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαικὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατῴρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνελκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδῶν, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυνεν ὅλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἦλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀταίσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἷς οἰωνός ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης.

243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑκτωρ συνε-

σκέφθη με τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκηνῆς των τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ κατώρθωσεν ὁ Ποσειδῶν μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας ἐτραυμάτισε τὸν Ἑκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Οἰλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἑκτωρ καὶ τοιοῦτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέσου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἑκτωρ καὶ ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου, ἐνῷ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλέα περὶ τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ. Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεύς, θὰ ἐσώζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν δεινὴν αὐτὴν ὥραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος. Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμιδόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μετὰ τὴν ἰδικήν του ὑπέροχον πανοπλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν πραγματικὸν Ἀχιλλέα, ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς ὁμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν, τὴν ὁποίαν ἔδωκε πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι θὰ ἡγωνίζετο μόνον, διὰ νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληγώθη ὁμως ἀπὸ τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἑκτορα.

Ρ

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολύωρον ὀγῶνα κατῶρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν τῆς. Τοῦ ὑπσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξάλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὥρμησεν ἀμέσως εἰς καταδίωξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περίεχρον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαινότερον ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλύμπον εἰς τὸν υἱὸν τῆς τὰ μαρμαίροντα ὅπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὡμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλίωσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλεον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἠθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητοὺς. Τοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένεν ἀληθὴς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν ραψωδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἡγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, ποὺ ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὀπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῇ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινε ἀκόμῃ εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τεῖχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινε ἐξω τοῦ τεύχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις, ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχε ἀποφασισθῇ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηνᾶν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατάρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθῃ ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὸ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ με ὑπερῆφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

« ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,

ὦ Τρῶες κατὰ ἄστρῳ θεῷ ὥς εὐχετόωντο ».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοεῖους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἔως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἐγίνε μεγαλοπρεπὴς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας με θαυμαστὰ ἐπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἃς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγώνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἃς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς δρους, ποὺ μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας καὶ περιεφέρετο κλαίων εἰς τὴν ἄκτὴν τῆς θαλάσσης. Εἰς τὴν μανίαν τοῦ ἔδενε τὸν νεκρὸν τοῦ Ἑκτορος πίσω ἀπὸ τὸ ἄρμα τοῦ καὶ τὸν ἔσυρε γύρω ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου ἐξανέστησαν διὰ τὴν σκληρότητα αὐτὴν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς προσέταξε τὴν Θέτιν νὰ συμβουλεύσῃ τὸν υἱὸν τῆς νὰ λυπηθῇ τὸν νεκρὸν καὶ νὰ τὸν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ πρὸς ἐνταφιασμόν. Συγχρόνως ὁ μέγας θεὸς διέταξε τὴν ποδῆνεμον Ἴριν :

« Βάσκ' ἔθι, Ἴρι ταχεῖα· λιποῦς' ἔδος Οὐλύμποιο 144
 ἄγγελιον Πριάμῳ μεγαλήτορι Ἴλιον εἶσω 145
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν,
 δῶρα δ' Ἀχιλλῇι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς οἱ ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει 150
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὐτὶς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστν, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς.
 μηδὲ τί οἱ θάνατος μελέτω φρεσί, μηδὲ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οἱ πομπὸν ὀπάσσομεν ἀργεῖφόντην,
 ὅς ἄξει, ἥός κεν ἄγων Ἀχιλλῇι πελάσσει.
 αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος. 155
 οὔτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει.
 οὔτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὔτ' ἄσκοπος, οὔτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».

Ὡς ἔφατ'· ὦρτο δὲ Ἴρις ἀελλόπος ἀγγελέουσα.
 ἔξεν δ' ἐς Πριάμοιο, κίχεν δ' ἐνοπὴν τε γόον τε. 160
 παῖδες μὲν πατέρ' ἀμφὶ καθήμενοι ἔνδοθεν αὐλῆς
 δάκρυσιν εἵματ' ἔφυρον· ὁ δ' ἐν μέσσοισι γεραίος
 ἐντυπὰς ἐν χλαίνῃ κεκαλυμμένος· ἀμφὶ δὲ πολλῇ
 κόπρος ἔην κεφαλῇ τε καὶ αὐχένι τοῖο γέροντος,
 τὴν ῥα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσὶν ἑῇσιν. 165
 θυγατέρες δ' ἀνὰ δώματ' ἰδὲ νιοὶ ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἳ δὴ πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ

- χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῇ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἥδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδὲ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὀσσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἄνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἥδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαί σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἑκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῇι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἷον, μηδὲ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἔτω ἀνὴρ.
 κῆρύξ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνει
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὖτις
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδὲ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδὲ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἥος κεν ἄγων Ἀχιλλῇι πελάσῃ.
 κῦτάρ ἐπὴν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὗτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὐτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὗτ' ἄσκοπος, οὗτ' ἀλιτῆμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδῆσεται ἀνδρός ».
- Ἡ μὲν ἄρ' ὥς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὃ γ' υἱὰς ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖν
 ὀπλίσσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώνεντα,
 κέδρινον, ὑπόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἑκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῇι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἄνωγεν

κεῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μύθῳ· 200
 « ὦ μοι, πῇ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἡδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἰέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205

εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὦμηστῆς καὶ ἄπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδὲ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἄνευθεν
 ἦμενοι ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὥς ποθι μοῖρα κραταιή 210
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτή,
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐὼν ἀπάνευθε τοκήων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἀντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκαχιζόμενόν γε κατέκτα, 215
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων
 ἐσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἁλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « μή μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδὲ μοι αὐτὴ 220
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τίς μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν,
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυοσκόοι ἢ ἱερῆες,
 ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην —
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσεται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἐμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἔξελε πέπλους,

- δῶδεκα δ' ἀπλοῖδας χλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερεν δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δὺ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὃ οἱ Θρῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδέ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν 240
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες;
 ἧ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὕμμες.
 ῥήγίτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναίρέμεν· αὐτὰρ ἐγώ γε, 245
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀΐδος εἴσω ».
- Ἦ, καὶ σκηπανίῳ διέπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἷάσιν οἷσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἑλενὸν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοὴν ἀγαθὸν τε Πολίτην 250
 Δηϊφοβὸν τε καὶ Ἰππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραῖος ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἴθ' ἅμα πάντες
 Ἑκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θοῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους 255
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 Μήστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἱππιοχάρμην,
 Ἑκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσκε μετ' ἀνδράσιν, οὐδέ ἐφκει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἀρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται, 260

ψεῦσταί τ' ὀρχησταί τε, χοροιτυπήσιν ἄριστοι,
 ἄρνων ἥδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἁμαξάν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἁμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπῆνης 275
 νήεον Ἑκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζευῆξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὗς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τὼ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πρίαμος, πυκικὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἑκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῇφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῇ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῇ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὖχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελοῦσης.
 ἀλλ' εὖχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίωνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἵτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπῶλων.
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 « ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω·
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλέησῃ ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὦτρυν' ὁ γεραιὸς
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦναι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο·
 εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκεϊ, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἡῦδα·
 « Ζεῦ πάτερ, Ἰδῆθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἥδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐ κράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὅφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυνος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπῶλων ».

ᾧ ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 τίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν,
 μόρφονν θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὅσση δ' ὑπορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῖο, ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερὰ· εἷσατο δέ σφι
 δεξιὸς αἰξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσετο δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύριοι καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπὴννῃ,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δαίφρων· αὐτὰρ ὀπισθεν

ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάστιγι κέλευε
 καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
 πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὥς εἰ θάνατόνδε κιόντα·
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
 οἱ μὲν ἄρ' ἄφορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
 παῖδες καὶ γαμβροί· τῷ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
 ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
 αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἱὸν φίλον, ἀντίον ἡῦδα·
 « Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστά γε φίλτατόν ἐστιν
 ἀνδρὶ ἔταιρῖσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ὧ κ' ἐθέλησθα· 335
 βάσκ' ἔθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
 ὥς ἄγαγ', ὥς μήτ' ἄρ τις ἴδῃ μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
 τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».

Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 αὐτίκ' ἐπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
 ἀμβρόσια χρύσεια, τά μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρὴν
 ἡδ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
 εἵλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
 ὣν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγείρει·
 τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
 αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
 βῆ δ' ἰέναι κούρῳ αἰσυμνητῇρι ἑοικώς,
 πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτῃ ἥβῃ.

Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
 στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
 ἐν ποταμῷ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
 τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
 Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
 « φράζεο, Δαρδανίδῃ· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
 ἀνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἅμμε διαρραΐσεσθαι οἶω.
 ἀλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἥ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ ».

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δαΐδιε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφών· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθών, 360
 χεῖρα γέροντος ἐλὼν, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 « πῆ, πάτερ, ὦδ' ἵππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδειςας μένεα πνείοντας Ἀχαιοῦς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγὺς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὀνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἴη;
 οὐτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὗτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνῃ.
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ῥέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον
 σεῦ ἀπαλεξήσαιμι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἔϊσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὐτῷ πῃ τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὥς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὁδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἷος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγητός,
 πέπνυσαί τε νόῳ, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκῶν ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « ἴαί δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἥε πῃ ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλὰ
 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη,
 ἧ ἥδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδιότες· τοῖος γάρ ἀνὴρ ὠριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ». 385

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῶν;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, καὶ εἵρεαι Ἑκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἐνὶ κυδιανείρῃ
ὀφθαλμοῖσιν ὅπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
Ἀργεῖους κτείνεσκε δαίζων ὀξεί χαλκῷ·

ἡμεῖς δ' ἑσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἀχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἀτρεΐωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξειμι, πατὴρ δέ μοι ἐστὶ Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὃ γ' ἐστί, γέρων δὲ δῆ, ὥς σύ περ ὦδε,
ἔξ δέ οἱ υἱες ἔασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός εἰμι·

τῶν μέτα παλλόμενος κλήρῳ λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἦλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
θῆσονται περὶ ἄστου μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλώωσι γὰρ οἷδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 405
« εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδεω Ἀχιλλῆος

εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἧ ἔτι πὰρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἦδη
ῆσι κυσὶν μελεῖστί ταμὼν προὔθηκεν Ἀχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410
« ὦ γέρον, οὐ πῶ τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,

ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἀχιλλῆος παρὰ νηὶ
αὕτως ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτῃ δέ οἱ ἦώς
κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415

ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάροιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως, ἦώς ὅτε διὰ φανήῃ.
οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθών,

οἷον ἔερσήεις κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται
οὐδὲ ποθι μιάρως· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.
ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔηος,
καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

ᾧ φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
« ὦ τέκος, ἧ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
λήθητ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
τῷ οἱ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ.
ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾷ ἐμεῖο, γεραίε, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
ὅς με κέλεαι σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλῆα δέχεσθαι.
τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι 435
συλεύειν, μή μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ με κλυτὸν Ἄργος ἱκοίμην,
ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὁμαρτέων·
οὐκ ἄν τις τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιο ».

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ἐριούριος ἄρμα καὶ ἵππους 440
καρπαλίμως μᾶστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἡϋ.
ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
οἳ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὦϊξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπῆνης.
ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδεω ἀφίκοντο
ὑψηλὴν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἀνακτι

- δοῦρ' ἐλάτης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἄνακτι
 σταυροῖσιν πυκννοῖσι· θύρην δ' ἔχε μῦνος· ἐπιβλῆς
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δὴ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκεϊ Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαινεν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γάρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὅπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τύνη δ' εἰσελθὼν λαβέ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρὸς καὶ μητέρος ἠυκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης »· 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

- Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὔθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῇ ῥ' Ἀχιλεὺς ἔζεσκε δίφιλος· ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὖρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθεΐατο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἥρως Αὐτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὄζος Ἀρης,
 ποίπνυον πεφεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέχειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στὰς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἵ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὥς δ' ὅτ' ἄν' ἀνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβῃ, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὥς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μνησai πατρὸς σοῦ, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὥς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήραος, οὐδᾶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περυναίεται ἀμφὶς ἑόντες
 τεύρους, οὐδέ τις ἔστιν ἀρῇν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώνοντος ἀκούων
 χαίρει τ' ἐν θυμῷ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἥματα πάντα
 ὀψεσθαι φίλον υἱὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἑννεακαίδεκα μὲν μοι ἱῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἦν, εἴρυτο δὲ ἄστνυ καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρώην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἑκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρός· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιοι ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».
 ὣς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἱμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένῳ, ὁ μὲν Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάραιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἐλυσθείς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεὺς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεὺς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὦρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη, 515
 οἰκτίρων πολὶὸν τε κάρη πολὶὸν τε γένειον,
 καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δεῖλ', ἣ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 υἱέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακεῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὥς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσιν.
 δοιοὶ γάρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμίξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυνος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὃ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δέ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὥς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γάρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὀλβῷ τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῷ ἐόντι θεὰν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἤματι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἡδὲ σὰ τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσπον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἔδος, ἐντὸς ἑέργει 545
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων,
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μῆδ' ἀλίαςτον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔηρος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορος.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἵξε, διοτρεφές, ὅφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἅποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅττι θεῶν τίς σ' ἤγε θαῶς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδέ μάλ' ἡβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ῥεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μὴ μοι μάλλον ἐν ἄλγεσι θυμὸν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἱκέτην περ ἐόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μύθῳ.

Πηλεΐδης δ' οἴκοιο λέων ὥς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύο θεράποντες ἔποντο,
ἥρως Αὐτομέδων ἦδ' Ἀλκιμος, οὓς ῥα μάλιστα
τῷ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἷ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῦο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἴσαν· εὐσσώτρου δ' ἀπ' ἀπῆνης
ἦρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580

ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίῃ οἰκόνδε φέρεσθαι.
δμῳάς δ' ἐκκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλειψαί
νόσφιν ἀειράσας, ὥς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένη κραδίῃ χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.

παῖδα ἰδὼν, Ἀχιλῆϊ δ' ὀρινθείῃ φίλον ἦτορ, 585

καὶ ἐκατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλότηται ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἦδ' ἐχιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν αἶρας,
σὺν δ' ἔταροι ἦειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπῆνην. 590

ὦρμωξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηνεν ἐταῖρον·

« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἷ' ἔχε πύθῃαι
εἰν Αἰδὸς περ ἐών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσσας
πατρὶ φίλῳ, ἐπεὶ οὐ μοι αἰεκέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἦ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλῳ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·

« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὥς ἐκέλευες,

κεῖται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἡοῖ φαινομένην
 ὄψεαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἡὔκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἡβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεν· ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρῆή·
 φῇ δοιῶ τεκέειν, ἡ δ' αὐτὴ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννῆμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἡ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δε που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεῶν ἐμμεναι εὐνάς
 νυμφάων, αἶ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἐνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραῖέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὖτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται ».

Ἦ, καὶ ἀνατίξας οἷν ἄργυρον ὥκυσ Ἀχιλλεὺς
 « σφάξ'· ἔταροι δ' ἔδερὸν τε καὶ ἄμφεπον εὖ κατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πεῖράν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὥπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα.
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειῖαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλῆα,
 ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἑώκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·

« λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη
 ὕπνω ὑπο γλυκερῷ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον·
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμεν ».

Ἡ ῥ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῇσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας,
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλάς βουλευούσι παρήμενοι, ἣ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπὲ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσσῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἕκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἕκτορι δῖῳ,
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἶσθα γάρ, ὥς κατὰ ἄστῳ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
ἄξεμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοάοιμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυτό τε λαός· 665
ἐνδεκάτῃ δέ τε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ' , ὥς σὺ κελεύεις·
σχήσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
ἔλλαβε δεξιτερήν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος , πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῷ κλισίης εὐπῆκτου· 675
τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρῃος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἄνδρες ἵπποκορυσταὶ
εὖδον παννύχιοι, μαλακῷ δεδμημένοι ὕπνῳ·
ἀλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
ὀρμαίνοντ' ἀνά θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
νηῶν ἐκπέμψειε λαθὼν ἱερούς πυλαωρούς.
στῇ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καὶ μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
« ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
καὶ νῦν μὲν φίλον υἱὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρὶς τόσα δοῖεν ἄποινα
παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἳ κ' Ἀγαμέμνων
γνώῃ σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζευξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.

Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἶξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

Ξάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἧώς δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρην, ἱκέλη χρυσήν Ἀφροδίτην,
 Πέργαμον εἰσαναβᾶσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἔσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἑκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ' », ἐπεὶ μέγα χάρμα πόλει ἦν παντί τε δήμῳ ».

Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνὴρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἔκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον ἀτίξασαι.
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἤμαρ ἐς ἥελιον καταδύντα
 Ἑκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθομοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἴσαν ἀοιδοῦς 72
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδῇν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῇσιν δ' Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

« Ἑκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 725 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτῶς,
 ὃν τέχομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὁτῶ
 ἦβην ἵζεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἦ γὰρ ὀλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 730 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα·
 αἶ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῇσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σύ δ' αὖ, τέκος, ἡ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔψεαι, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἀνακτος ἀμειλίχου· ἡ τις Ἀχαιῶν
 735 ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὀλεθρον,
 χωόμενος, ᾧ δὴ που ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἑκτωρ
 ἢ πατέρ' ἢ καὶ υἱόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἑκτορος ἐν παλάμῃσιν ὁδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατήρ τεὸς ἐν δατ' λυγρῇ·
 740 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστρῳ.
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἑκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείπεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χεῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέατα δάκρυ χέουσα ». 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἑκάβη ἀδινού ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἑκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἡ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 750 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτοιο περ αἴσῃ·
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμούς πόδας ὠκύς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἁλὸς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

πολλά ῥυστάζεσκεν ἐοῦ περὶ σῆμ' ἐτάριοι, 755

Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὥς.

νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφαιος ἐν μεγάροισι
κεῖσαι, τῷ ἵκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιχόμενος κατάπεφνεν ».

᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλίαςτον ὄρινεν. 760

τῇσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτῃ ἐξῆρχε γόοιο·

« Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,

ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,

ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὥς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.

ἦδη γάρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν, 765

ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·

ἄλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·

ἄλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτοι

δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,

ἧ ἐκυρὴ — ἐκυρὸς δὲ πατήρ ὥς ἡπιος αἰεὶ —, 770

ἀλλὰ σὺ τόν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες

σῇ τ' ἀγανοφροσύνῃ καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσιν.

τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.

οὐ γάρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ

ἡπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν ». 775

᾽Ως ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.

λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·

« ἄξετε νῦν, Τρῶες, ξύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ

δείσῃτ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεὺς

πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780

μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτῃ μόλῃ ἡώς ».

᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε

ζεύγνυσαν, αἶψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἡγερέθοντο.

ἐννῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·

ἄλλ' ὅτε δὴ δεκάτῃ ἐφάνη φαεσίμβροτος ἡώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἡριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός. 789
πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἰθοπι οἶνω 791
πᾶσαν, ὅπόσσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὀστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἑταροὶ τε
μυρόμενοι, θαλερόν δὲ κατεΐβετο δάκρυ παρειῶν.
καὶ τά γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·
αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὑπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μέγалоισι·
ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντῃ,
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί. 800
χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

Ὡς οἷ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον

ΜΕΡΟΣ Β'

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

ΜΕΡΟΣ Γ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν ἡ ἀντὶ α: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. εἰ ἀντὶ ε: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. ου ἀντὶ ο: οὐλόμενος, Οὐλυμπος, κούρη, κουλεύς.
4. υ ἀντὶ ο: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἀσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις :
ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ ε + ο εἰς ευ: ἔμεο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκει.
7. Παρεμβολὴ τοῦ ο πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς
-άω ρημάτων: ἀντιώσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλόωσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προ-
θέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: καὶ δὲ (κατὰ δέ), κάβ-
βαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ δ πρὸ τοῦ μ: ἴδμεν, ὁδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ τ μετὰ τὸ π εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)ό-
λεμος.
4. Εὐφωνικὸν ν εἰς τὴν ἀντωνυμίαν ἐγώ(ν).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαι-
νόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α: κραδίη, κρατερός.

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : τοῖο. Πληθ. ὄνομ. : τοί, ταί.

» γεν. : τᾶων.

» δοτ. : τοῖσι(ν), τῇσι(ν).

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α: νεφεληγερέτα, ἵππότα, αἰχμητά.

2. Κατάληξις ἀρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ - έω(ω): Ἀτρεΐδαιο, ἑκατηβέλεται, ἱκέτεω, ἑυμμελίω.

3. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων: αἰχμητᾶων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαινέων.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ης ἀντὶ -αις: κλισίησι, αἰειγενέτησι, πνοιῆς.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο: χωομένοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν): οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἐτάροισι.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ῆα: Ὀδυσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς εσσι(ν): κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις : πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαίτεραι πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὅλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι) : δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίνειν :

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο : δοιώ, δύω, διοί, διοαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. ἐείκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι (ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν : δεύτατος, τέτρατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν :

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ : ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὗ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὀνομ. τοῦ πληθ. : ἡμεῖς - ἄμμες
ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ. : ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)
ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ. : ἡμέας - ἄμμε
ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς :

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτὸς - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία
γέννη : μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὅ).

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ταί)** ὡς δεικτικαὶ ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. **ἐκεῖνος** ἄνευ τοῦ **ε** : **κεῖνος**.

δ') Κτητικῶν :

ἐμός

σός, τεός

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἧ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι **ὁ, ἡ, τὸ** μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. **οὗ (οὔ)** καὶ θηλ. **ἧς (ῆς)**.

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις : **ὅτι**.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. τίς : **τέο, τευ - τεω, τω**.

2. Τὸ οὐδέτερον : **ὅτι, ὅτι - ὅτευ, ὅττεο - ὅττεω**.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὐξησις : Παρῳχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : **διαστήτην, λίσσετε, βάλλε, καλέσσατο, γένετο**.

β') Ἀναδιπλασιασμός : Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : **πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο**.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς **-εαι** : **παρелеύσεαι, δυνήσεαι**.

2. Χρῆσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : **ἴξον, ἐβήσετο**.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς **-(θ)εν** : **ἡγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν**.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς **-αται (-νται)** καὶ ὑπερσυντελ. εἰς **-ατο (-ντο)** : **δεδαίαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο**.

5. Χρῆσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : **θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω)**.

6. Συχνοτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων μὲ κατὰλ. -σκω : κα-
λέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσ-
σαι, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχω-
μι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροῖατο, πυ-
θοῖατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναι, -μεν καὶ
-μεναι : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαίτεροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἔλυθ- :
ἤλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην,
λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βήω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλῦθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἔσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἔσσι (εἶ)
ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ὦ), ἔωσι (ὦσι), ἐὼν (ὦν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἴης), ἔοι (εἴη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριοτ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι,

ἰδυῖα.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε.
φάσθαι.

δ') **Εἶμι** :

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἴσαν (ἦσαν).

ε') **Κεῖμαι** :

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Σ'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.

2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.

3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ: ἡμὲν - ἡδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἂν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἂν, ἐάν) ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτιατ. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερὲς κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἄγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : —ή μῆνις - ιος = ὀργή, θυμός. — αἶδω· ἄδω = διηγοῦμαι μετέωρην, ψάλλω. μτβτ. — οὐλόμενος· ὀλόμενος· μετέωρ. σημ. = ὀλέθριος. Ἀόρ. β' τοῦ ὀλλυμαι κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος. — ἔθηκε· τίθημι = δίδω, προσενῶ. — ἴφθιμος = ἀκμαῖος, γενναῖος. — προῖάπτω = στέλλω. — "Αἰδι· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. "Αἰς συνήθως ὄνομ. Ἀΐδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fiδ). — αὐτούς· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς. — τὰ ἐλώρια = ἡ λεία (ἔλωρ, ἔλεῖν). — τεύχω = κατασκευάζω, κάμνω. — οἰωνός = ὄρνειον. — πᾶσι = εἰς τὰ παντὸς εἶδους. — ἐτελείετο = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω. — βουλή = θέλησις, ἀπόφασις. — ἐξ οὗ δή· θὰ νοηθῇ καὶ πάλιν τὸ αἶδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν. — τὰ πρῶτα = κατὰ πρῶτον. — διαστήτην ἐρίσαντε = ἦλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐρίδος. — δίος = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : — τίς τ' ἄρα· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν. — σφωε· αἰτ. δυῖκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο. — ξυνίημι ἐριδι = φέρω εἰς σύγκρουσιν. — μάχεσθαι· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί. — ὁ γάρ· γάρ διασαφ. — χολοῦμαι = ἐξοργίζομαι. — ὠρσε· ὄρνυμι μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ. — ὀλέκομαι =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἰναι ἡ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρῳ ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουν τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμοῦ παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπηρεάζουν τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ὀλλυμαι).— λαοὶ = ὁ στρατός. — οὐνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — τὸν Χρῦσιν· τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσιν, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἀρητὴρ = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχομαι). — θεός = ταχύς (θέω). — λύομαι· μέσ. ὠφελ. = λυτρώνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερείσιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἀπειρος. — τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. — στέμματ' Ἀπόλλωνος = σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἐκηβόλος = ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθητος. — ἀνά = ἀνηρτημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα). — κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — ἑυκνήμιδες = οἱ φέροντες καλὰς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπιθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὅπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα = κατοικία (δέμω = κτίζω, δόμος). — ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ. — ἐϋ· εὖ = μὲ τὸ καλόν. — τὰ τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης. — δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημεῖον προστακτ. — ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32 : — ἔνθα· χρον. — ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν. — αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μτβτ. — ἀγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλομαι). — ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFαδ, ἄδος, ἡδύς). — κακῶς = μὲ ὕβριστικὸν τρόπον. — ἀφίημι = ἀποπέμπω. — κρατερὸς = ἄγριος, σκληρός. — ἐπὶ-ἔτελλε· ἐπιτέλλω = δίδω προσταγὴν. — κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπαρῶ (δηθά). — αὐτίς = πάλιν. — μή... οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφελήσῃ· χραισμέω = ὠφελῶ, χρησιμεύω. — νύ(ν)· μόρ. ἐγκλ. μή νυ = μήπως δά. — ἔπεισέ μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθῃ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι = μακρὰν (τηλοῦ, τῆλε). — ἡ πάτρη = ἡ πατρίς. — ἐποίχομαι ἰσθὸν = πηγαινοέρχομαι ἐμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὕφαινω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος). — ἀντιάω λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἰδίαν κλίνην. — σαώτερος = ἀβλαβέστερος, ἀκεραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ, σάος - σός = σῶος. — νέομαι = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης : Πηλεΐδης, Πηλεΐάδης, γεν. Πηλεΐάδεω.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. **θυγάτηρ** καὶ εἰς τὴν αἰτίατ.

θύγατρα.

— Ἐπικὸς ἄορ. τοῦ **δέχομαι** : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ **νέομαι** : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις ** : **τεῦχε**, **βασιλῆι**, **νοῦσον**, **μιν**, **κύνεσσιν**.

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὁλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἥτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ τὰ τὸν ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὕτη εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεῶνεται ἡ ἐπὶ κλησις αὕτη : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι*.— **Πηλεΐδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπρὸς ὡς εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἥρωας τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ Ἀργεῖοι, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης Δαναοὶ ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῖος Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἄποικος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι τὰ μὴ τύχῃ τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ τὰ γίνῃ τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

δρνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὕρισκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
Ἄδῃ.—**Ἀτρεΐδης:** Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεύων ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρώως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
ὅστις ἵδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
μάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός:** Τέκνα δίδυμα τῆς Λη-
τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν:** Οἱ
ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχον ἀνελκύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἑκτασιν,
ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἐκ-
φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν». — **στέμματα ἔχων**
χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ: Διὰ τὴν ἐπισύρην περισσότερον τὸν σεβασμὸν
ὁ Χρύσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιο σύμβολον ἱε-
σίας, τὸ ὁποῖον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος.
Συνήθως τὸ ἱκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευ-
κὰ ἔρια.—**ἑὺκνήμιδες:** Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ
τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλά-
σματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώ-
ρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαίτεράν ἐντύπωσιν ἢ ποιότη-
τα καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶ-
μεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *εὐκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*. —
ἐν Ἀργεῖ: Ἀργὸς ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ
βασιλεῖον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσάν τας Μυκῆνας. Ἐνίοτε
Ἀργὸς λέγεται ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἀργὸς εἶναι τὸ
βασιλεῖον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42.—**ἔδεισεν**· δεῖδω=φοβοῦμαι (ρίζ. *δει-*, *δέος*, *δειλός*, *δει-
νός*). — **ἀκέων**=σιωπηλὸς (*ἀκήν*=σιωπηλῶς). — ὁ **θῖς-ινός** = ἀμμου-
διά.—**πολύφλοισβος**=πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἥχον τῶν
κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (*Λέξις ἡχοποιήτος*). — **ἀπά-
νευθε** = μακράν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι. —
ἡρᾶτο πολλὰ = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχήν. — **ἡὔκομος** = ἔχουσα ὡ-
ραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὡραίων γυναικῶν.—**κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος. — ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ προσφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ. — ζάθεος = ὁ κατ' ἐξοχὴν ἱερὸς (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — Ἴφι = μέ δύναμιν, κραταιῶς (ἰς, ἰνὸς = δύναμις). — τοι· δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεψα. — χαρίεντα = πρὸς εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν. — ἐπὶ - ἔρεψα· ἐπερέφω = θέτω ὀροφὴν, στεγάζω ναόν. — ἦ εἰ δὴ = ἦ ἂν πράγματι. — κατὰ· συναπτ. πρὸς τὸ ἔκκη (καίω). — πίων, πείρα, πῖον = παχύς. — μηρία = τεμάχια μηρῶν — περιεκαλυμμένα μὲ λίπος. — κρήνην· κραίνω = ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ. — τὸ ἐέλδωρ = εὐχή, ἐπιθυμία. — τίνω = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — Φοῖβος = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος. — βῆ δὲ κατ(ά) = κατέβη δέ. — τὰ κάρηνα = αἱ κορυφαί. — χῶομαι = ὀργίζομαι. — τὸ κῆρ = καρδία. — ἀμφηρεφής = κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφί + ἐρέφω). — φαρέτρα = θήκη τῶν βελῶν (φέρω). — ἐκλαγξαν = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν ἦχον τῶν συγκρουομένων ὅπλων. (Λέξις ἡχοποιήτος). — οἰστός = τὸ βέλος. — ἦιε· πρτ. τοῦ εἶμι. — εἰκῶς = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς. — ἔζομαι = καθίζω. — μετὰ = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. — ἔηκε· ἦμι = ῥίπτω. — ὁ ἰὸς = βέλος. — δεινὴ (κατηγ.) Ἀχαιῶν. — ἔηκε· ἦμι = ῥίπτω. — ὁ βιὸς = βέλος. — δεινὴ (κατηγ.) κλαγγή (ἐ)γένετο = φοβερὸς ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ βιὸς = τὸ τόξον. — ὁ οὐρεὺς = ὁ ἡμίονος. — ἐποίχομαι = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. — ἀργός = ταχύς. — αὐτοῖσι = τοῖς ἀνδράσι. — ἐχεπευκὲς = αἰχμηρὸν (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. — ἐφριεῖς· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — αἰεῖ = διαρκῶς. — ὁ νέκυς = νεκρός. — θαμέες (- εἰαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : βῆ, Ἴφι, ὦμοισι, βιοῖο, κλυθι, νηός.

γ') βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης : Ὁ ποιητὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων. Ἀλλ' ἡ ὅλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιάς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — Χρύσην : Ἡ

Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεὺς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἡ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περιεργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (σμίνθους) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαιθρίους χώρους, εἰς κορυφὰς ὀρέων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωμένοιο κινήθέντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : ὁ δ' ἦγε νυκτὶ εἰοικώς. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητής. — **πυραὶ νεκύων** : Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καὺσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 : — **ἐννῆμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (ἐννέα + ἡμαρ). — **ῥέχετο** = ἐρρίπτοντο, ῥ. οἷχομαι. — **τὸ κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (ἀγείρω). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσί** · ἐπὶ φρεσί τοῦ. — **λευκῶλενος** = λευκὰς ὠλένας ἔχουσα. — **κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἥρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν καὶ τώρα περισσότερο συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **δράτο** · ἐώρα. — **ἐπεὶ οὖν** · τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἡγερθεν** · ἡγέρθησαν, ἀγείρομαι = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν. — **ὀμηγερέες τ' ἐγέ-**

ρήσατο = ὁμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — **μετέειπε**· πρβλ. μετέφη Α 58. — **εὐφρονέων** = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — **κέλομαι** = προτρέπω, παρακινῶ. — **δίφιλος** = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — **μυθήσασθαι** = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — **ἐκατηβελέτης**· συνών. τοῦ ἐκηβόλος· Α 14. — **τοιγὰρ** = λοιπόν. — **συντίθημι**· ἔνν. φρεσὶ = προσέχω, ἔννοῶ. — **ἡ μὲν μοι ἀρήξειν** = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσῃς. — **πρόφρων** - **πρόφρασσα** = πρόθυμος. — **ἡ γὰρ** = διότι ἀληθῶς. — **χολώω** = ἐξοργίζω. — **μέγα κρατέει** = ἀσκειῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — **κρείσσων (ἐστὶ)** = ὑπερσχύει. — **χώσεται**· ἄορ. ὑποτακτ. — **χέρηι**· **χερήων** = κατώτερος. — **εἰ περ γὰρ** = διότι καὶ ἄν. — **χόλος** = ὀργή. — **αὐτῆμαρ** = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — **καταπέψη**· ῥ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἡ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. καταπίνω τὸν θυμὸν μου. — **μετόπισθεν** = εἰς τὸ μέλλον. — **ἔχω** = κρατῶ, διατηρῶ. — **κότος** = μνησικακία. — **ὄφρα τελέσῃ** = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἔνν. τὴν ἐκδίκησιν. — **ἐν στήθεσιν ἐοῖσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κόντον. — **φράζομαι** = σκέπτομαι.

84 - 91 : — **ἀπαμείβομαι** = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — **θαρήσας μάλα** = μὲ πολὺ θάρρος. — **τὸ θεοπρόπιον** ἢ ἡ **θεοπροπία** = προφητεία, χρησμός. — **οὐ**· ἡ ἀρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 οὐ τις. — **ᾧ**· συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος. — **ἀναφαίνω** = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — **ἐπὶ χθονὶ** = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — **δέркоμαι** = βλέπω, κοιτάζω (δράκων, νεοελλ. δραγάτης = ὁ ἀγροφύλαξ). — **παρὰ νηυσὶ**· Α 12. — **οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίσει σοι** = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — **Ἀγαμέμνονα** = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — **ἦν εἵπης**· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποκτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίσει ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — **πολλόν**· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. ὅχ' ἄριστος. — **εὐχεται εἶναι** = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις εὐχομαι εἶναι καταντᾷ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ εἰμί.

92 - 100 : — **αὐδάω** = ὀμιλῶ. — **ἀμύμων** = ἄψογος, ἄμεμπτος (στερ. ἀ + μῶμος). — **οὐτ' ἄρ** = λοιπὸν οὐτε... — **εὐχολῆς** κλπ. Α 65. — **ἀρητῆρ**· Α 11. — **ἀπολύω** = ἀπολυτρώνω. — **ἄποινα**· Α 13. — **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — **ἀεικῆς** = ἐπονειδιστος, φρικτός. — **λοιγός**· Α 67. — **ἀπωθῶ** = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — **ἀπὸ δόμεναι**· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα. — ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ ἐλικῶπις = ἔχων εὐκρινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (ἐλικ - ἐλίσσω + ὦψ). — **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (ἀ (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· πρβλ. μάτην, ἄντην κ.ἄ. — **ἀνάποινον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ. — **τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θὰ τὸν ἐπείθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν : ὁράτο.

— Ἐπικός τύπος **σφὶν** ἀντὶ σφίσιν.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἡγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε.

γ') **ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὅποιαν καὶ διευθύνει. — **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶχον γίνεαι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευον οἱ μάντις τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ (ὀνειροπόλοι) καὶ διὰ τῶν οἰωνῶν (οἰωνοπόλοι). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγίνετο μαντική καὶ δι' ἐμπύρων, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ θροῦσματος τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ διοσμῶν, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — **κνίσσης ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῷα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφεῖ καὶ εἰς τὴν πλήρη των

σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἱκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμῆθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεον εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῇ ἓνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, διίφιλε, μυθήσασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχεσίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυπεν*». — **ἐλικώπιδα κούρην**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὁμήρῳ ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ*» (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - οῦσα** = ἄρχων, κύριος· **εὐρύ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. *late rex*). — **ἄχυνμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (*ἄχος*). — **τὸ μένος** = ἡ ὁρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφοῦσκωσαν. — **φρένες**· κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαιναι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὅσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἵκτην**· *δυῖκ*. ὑπερσυντελ. τοῦ *FéF* (*ο*) *ικα* = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρώτιστα**· ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὁσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (*ὅσσε*).

106 - 115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι ποῦ νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστί τοι φίλα**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ. : **ἐστί σοι φίλον** = ἀγαπᾷς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλὸς** = καλός. — **ἐτέλεσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῇ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὥς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσήιδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γάρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — **ἡ φυῇ** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὐτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120: — **καὶ ὥς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτίμησίν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμεναι** = ἀποδοῦναι. — **ἡ ἀπολέσθαι** = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὅχι νὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — lux). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλη** = πηγαίνει ἄλλου, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (ποὺς + ἀρκέω). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς. — **κῦδιστε** = πανένδοξε (κῦδος = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (φιλ. + κτέανον = κτῆμα). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλέως, ὡς νὰ ἔλεγε : τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. **μεγαλήτωρ**. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **Ἴδμεν**· ἴσμεν. — **Ξυνήια** = κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνός = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν...** τὰ = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτήσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντὶ : ἐκπέρσαντες πόλεις ἐκ πολίων ἔλάβομεν. — **δέδασται**· δατέομαι = μοιράζομαι. — **λαοὺς πολίων** ἔλάβομεν. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = νὰ τὰ ὑποκείμεν. τοῦ ἐπαγείρειν. — **παλὶν πρὸς νέαν διανομήν**. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προΐημι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. **τίνω**· Α 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· δῶ. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **ἑυτείχεος** = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — **ἔξελαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων· Α 102.—μὴ δὴ οὕτως = ὅχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἔων = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοεἰκελός = ὁμοῖος μὲ θεὸν (θεὸς + εἰκελός).—μὴ κλέπτε νόψ=μὴ σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσεαι· παρέρχομαί τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρης».—ἡ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—ὄφρα ἔχης = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχης=σύ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ.—αὕτως = ἔτσι.—ἡμαι = κάθημαι.—δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλει· Α 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῇ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμόν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀρarisκω = προσαρμόζω.—ὅπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἐνν. ἐκείνου τὸ ὅποῖον χάνω.—ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως.—ἐλωμαι· ῥ. αἱροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κέν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρά λέξ. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἐλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεός = σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἐλωμαι ἰών.—κέν κεχολώσεται· τὸ κέν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—ὃν κεν ἱκωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποῖον θὰ ἔλθω. Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κέν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῇ νὰ μοῦ ἀρνηθῇτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὅλα αὐτά.—ἡ τοι = βεβαίως, ὅπωςδὴποτε.—μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν.—αὗτις = ἄλλην φοράν.—ἄγε· παρακελευσμ.=ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύω.—ἄλς - ἄλός=θάλασσα.—ἐρέτης = κωπηλάτης.—ἐπιτηδὲς = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνη μὲ προσοχὴν.—ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρωμεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσωμεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.).—βουληφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλὴν + φέρω).—ἡὲ = ἡ.—ἐκπαγλός=φοβερός (ἐκπαιγός, ἐκπαιγῆναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ιερά ῥέζω = τελῶ θυσίας· ῥέζω = πράττω (ῥέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

—Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ') **εὐρὺ κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἰγίον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηναίων, ὡς ἡγεμὼν τοῦ μεγαλυτέρου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαινοι** : Ἡ ἐκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἶμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μὲ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὁμοιάζον μὲ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῇ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηνεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν τότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῇ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβήσῃ ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχῃ πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς *κουριδῆς ἀλόχου*, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο διδυμὸς ἀδελφῇ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ ἡμέλεια (*δέμας καὶ φυὴν*), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (*φρένας*) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευν καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τοιαύτας ἐπιχειρήσεις ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα δλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνήια*). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (*γέρας*).—**ἐυτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομήσει τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλίον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἴας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεῦτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἥρως μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.— **νῆα μέλαιναν** : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσης. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : **κυανόπρωροι**, **φοινικοπάρηοι**, **μιλτοπάρηοι**, **εὐσελμοι**, **ὠκύποροι** **νῆες** κ.ἄ.— **εἰς ἅλα δῖαν** : Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης της. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεούς.— **βουληφόρος** : μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουν ἐπ' αὐτῶν γνώμην.— **Ἰδομενεὺς** : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — **ὑπόδρα** = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (*ὑπὸ + ῥίζ. δρακ - δέркоμαι*), ἐπίρρ.— **πόδας ὠκύς**· A 48. — **ὦ μοι**· ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— **ἐπιδυμένος** = ἐνδεδυμένος, ῥ. *ἐπι+έννυμαι*, *ἐφέννυμαι*.— **κερδαλέφρων** = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (*κερδαλέος + φρήν*).— **πρόφρων**· A 77.— **τοῖ ἔπεσιν**· *σοὶ τοῖς λόγοις* = εἰς τοὺς λόγους σου.— **ὁδὸν ἐλθέμεναι** = νὰ μεταβῇ εἰς τινὰ ἀποστολήν, δηλ. πρεσβεῖαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— **Ἴφι**· A 38.— **οὐ γὰρ ἐγώ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα.— **ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος** = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας.— **αἰχμητῆς** = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστῆς.— **οὐ τι** = οὐδόλως.— **αἰτίος εἰμί τινι** = βλάπτω, ἀδικῶ τινι.— **ἐλαύνω** = ἀπάγω.— **οὐδὲ μὲν ἵππους**· ὁ μὲν βεβαιωτικός.— **ἐριβῶλαξ** = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χώματος, εὐφορος (*ἐρι* (*ἐπιτ.*) + *βῶλαξ*).— **βωτιάνειρα** = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (*βόσκω*, *βώτωρ* + *ἄνῆρ*).— **δηλέομαι** = βλάπτω (*δηλητήριον*).— **ἐπεὶ ἦ** = διότι ἀλήθεια.— **οὐρεα σκιόεντα** = σκιερὰ, ἄγρια βουνά.— **θάλασσα ἠχήεσσα** = ἠχοῦσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— **σοί**· ἡ ἄντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἅμ' ἐσπόμεθα.— **μέγα ἀναιδὲς** = ἀναιδέστατε.— **τιμὴν ἀρνύμενοι** = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.— **Μενελάω σοί τε**·

δοτ. χαριστ. — κυνῶπα· μόνον εἰς κλητ. = πού ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς Τρῶας. — μετατρέπομαι = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — τῶν οὐ τι μετατρέπη = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — ἀλεγίζω = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — καὶ δὴ = καὶ ἰδοὺ, καὶ ὀρίστε. — αὐτός· προσδιορ. τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἀφαιρήσεσθαι. — ὧ ἐπι· ἐπὶ ὧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — μογέω = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — υἱες Ἀχαιῶν = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληνόπουλα = οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. — οὐ μὲν ἔχω = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — ἐὺ ναιόμενον = κατοικουμένην ἀπὸ ἐκλεκτοὺς κατοίκους, εὐτυχῇ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — πτολίεθρον = κάποιαν πόλιν. — πολυαῖξ = προκαλῶν πολλὴν ταραχήν, ὀρμητικὸς. — διέπω = διευθετῶ, διεξάγω. — ἀτὰρ = ἐν τούτοις. — δασμός = διανομὴ λαφύρων. — τὸ γέρας = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — ὀλίγον τε φίλον τε = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — ἐπεὶ κε = ὁσάκις. — κάμνω = κουράζομαι, μετὰ κατηγρημ. μετοχῆς. — νῦν δέ· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — ἐπεὶ ἦ· Α 156. — φέρτερον = καλύτερον. — ἱμεν· ἰέναι. — κορωνίς· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. ἡνσι κορωνίσι = πλοῖα μὲ τοξοειδῇ ἄκρα. — σ(οι) = πρὸς χάριν σου. — δῖω = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — ἄτιμος = περιφρονημένος. — τὸ ἄφενος = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειὸς = πλούσιος). — ἀφύσσω = σωρεύω.

172 - 187 : — φεῦγε μάλα = μάλιστα, νὰ φύγης. — ἐπέσσουνται· ῥῆμ. ἐπισσεύομαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — λίσσομαι· Α 15. — οἱ κε τιμήσουσι· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — μητίετα = σύμβουλος, πάνσοφος (μῆτις, μητίομαι). — ἐπίθετον τοῦ Διός. — ἔχθιστος = μισητότατος. — διοτρεφής = ὁ παρὰ τοῦ Διὸς τραφεὶς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλείας. — καρτερός· κρατερός = ἰσχυρός. — θεός που = κάποιος θεός, σιλέων. — σῆς = σαῖς. — Μυρμιδόνεσσιν = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — ἀλεγίζω· Α 160. — ὀθομαι = ἀνησυχῶ. — κοτέω = εἶμαι θυμωμένος (κότος· Α 82). — δέ τοι = μάλιστα. — ὥς = ἀφοῦ. — τὴν μὲν πέμψω = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — κ(ἐ) ἄγω· ἀντὶ ἄξω. — ἡ κλισίη = ἡ σκηνὴ (κλίνω). — φέρτερος = ἀνώτερος. — στυγέω = ἀποστρέφω, ἀποφεύγω. — φάσθαι ἴσον ἐμοὶ = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — ὁμοιωθῆναι (ἐμοὶ) ἄντην = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἶομαι : *ὀτῶ*.

— Σχηματισμός τοῦ υἱὸς κατὰ τὰ τριτόκλ. υἱες.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : *μητίετα*, *σέθεν*, *φάσθαι*, *αἰχμητῶν*, *καρτερός*.

γ') *ἀναιδείην ἐπιειμένε* : Ἡ ὀργίλη αὐτῇ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδείαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθείς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του.—οὐ γὰρ ἐμὰς βοῦς ἤλασαν... : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῴρωνον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχειροῦν κατόπιν πόλεμον ἐκδικήσεως.—*Φθία* : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐδης.—*οὔρεα σκιόεντα* : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Ὀρκακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον *σκιόεντα* ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὅποια καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—*τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε* : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρῶας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—*ὀλίγον τε φίλον τε* : Ἡ ἔκφρασις αὐτῇ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « *ὀλίγη τε φίλη τε* » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—*μητίετα Ζεύς* : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα*, *ἐρίγδονπος*, *κελαϊνεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μετ' ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον *πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε* καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον *μητίετα*.—*Βρισηΐς* : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ *ἄχος* = λύπη, ἀγανάκτησις.—ἐν *στήθεσσί*ν οἱ = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ *ἤτορ* = ἡ καρδία.—*λάσιος*=μαλλιαρός.—*διάνδιχα* = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ* - *ἀνὰ* - *δίχα*). *μερμηρίζω* = διαλογίζομαι (*μερ* - *μέριμνα*) : *διάνδιχα μερμηρίζω* = εἶμαι μετ' ὅσον γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—*φάσγανον*=ξίφος (*ἀντὶ σφάγανον*, *σφά*-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— μετὰ = μεταξύ.— δαίμονες = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεὺς εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - ωνι - ωνα.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἔως : ἦος, εἰως.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ὅπισθεν : ὅπιθε.

— Κτητική ἀντωνυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικὸς τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : ἔσχεθον (ἔσχον).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φράανθεν, πίθηαι,
ὕβριος, ὥς, τεόν, φάσγανον.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφεταλαντεύθη
ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα
καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. —
ἦλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς
Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τῶρα ἡ Ἀθηνᾶ
εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἷω φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς
πράξεις των. — ξανθῆς κόμης : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄν-
δρας καὶ διὰ γυναῖκας ἐθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ
κόμη, ὥς εἰκάζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιεῖ ὁ ποιη-
τής : εὐπλόκαμος, εὐκομος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.— δεινὴ οἱ ὅσσε
φράανθεν : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητὴς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς
Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάν-
των παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ
τὸ χεῖρι του. — αἰγίοχος : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὥς ἀσπίδα
κρατεῖ αἰγίδα. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον
τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἐκρηξίν τοῦ κεραυνοῦ (καταιγίς). — ἐπ' ἄργυ-
ρῇ κώπῃ : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλόταται κατὰ τὸ σχῆ-
μα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέ-
θησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο
λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων
ὕλων. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκὸν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἐνὸς
περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο
ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελα-
μῶνος).

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μενος· Α 44.— ὁ τ(ε)· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβεσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— τίω = τιμῶ.

β') Παράλεις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : ἀπὸ - αἰρεῖσθαι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.

γ') οἶνοβαρές : Ἡ ὑπερβολικὴ οἶνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὀνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.— μέγαν ὄρκον : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— σκῆπτρον : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φορέουσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὅποιον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποικίλτα (κατωτέρω : Α 246).— χαλκός : Τὸ μέταλλον, τὸ ὅποιον ὁ Ὀμηρὸς λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὅποιον χρησιμοποιεῖται εἰς ὅπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρεῖχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμῃ τὸ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκασε τοὺς ὑπηκόους του.— Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο : Ὁ Ἐκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστὴς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὅλαι τοῦ αἰ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :— ποτὶ = πρὸς· συναπτ. γαίη.— βάλλω = ῥίπτω θέτω.— ἥλος=καρφὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφώνω (περόνη). — ἡδυεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὁμιλίαν του· ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἄν(α)- ὀρούω = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — λιγύς - εἶα - ὦ = ὁ ἔχων κα- θαράν φωνήν, εὐγλωττος. — ἀγορητής = ῥήτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — αὐδή = ἡ ὁμιλία. — τῷ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θνητὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθιάτο· φθίνω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν. — τράφεν ἡδὲ ἐγένοντο = ἐτρέφθησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον. — ἡγά- θεος = ἱερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοιςιν = ἐπὶ τῆς τρί- τῃς γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 :— ὦ πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ ! — ἦ = ἀλη- θῶς. — Ἀχαιῖς γαίῃ· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ἰκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάFιω, Λατ. gaudeo). — κεχαροίατο· ῥ. χαίρω. — σφῶνιν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. — Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν τσακώνομαι. — περὶ ἐστέ = ὑπερέχετε. — βουλήν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἷτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρείτερος. — ὁμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι. — καὶ οἱ γε = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείωσιν. — ἴδωμαι· ἡ ὕπτιχ με σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοῦς, ἰσόθεος. — ἐπιείκε- λος = ὅμοιος. Πρβλ. θεοείκελος Α 131. — δῆ = πράγματι. — κάρτι- στος· κράτιστος = γενναϊότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναϊοτάτους ἀν- τιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρω- πος. — ὁ φῆρ-ρός· θῆρ = θηρίον. — ὄρεσκιῶνι = κάτοικοι τῶν ὄρέων (ὄρος + κείμαι). — ἐκπάγλως· Α 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλεον = μετὰ τοῖσιν ὁμίλεον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρὴν ἡ χώρα. — κατ' ἔμ' αὐτόν = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μα- χέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θνητὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — καὶ μὲν = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὅχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμι- στήν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου. — βουλέων· βουλῶν. — ξύ- νιεν· ξυνέεισαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : ὅμμες· ὅμεις. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· A 230. Μετὰ δύο αἵτιατ. : κοῦρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἐών· A 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας· κτηρ.—ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μέ πεισμα.—ἔμμορε· πρkm. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος· A 122.—(ἐ)γείνατο=ἐγέννησε· γείνομαι = γεννῶμαι.—φέρτερος· A 186.—πλεόνεσσιν· πλείοσιν.—λίσσομαι· A 15.—'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργήν σου.—μεθίημι = ἀφίνω, καταπαύω.—δς μέγα... 'Η σειρά τῶν λέξ. : δς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς.—τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προπύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β') 'Ιδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκύς), ἀρείων (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντί θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντί θῆρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ') Νέστωρ : 'Ητο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Τροίας. "Αν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ᾔητο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὥραῖοι ὁμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὁμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικούς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἡδυνεπῇ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὺν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. 'Επὶ πλεόν δὲ μὲ τὸν ῥέοντα καὶ ἥχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητείαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ : Τὸ βασίλειον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσσην καὶ μεσημβρινὴν 'Ηλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. 'Η πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ 'Αλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῖ καὶ ἐριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὐ-

292 - 303:—**ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**οὐτι-
δανός**· A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—**ὑπείκω** = ὑπο-
χωρῶ.—**ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε.—**ἐπιτέλλομαι** =
προστάζω.—**μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι.—**δῖω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο
σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρῳ.—**ἐγώ
γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὥς Ἀχιλλεὺς, δὲν θὰ καταδεχθῶ νὰ
ἔλθω εἰς χεῖρας.—**μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες**=μοῦ ἐπῆρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώ-
σατε.—**τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνε-
λὼν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θὰ σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.
—**εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε.—**πειρῶμαι** = κάμνω ἀπό-
πειραν, δοκιμάζω.—**αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—**κελαινὸν** =
μαῦρον.—**ἐρωέω** = ἐκρέω με ὀρμήν.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβιος**· A 278.—**ἀνστή-
την**· δυῖκ. ἄορ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λῦσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Ἔειπ** : ἔ**ῒ**ειπες -
ἔ**ει**πες.

—Ὁ ἄορ. τοῦ γινώσκω εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : γινώω,
γινώωσι.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ὅ**τ**τι, ἀέκοντος,
ἐ**μ**εῖο.

γ') ἐ**π**εί μ' ἀ**φ**έλεσθέ γε δόντες : Ὁ Ἀχιλλεὺς γενικεύει τώρα
τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήρι-
ξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιουτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συν-
ένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρεΐδου. Διὰ τοῦτο καὶ καταωτέρω ἢ ἀπειλὴ
ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γινώωσι καὶ οἶδε).—**τῶν
δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρην ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπὸ δια-
φόρους πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν
ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυνα-
μίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.

α') 121 - 129 : αὐτε· αὖ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· κατγρ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὥς... — ἡ γαλόως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ῥίζ. δεμ. - δόμος + ἀρτ. — ἀρτύω) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρείων· Α 102. — Λαοδίκη· παρὰθεσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τήν ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ δίπλαξ = διπλῇ, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δις + πλάξ = ἐπιφάνεια) — ἐνέπασσεν· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω). — ἄεθλος = ἄγών. — ἱππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· Α 14. — ὑπὸ παλαμάων = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἄγχι = πλησίον. — ὠκέα· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138 : — δεῦρο = ἐδῶ. — ἴθι· εἰμι. — θέσκελος = θεόπνευστος, θαυμάσιος (θεός — κέλομαι = ὠθῶ). — οἶ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὀλοός = ὀλέθριος (ὄλε — ὄλλυμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυγῶ, κινῶ. — ὀλοός = ὀλέθριος (ὄλε — ὄλλυμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυγῶ, κινῶ. — οἶ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἶ πρὶν. μῶ σφοδρά. — οἶ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἶ πρὶν. — ἔαται· ἤμαι = κάθημαι. — παρά· ὥς ἐπέρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῇ. — ἡ ἐγχείη = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κέ ἄοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήσῃ· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145 : ὁ ἡμερος = πόθος (ἡμεῖρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τέκ — τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής). — ἡ δόθνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—**τέρην** - ρεινα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· **τέρειν**
δάκρυ = δάκρυ ἀπὸ τρυφεράν ψυχὴν, δάκρυ πόνου.—**βοῶπις** = ἡ με-
γαλόφθαλμος (βοῶς + ῥίζ. ὤπν -). Ἐπιθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς
θεᾶς Ἡρας.—**αἰψα** = εὐθύς, γρήγορα.—**δοι**· οὐ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : ἀμφὶ Πρίαμον = μαζί με τὸν Πρίαμον καὶ τὴν ἀκο-
λουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — ὄζος = κλωνάρι,
βλαστός. — πεπνυμένος = φρόνιμος (πέπνυμαι = ἔχω πνεῦμα, νοῦν).
— ἦατο· ἦντο· ἦμαι Γ 134. — δημογέροντες = μέλη τῆς βουλῆς τῶν
γερόντων. — γῆραι· δτκ. τῆς αἰτίας. — πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι =
μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας. — ἀγορητής· Α 248. — ἐσ-
θλός = καλός, σπουδαῖος. — ἡ ὕλη = τὸ δάσος. — δενδρέω ἐφεζόμενοι·
ἐζόμενοι ἐπὶ δένδρῳ. — ἡ ὕψ - ὀπός = ἡ φωνή. — λειριόεις = λεπτός,
ἐξόμενοι ἐπὶ δένδρῳ. — ἡ λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός
γλυκύς (λείριον = τὸ κρίνον· κυρίως λειριόεις = λεπτός καὶ τερπνός
ὡς κρίνον). — ἰέισι· ἔημι = ἀφίνω, βγάζω. — τοῖοι = αὐτοί· οἱ ἐπί-
σημοι, οἱ σοβαροί. — ἡγήτωρ = ἡγεμών, προύχων. — ἦκα = χαμηλο-
φώνως. — οὐ νέμεσις· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάχριτον
Ἵποκμ. τοῦ ἐστί : πάσχειν. — ἀμφὶ τοιῇδε γυναικί = διὰ μίαν τοιαύ-
την γυναῖκα. — αἰνῶς = καταπληκτικά. — εἰς ὧπα = εἰς τὸ πρόσωπον·
κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν. — καὶ ὧς = παρὰ τὴν θαυμαστὴν
καλλονὴν τῆς. — νέομαι = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου. — τὸ τέκος
(τίκτω, τοκεὺς) = τὸ τέκνον. — ὀπίσω = κατόπιν, ὕστερα. — πῆμα
λείπομαι = ἀφίνω συμφοράς.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλές, ἔσται, ἦτο.

γ') **Ἰρις** : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἥλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαίρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : πόδας ὡκέα Ἰρις, ἀελλόπους, ποδὴννεμος, χρυσόπτερος. — **Λαοδίκη** : Καὶ ἄλλου ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους της δύναται νὰ παραμένη εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκι-

νόου (ζ 'Οδυσσείας). Δὲν ἀποκλείεται ὁμῶς ἐδῶ νὰ ἐννοῇται συνεκδο-
 χικῶς ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὅποτε πιθανώτατα ἡ 'Ελένη εἰργάζεται
 εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὁρμᾶτο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν
 τύπον τοῦ 'Ομηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς 'Οδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952,
 σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα** : 'Η χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξω-
 τερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος,
 στερεώνεται μὲ πόρπην καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πο-
 λέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους** : 'Η ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ
 ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν
 ζωὴν. 'Η 'Ελένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας
 ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (ἔθεν εἵνε-
 κα).—**χαλκοχίτων** : Βλ. 'Οδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγ-
 χεα μακρὰ πέπηγεν** : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνε-
 πήγνυεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον
 αἰχμηρὰν προεξοχὴν, τὸν *σανρωτῆρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον
 νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. 'Εν τῷ
 μεταξύ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος
 ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... ὁρμᾶτο** : 'Η συγκίνησις τῆς 'Ελένης εἰς τὸ
 ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο τῆς σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν
 ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποῖαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ
 οἶη** : Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι,
 ἀλλ' ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ ἀμφι-
 πόλων καὶ ὁμῶν βλ. 'Οδύσειαν, ἐκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο
 ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν 'Ελένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν
 κυρίαν των ἀπὸ τὴν 'Ελλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.
Σκαιαὶ πύλαι : 'Ητο ἡ κυρία εἰσοδος τοῦ τείχους τοῦ 'Ιλίου ἀριστερὰ
 (σκαιῶς = ἀριστερὸς) τῆς πόλεως, ὅποθεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ
 στρατόπεδον τῶν 'Αχαιῶν.—**τεττίγεσιν ἐοικότες** : 'Η φωνὴ τῶν τετ-
 τίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. 'Αλλὰ εἶναι δύσ-
 κολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθειγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντό-
 μου τούτου, ἢ ὁποία εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ
 ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ
 ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἰσθημα ὁράσεως.—**ἐπὶ πύργον ἰοῦ-
 σαν** : "Ανωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος
 τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. 'Εν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων
 ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῇ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α') 161 - 170 : — *ἔφαν· ἔφασαν, ἔφησαν.*— *φωνῇ* = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἡκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων. — *πάροιθε* = ἐμπρός. *Συναπτ.* πρὸς τὸ *ἐμεῖο.*— *ἴζευ· ἴζομαι.*— *ὁ πόσις -ιος* = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ῥίζ. ποτ - πότνια, λατ. pot - possum).— *οἱ πηροὶ* = οἱ συγγενεῖς.— *οὔτι* = καθόλου.— *μοι· δοτ.* κρίσ. = κατὰ τὴν γνώμην μου.— *ἐφορμῶ·* μτβτ. = κινῶ ἐναντίον τινός.— *ὥς μοι καὶ ἐξονομήνης·* τὸ καὶ συνδ. : ὄφρα ἴδῃ... καὶ ἐξονομήνης. Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρένθ. : οὔτι... Ἀχαιῶν.— *ἐξονομαίνω* = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.— *πελώριος* = τεράστιος, πανύψηλος (πέλωρ = τέρας).— *ὅς τίς ἐστι·* πλαγ. ἐρώτ.— *ὄδε·* ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.— *ἡὺς·* ἡεὺς = καλός, ὑπέροχος.— *ἦ τοι* = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.— *κεφαλῇ* = κατὰ τὸ ἀνάστημα. *Δοτ.* τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ μείζονες. Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους.— *ἔασι·* εἰσί.— *γεραρός* = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— *γάρ* = πράγματι.

171 - 180 : — *δῖος* = θεϊκός, ὑπέροχος.— *αἰδοῖος ἐσσι* = προκαλεῖς σεβασμόν.— *ἐκυρός-ῆ* = πενθερός (socer).— *δαινός* = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ δαινός ἐπιτείνει τὴν ἐννοιαν τοῦ αἰδοῖος. Ὁ σεβασμός τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— *ὥς ὄφελεν* = εἶθε, ἄμποτε.— *ἀδεῖν μοι* = νὰ μοῦ ἤρεσε, νὰ προτιμοῦσα· ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω.— *θάλαμον·* συνεκδχ. = τὸ σπῆτι μου.— *γνωτοὶ* = οἱ συγγενεῖς (ῥίζ. γενε - γίγνομαι).— *τηλύγετος* = νεαρός, ἀγαπητός.— *ἡ ὀμηλικίη* = αἱ συνομηλικοί.— *ἐρατεινός* = ἀγαπητός.— *τά γε* = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— *τὸ* = διὰ τοῦτο.— *τέτῃκα κλαίουσα* = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. τήκομαι.— *ἀνείρομαι* = ἐρωτῶ.— *μεταλλάω* = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— *εὐρὺ κρείων·* Α 102.— *ὁ δαῆρ - δαέρος* = ὁ ἀνδράδελφος.— *αὔτε* = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.— *ἔσκε· ἦν.*— *κυνῶπις* = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. κυνώπιδος, ὡς ἂν ἔλεγεν : δαῆρ ἔσκεν ἐμοῦ κυνώπιδος.

181 - 190 : ἡγάσαστο τόν· ἀγαμαί τινα = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—μοιρηγενῆς = ὁ γεννηθεὶς με μοῖραν, καλό-τυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—δλβιοδαίμων = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (δλβιος + δαίμων = ἡ τύχη).—ἡ ῥά νυ = ἀλήθεια λοιπόν.—δεδμήατο = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. 'Ο ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—κοῦροι Ἀχαιῶν· ὡς καὶ ἡκοιούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκστρατείαν.—αἰολόπῳλος = ὁ ἔχων ταχεῖς πῶ-ντες Ἀχαιῶν = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης.—αἰόλλῳλος = κινῶ ταχέως, αἰολος + λους, πολεμιστὴς με γοργὸν ἄλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἰολος + πῳλος).—λαοὶ = ὑπήκοοι.—ἐστρατόωντο· στρατάομαι = στρατο-πεδεύω.—ἐπίκουρος = βοηθός, σύμμαχος.—ἐλέχθην· λέγομαι = συγ-καταλέγομαι.—ἡμαρ - ατος = ἡμέρα.—ἀντιάνειραι = ἴσαι πρὸς ἄν-δρας, γυναικες με ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—ἐλίκῳπες· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ φημί μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;

— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ εἰμί ;

— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον ἐστρατόωντο ;

γ') Θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμή-ρου εὐρίσκομεν τὴν ἡθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὥθησεν εἰς αὐτήν.—εὐρὺ κρείων : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται τὸν ὥθησεν εἰς αὐτήν.—εὐρὺ κρείων : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται τὸν ὥθησεν εἰς αὐτήν.—εὐρὺ κρείων ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ὁποίαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλ-λάδα.—ἀμφοτέρων, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμη-τής : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλέως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχῃ εὐ-γενικὴν ψυχὴν (ἀγαθός) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίγνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—Φρυγία : τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—Φρυγία : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.—Μύγδων καὶ Ὀτρεὺς : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου—Ἐκάβης.—Ἀμαζόνες : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦσαν αὗται

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμόδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατεῖαν αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζὼν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζὼν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἡ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 : —δεύτερον· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέευνε.—εἶπ' ἄγε μοι = ἔλα πές μου.—τόνδε... ὅδε· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανειλημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—μείων κεφαλῇ· πρβλ. Γ 168 : μείζονες κεφαλῇ.—ἰδέ = καί.—ἰδέσθαι· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὥμοισιν = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—τὰ τεύχεα=τὰ ὅπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω).—οἱ· δοτ. κτητ.—πουλυβότειρα χθών = γῇ τρέφουσα πολλούς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν - βόσκω).—αὐτὸς δέ· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—ὁ κτίλος = τὸ κριάρι.—ἐπιπωλέομαι· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—αἱ στίχες = αἱ σειραί, αἱ τάξεις.—ἔϊσκω = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὥς, ἀρνεῖται ἔϊσκω γίνεσθαι πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—πηγεσίμαλλος = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι + μαλλός).—δις = πρόβατον.—τὸ πῶν - πῶεος = τὸ κοπάδι.—ἀργεννός· Γ 141.

199 - 202 : —ἐκγεγαυῖα· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπό...—πολύμητις = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς+μῆτις = σκέψις)· πρβλ. μητίετα Ζεὺς.—ἐν δῆμῳ Ἰθάκης = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—κραναὸς = βραχώδης (κέρας, κράνος, κρανίον).—κραναῆς περ' εὐούσης· ἡ ἀντιθ. : ἐνῷ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχώδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφρέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—τὰ μῆδεα = αἱ σκέψεις.—πυκνός = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 : —πεπνυμένος· Γ 148.—ἀντίον ἠΰδα = ἀπήντησε· ῥ. αὐδάω = ὁμιλῶ.—ἦ μάλα = ναὶ ἀληθέστατα.—νημερτής = ἀλάθητος,

225 - 244 : — **ἦϋς**· Γ 167.—**ἔξοχος**=ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τάνυπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (*τανυ-*, *τανύω*+*πέπλος*). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** Α 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—οἱ **ἄγοι** = οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἡγερέθωμαι** = συναθροίζομαι (ἄγερ — ἄγείρω).—**γνοίην κεν** = θὰ ἡδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνώρισω.—**καὶ τ' οὔνομα** = καὶ ὡν τὸ ὄνομα.—**μυθοῦμαι** = λέγω.—**δοιῶ** = δύο.—**κοσμήτωρ**· Α 16.—**πύξ** = εἰς τὴν πυγμὴν· ἐπίρρ. (λατ. *pugna*).—**αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.—**τῷ**· *δυῖκ*. ἀναφ. ἀντων.—**μοι**· συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἰδία μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—**γείνατο**· *γείνομαι* = γεννῶμαι, *γεινάμην* = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· *ἐσπόμεν*· ἔπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· *δεῦρο*.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν *δυῖκ*. ἐσπέσθην.—**νέεσσ'** *ἐνι*· *ἐν ναυσί*.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*.—**καταδύομαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—**τὰ δνειδεα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἃ μοι ἐστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βάρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· *κατεῖχεν* = ἐκάλυπτε.—**φυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (*φν-*, *φύω* + *ζειαί*).—**αἶα** = *γαῖα*.—**αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ *γίγνομαι* : **γεγαώς, γεγάσι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **υπεῖρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **υπαί, ὑπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (*πολλάκις*)

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, **δύο** : **δοιοὶ** (*πληθ.*) καὶ **δοιῶ** (*δυῖκ*).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεῖδια** (*δέδια*).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤλυθε, σεῦ, τῷ**.

γ') **Διὸς ἐκγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῇ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—**Ἰθάκης κρاناῆς περ ἐούσης** : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἥρως τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μετὰ τὴν εὐφυΐαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἦλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τοὺς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντίδρασιν τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἐδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορά καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—**ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—**ἄλλ' ὅτε δὴ ἀναΐξειεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλέον ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύος πρὸς νιφάδας χειμερινὰς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—**Αἶντα** : Ἰδὲ Α 138.—**Ἰδομενεύς... θεὸς ὥς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὑστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεύς εἰς τὴν Λακεδαίμονα (ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουν τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεσμοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.—**Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ **Διόσκουροι**, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὡς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἷα). Ἀλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῇ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ὥστε διαδοχικῶς ἔμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἀἶθρα καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζώην.

— Ποίας βασιλικὰς ἀρετὰς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηνή, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πύργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1-8 :—**ἐνθα**· χρον.=τότε.—**αὖ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὖ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὅλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἐκδηλος** = περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων.—**δαϊε**· μετβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἡ Ἀθηνᾶ.— ἡ **κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.— **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.— **ὀπωρινὸς** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγκιος** = ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφραίνω** = λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν : ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ.—τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (**κλόνος** = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειὸς**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (**στερ. α + μῶμος**).—**ἦστην**· ἦτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ εἰμί.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης.—**τῷ** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἀφ'** ἵπποιιν = ἀπὸ τῶν ἄρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀφ'** ἵπποιιν.—**ὄρνυτο**· **ὄρνυμαι** = κινεῖσθαι ὁρμητικῶς, ὁρμῶ.

14 - 24 :—**σχεδὸν** = πλησίον.—**προΐημι** = ἐξαπολύω, ῥίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, **μακρόν**· (**δολιχός** = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον).—**ἀκωκή** = αἰχμὴ (**ἀκίς - ἀκή**. Κατ' ἀναδίπλ. : **ἀκωκή**).—**χαλκῷ**. συνεκδχ. ἀντὶ **χαλκῆς** ἔργχει.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ **χειρός**.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν ῥιπτόμενον ὅπλον· (**βάλλω**).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ὥσε** = τὸν ἐσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ῥ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ῥ. ἀπορούω = πηδῶ μακράν.—**ὁ δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἵσταται ὁ πολεμιστὴς καὶ ὁ ἡνίοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ' ἔτλη** = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—**περιβαίνω** = κινουῖμαι περίξ τινός, διὰ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἄορ. β' τοῦ κτείνω.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἡ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ - ρός** = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυτο**· ῥῦμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥύομαι.—**ὥς**· τελικ.—**οἱ** = τῷ 'Ηφαίστῳ' δοτκ. ἡθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσεν ὁ "Ηφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.—**ἀκαχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνομαι).

25 - 34 : —**ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἐξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· ῥ. **ἀλέομαι** = ἀποφεύγω.—**ὄχεσφι**· τὰ ὄχεα = τὸ ἄρμα.—**ὀρίνθη**· ὀρίνω = διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.—**βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός).—**μιαιφρόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὀρέξη**· ὀρέγω = προσφέρω, παρέχω.—**νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσῶμαι.—**μῆνις**· A 1.

β') Παρατατικός τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- ἦστην.

— Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου : ἀποκρινθέντε.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : ἀδελφεός, ἀδελφειός.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : παμφαίνησι, ὄχεσφι, νῶι.

γ') **Διομήδης** : Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ Ἄργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ Ἄδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἦδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι δπωρινῷ** : Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν Σεῖριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρας, νός. Τοῦτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρας, ἡτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἀνατέλλων ὁ ἀστήρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βάθη τῶν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

υδάτων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—ἵππους ἐξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἥρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—**θοῦρον**· Ε 30.—**καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ. ἐνεργ. ᾄορ. τοῦ καθίζομαι.—**ἡιόεντι**· **ἡιόεις** = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλάς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σκαμάνδρου.—**κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· αἰρῶ.—**ἄρχος** = ἀρχηγός. **ἔκβαλε** = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῇ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάφρενον** = τὸ μεταξὺ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχις.—**ἐν... πῆξε**· ἐνέπηξε.—**μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξὺ.—**διά...** **ἔλασσε** = διεπέρασε.—**δουπέω** = κάμνω κρότον (**δοῦπος** = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἡχοποίητος).—**ἄραβέω** = βροντῶ (ὁ ἄραβος = ἡ κτύπος).

43 - 58:—**ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ῥ. ἐναίρω.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**εἰληλούθει** - ἐληλούθει.—**δουρικλυτός** = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (**δόρυ**+**κλύω** = ἀκούω) **νύξε**· **νύσσω** = κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῇ.—**ἤριπε**· **ἐρείπω** ἀμετρ. = πίπτω.—**τὰ ὄχρα**· Ε 28.—ὁ **σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· **συλεύω** = ἀφαιρῶ τὸν ὅπλισμόν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παρὰλλ. τύπος τοῦ **συλάω**).—**αἴμων** = ἐμπειρος.—**ὄξυεις** = σουβλερός, κοπτερός· (παρὰλλ. τύπος τοῦ **ὄξύς**).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τὰ τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσμε**· Α 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (**ιός** = βέλος + **χέω**).—**ἐκηβολίαι** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολήν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. **ἐκηβόλος** Α 21.—**ῆσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐκέκαστο**· **καίνομαι** = διακρίνομαι, ἐξέχω.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (**δόρυ** + **κλέω**, **κλείω**, **κλέος**).—**ἔθεν**· Α 114.—**οὔτασσε**· **οὔτάω**, ἢ **οὔτάζω** = πληγῶν, κτυπῶ.—**μεσσηγὺς...** **ἔλασεν**· Ε 41.—**ἤριπε**· Ε 47.—**ἀράβησε**· Ε 42.

59 - 68:—**ἐνήρατο**· Ε 43.—**τέκτων** = ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ τεύχειν.—**δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα** = ἐξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρῳ**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτῆνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.—**ἔισαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεκάκους** = πού ἔγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῷ** = καὶ ἑαυτῷ.—**οὔτι** = οὐδόλως.—**θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί).—**καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρύ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—**ἡ κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκώνω).—**ἤλυθε** = διῆλθε.—**ἀκωκή**· Ε 16.—**γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνυ - γνύξ).—**οἰμώζω** = βγάζω θρηνηδὴ φωνήν.

69 - 75 : —**ἐπεφνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν - φόνος).—**ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—**ἴσα** = ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσιν.—**κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βάσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὁδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλῶσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ρίζαν τῆς γλώσσης.—**ἡ κονίη** = ἡ σκόνη.—**ἔλεν ὁδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83 : —**ἀρητῆρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνεи, ἦτο· ῥ. τεύχομαι.—**τίετο**· τίω = τιμῶ.—**ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—τὸ **φάσγανον**· Α 190.—**ἀΐξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—**ᾔσσε**· Α 104.—**πορφύρεος** = αἵματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἄορ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : στήθεσφι, ἦσιν, ᾔσσε.**

γ') ἐπὶ **ἡιόεντι Σκαμάνδρῳ** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ Ξάνθος.—**Ἀλιζῶνες** : λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὥς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ., ἤλθον ὥς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) τῶν πολεμήσων μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—**Μήνες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ Τμώλου παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.—**Τάρνη** : Πόλις τῆς Λυδίας διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Τμώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης** : Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἴδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης** : Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ὄλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627).—**Θεανῶ** : Ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος** : Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736).—**ἀρητὴρ Σκαμάνδρου** : Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— Μὲ ποίους φραστικὸν τρόπον παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῶν θνησκότων ;

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί : οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη.—**ποτέροισι μετείη**· μετὰ ποτέρων εἶη.— **ἦέ - ἦ**· εἶτε - εἶτε.—**ὀμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους.—**θύνε**· θύνω = ὀρμῶ.—**ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον.— **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος.— **χείμαρρος** = ὀρμητικὸς (χεῖμα, χειμῶν + ροο, ῥέω).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ ὠκύς).—**ἐκέδασσε**· κεδάννυμι = διαλύω, διασκορπίζω (παρὰλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμι).— **γέφυρα** = πρόχωμα.— **ἄρα** = φυσικά.— **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. εἶρω.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκατατῶ.—**ἄλω**· ἄλωη = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.— **ἐριθελῆς** = καταπράσινος (ἐπιτ. ἔρι + θηλ. - ἄλλω).—**ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν.—**ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**· ἐπιβρίθω = ἐπέρχομαι βαρὺς.— **ὁ ὄμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημέναι ἐκτάσεις.—**αἰζήος** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**· Ε 8.—**μίμνον**· μίμνω = ὑπομένω.

95 - 105:—**τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ.: = ἄλλ' ὅταν...—**ἐνόησε**· νοῶ = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.—**αἰψα** = ταχέως, ἀμέσως.—**ἐτιταίνετο**· τιταίνω = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τείνω* με ἀναδιπλ.).—*ἐπαΐσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμήν ὤρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός (ῥ. αἶσσω Γ. 216).—τὸ *γυάλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ *ἔπτατο* διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. πετάννυμι).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμύν πόνον.—ὁ *οἰστός* = τὸ βέλος.—*παλάσσετο*. ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπὶ* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτήν.—*ἄϋω* = φωνάζω.—*ὄρνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἱππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρίζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχήσασθαι*. *ἀνέχομαι*.—*ἐτεδὸν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ με ἀπατήσῃ.—*ῶρσε*. *ὄρνυμι*.—*ἄναξ Διὸς υἱός*. ἐνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνύμενον*. *ἀπόρ- νυμαι*.

106 - 120 : τὸν δὲ=αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανήιον*. ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄριμος, γλυκύς, ἀγαπητὸς (ῥ. πέσσω). κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ὄφρα μοι ἐρύσσης*=διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ).—*Ἡ δοτκ. ;—καθ' ἵππων*. ἀφ' ἱππων.—*ἄλτο*. *ἄλλομαι* = *πηδῶ* (*ρίζα* *σαλ*-*Λατ. salio*).—*διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· *λομαι* = *πηδῶ* (*ρίζα* *σαλ*-*Λατ. salio*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.—*ἐπίρρ.* (*διὰ + ἀνὰ + πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.—*στρεπτὸς* = *πλεκτὸς* (*στρέφω*).—*χιτῶν* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἡράτο*. *ἠρῶμαι* = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθι*. Α 37.—*αἰγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἀτρυτώνη* = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (*στερ. α + τρύω* = *δαμάζω*).—*μοι καὶ πατρί*. καὶ τῷ ἐμῷ πατρί.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος*=ἐχθρικός.—*φῖλαι*. *φιλῶ*. πρβλ. *ἐφίλατο*. Ε 61.—*ἐς ὀρμὴν ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἐλθεῖν*. ὑποκμ.: *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ με κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = *καυχᾶται* δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ *γυῖα* = μέλη.—*ἔθηκε*. *τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*. τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦκα*. *ἵημι* = *ρίπτω*, *βάλλω*.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· *θαμιστ.* τοῦ *ἔχω*—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—ὁ *ἱππότης* = ὁ ἱππεύς.—*ἡ ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν*. ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—αἱ κε· εἰ ἂν = ἔάν.—πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβαια.—οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγώνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἀόρ. τοῦ βαίνω : ἐβήσето, προστκτ. κατα-βήσето.
— Τύποι μέσ. ἀόρ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι : ἄλσο, ἄλτο.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : κλυθι, ἱππότα, ἐπῆεν, οὐτάμεν.

γ') Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός : Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξευτικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἰδὲ καὶ περὶ ληψιν).— θώρακος γυάλον : Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἰδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῦλα μετάλλινα ἐλάσματα, τὰ γυάλα.— διστὸς ἢ βέλος : Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτή, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχήν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθέ- νελος ἀφῆρεσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν ποῦ εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὦμον τοῦ Διομήδους.— Σθένελος : Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλευρεῖς μαζὶ μὲ τὸν Διομήδην, ἄγοντα στόλον ὀδοή- κοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἀργος, Τροι- ζῆνα, Ἑρμιόνην, Αἰγίναν κ.ἄ.) Βλ. Β 564.—...ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον : Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδην τὴν ὑπέρανθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνῃ τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ παραστατικότητα τῆς εἰκόνος (στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—**ἑξαῦτις** = ἐκ νέου, πάλιν.—**πρόμαχοι** = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—**ἐμίχθη** = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ῥ. *μῖγνυμαι*.—**καὶ πρίν περ** = μολονότι καὶ πρίν.—**μεμαῶς** = ἐπιθυμῶν, με τὴν πρόθεσιν νά... μέμονα· παρακμ. με σημ. ἐνεστ.—**δὴ τότε** = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—**τρίς τόσσον** = τριπλάσιον.—**ὄν ῥα** = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνθηες νά συμβῇ.—**εἰροπόκος** = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλὶ + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—**ἐπ' δῖεσι**· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμὴν.—**δῖες**· Γ 198.—**χραύση**· *χραύω* = γκρατσουνίζω, ἔλαφρῶς πληγώνω.—**αὐλῆς**· τοῦ ἔρκους τῆς αὐλῆς.—**αὐλή** = στάνη, τὸ μαντρί.—**ὑπεράλμενον** = τὴν στιγμὴν ποὺ ὑπερπηδᾷ.—**οὐδὲ δαμάσση**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ *χραύση* μὲν = τὸν ἐπλήγωσε μόνον χωρὶς νά τὸν ἀποτελειώσῃ.—**τοῦ**· τοῦ λέοντος.—**ῶρσεν**· ὄρνυμι.—**προσαμύνω** = δίδω βοήθειαν.—**κατὰ σταθμούς** = εἰς τὰ κλειστά παραπήγματα.—**δύεται**· *δύομαι* = χώνομαι.—**τὰ δέ**· ἐνν. *μῆλα* = πρόβατα.—**ἑρῆμα** = ἀπροστάτευτα.—**φοβεῖται** = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—**αἱ μὲν**· *δῖες* = προβατίνες.—**ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι** = μαζὶ ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (*ἄγχι*).—**κέχυνται** = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ῥ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—**ἐμμεμαῶς** = με πολλὴν ὀρμὴν.—**βαθεῖα αὐλή**· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—ὥς *μεμαῶς* = με τόσον μένος.

144 - 151 :—ὁ **μαζός**· πρβλ. *μεταμάζιον*· Ε 19.—**χαλκήρης**=χάλκινος (*χαλκός*+*ἀραρίσκω*).—**κληῖδα** = κατὰ τὴν κλεῖδα.—**ἑέργαθεν**· παρατατ. τοῦ *εἶργω* = χωρίζω.—**μετοίχομαι** = πηγαίνω πρὸς.—**ὄνειροπόλος** = ἐρμηνευτὴς ὀνείρων, ὀνειροκρίτης (πρβλ. *οἰωνοπόλος* Α 69).—**τοῖς οὐκ...** **ὀνείρους**· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὀνείρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—**ἑξεναρίζω** = ἀφαιρῶ τὰ ἑναρα, ἦτοι τὰ ὅπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158 :—**τηλυγέτω**· Γ 175.—**τείρετο** = ἐταλαιπωρεῖτο· *τείρω* = κατατρύχω, *ἐξαντλῶ*.—**λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι** = νά τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κληρονόμου.—**ἐξαίνυτο**· *ἐξαίνυμαι* = ἀφαιρῶ, βγά-
ληφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ζω.—ὁ γόος = ὁ θρῆνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἡ λύπη.—λυγρὸς = θλιβερός.—οἱ **χρησται** = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—**διὰ δατέοντο** = διεμοιράζοντο.

159 - 165:—**λάβε** = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ.: τὸν παρέλαβε.—**ἐν βουσί** = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν: Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—**θορών**· θρώσκω = πηδῶ.—**ἄξη**· ἄγνωμι = σπάζω, συντρίβω.—**ἡ πόρτις-ιος** = τὸ δαμάλι.—**ἡ ξύλοχος** = ἡ λόχη (ξύλον+ἔχω).—**ἐξ ἱππων βῆσε** = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κακῶς** = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—**άέκοντας**· ἄκοντας, ἦτοι ἀφοῦ προηγῆθη πάλῃ.

β') Αἰολικὸς τύπος **χραύω** ἀντὶ **χράω**.

—**Κατάληξ**ις παρατατικοῦ -θεν: **έέργαθεν**.

γ') δὴ τότε μιν τρεῖς τόσσον ἔλεν μένος: Ἡ ὁρμὴ τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς αὐξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—**ξίφος**: Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περι τούτου ἰδὲ A 194, πραγμ.

—*Νὰ κριθῇ αἰσθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.*

166 - 238

α') 166 - 178 :—**ἀλαπάζω** = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—αἱ **στίχες**· Γ 196.—ὁ **κλόνος**· Ε 8.—**ἐγχειάων**· ἡ ἐγχείη· Γ 137.—**διζήμενος**· διζημαίω = ζητῶ.—**ποῦ τοι**· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ **κλέος**· τὸ ὅποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—**ὦ κλέϊ**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—**ἐρίζομαι** = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—**ἐνθάδε**· εἰς τὴν Τροίαν.—**ἔφρες**· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.—**ἀνέχω χεῖρας** = προσεύχομαι.—**ὅστις ὅδε** = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—**καὶ δὴ** = καὶ ἤδη.—**ἔοργα**· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.—**ἐσθλὸς** = ἔξοχος, γενναῖος.—**λύω γούνατα** = φονεύω.—**εἰ μὴ** = ἐκτὸς ἐάν.—

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—πίσυνος· πεπειθώς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.—δνήσειν· ὀνίνημι = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206 - 216. ἤδη = πρὸ ὀλίγου.—δοιοῖσιν = ἐναντίον δύο.—ἄτρε-
κές = ἀληθινόν, πραγματικόν.—ἔσσεα· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.—ἡ-
γείρα μάλλον = τοὺς ἠῤῥησα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—
τῷ ῥα = ὥστε λοιπόν.—ἡ αἶσα = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—πάσσαλος =
παλοῦκι, κρεμαστάρι.—ἀγκύλος = καμπυλωτός, κυρτός.—τῷ = ἐκεί-
νῳ.—φέρω χάριν = χαρίζομαι.—ὑψηρεφές· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν
στέγην.—ἄλλότριος φῶς = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—διακλάσ-
σας· κλάω=σπάζω, κομματιάζω.—ἀνεμῳλιος=ἀνωφελής· κατηγρμ.—
ὀπηδεῖ· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω
μαζί μου.

217 - 228 :—ἀγὼς = ἡγεμών.—οὕτως = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν,
μὲ τόσον παράπονον.—πάρως = πρίν.—οὐκ ἄλλως ἔσσεται = δὲν θὰ
γίνη ἄλλοιῳς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—νῷ = ἡμεῖς οἱ δύο·
ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι.—ἐπὶ τῷδε ἀνδρί· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.—
σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ
πλησιάσουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῷ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνη
σῶμα πρὸς σῶμα.—ἀντιβίην = μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν.—τὰ ἔντεα =
τὰ ὅπλα.—πειρηθῆναι = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—οἶοι = τί εἴ-
δους εἶναι.—Τρώιοι ἵπποι = οἱ ἵπποι τοῦ Τρωός.—πεδίοιο· συναπτ.
πρὸς τὸ ἔνθα καὶ ἔνθα.—κραιπνὰ = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.—φέβομαι
= φεύγω.—τῷ = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—σαώσετον· μέλλ. τοῦ σαώω
(παρὰλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σῶζω· Α 32).—εἰ περ ἂν αὐτε = ἂν
τυχὸν πάλιν ὥς καὶ πρότερον.—ὀρέγω· Ε 33.—σιγαλόεις = λαμ-
πρός.—δέδεξο· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.—
μέλει μοί τι = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:—μάλλον = καλύτερα.—ὑφ' ἡνιόχῳ = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
ἡνιόχου.—οἴσετον· δυϊκός.—φέβομαι· Ε 223.—ματάω = διστάζω,
ἀπὸ φόβον δὲν κινουῖμαι.—ἐκφερέμεν· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ.
ἡμᾶς.—φθόγγος = φωνή.—ποθέοντε· αἰτιολ. μτχ.—ἐπαίξας νῶι
αὐτῷ = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν των ἰδίων.—κτείνῃ καὶ ἐλάσση·

συνεχίζεται ἡ ἐνδοιαστ. πρὸτ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεται.—ἐλάσσω· ἐλάω= κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—μῶνυχας = ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατοὺς (ῥίζ. σμ - τοῦ εἰς + ὄνυξ).—ἐλαύνω = σύρω, ὀδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. ἱερὸς εἰς τύπους : ἱρόν, ἱρά, ἱρή κτλ.

—'Ενεργητ. ἄορ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ. : ἔτραπον.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς - μι : βεβαῶς (πρβλ. μεμνώως).

'Επικλὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : δέδεξο, δεδέξομαι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἱμεν, ἐνι, δευοίατο, παρέασι.

γ') Αἰνεΐας : Υἱὸς τοῦ 'Αγχίσου καὶ τῆς 'Αφροδίτης, συγγενὴς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν "Ἑκτορα ὁ ἀνδρείοτατος ἥρωας τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχευε εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς του 'Αφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφῶζον κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέραν παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ 'Ιλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν 'Ιταλίαν καὶ ἐγίνε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου Αἰνεΐας.— ἱερῶν μηνίσας : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. 'Ιδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὁποίαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65).— ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλείῃ : = Αἱ πανοπλῖαι τῶν 'Ομηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἥρωας. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτέρον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.—ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται : 'Υφάσματα πολυτελῆ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.—'Ιππων φριδόμενος : 'Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους τοῦ μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον "Ἴλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. 'Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν 'Ομηρικὴν ποίησιν.— ἐμεῖο κάρη τάμοι : "Ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δέν... ». 'Ο Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φρικτήν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὅποιον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.—**Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρώος. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρῶα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱόν του Γανυμήδην, τὸν ὅποιον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.—**ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνείας ἕως τώρα ὁμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνείας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἡνιοχῇ αὐτός, ἐνῷ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνείας) θὰ πολεμήσῃ μετὰ τὸν Διομήδην, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῷ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτήν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἓνας θὰ ἐκτελέσῃ χρέη ἡνιόχου. Συνήθως ὅμως ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστής, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἐμμεμαῶτε**· E 142.—**ἔχον**=διηύθυναν.—**κεχαρισμένος**=ἀγαπημένος.—**ἐμῷ κεχαρισμένε θυμῷ**=φίλε τῆς καρδιάς μου.—**ἄνδρ(ε)**· δουκ.—**Ἰνα**· ἱς - ἰνὸς =νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ ἱφι ἀνάσσεις· A 38.—**ἀπέλεθρος**=ἀμέτρητος.—**ὁ μὲν... Αἰνείας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρ.—**εὐχομαι**=καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του : **εὐχομαι ἐμμεναι**=εἶμαι.—**ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο· ῥ. ἐκγίγνομαι.—**χάζομαι**· E 34.—**μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἡθικὴ εἰς τὸ θῦνε.—**οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τώρα.—**θῦνε**· E 87.—τὸ ἦτορ = ἡ καρδιά, ἡ ζωή.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**· A 148.—**μή τι ἀγόρευε**=μὴ κἀνης κἀνένα λόγον.—**φόβος**=φυγή.—**σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. ἐμέ.—**γενναῖον**=πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου.—**ἀλυσκάζω**=ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ ἀλύσκω).—**καταπτώσσω**=μαζεύομαι, ζαρώνω.—**ἔμπεδος**=σταθερὸς (πέδον=ἔδαφος).—**δκνεῖω**=διστάζω.—**καὶ αὕτως**=ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ.—**τρεῖν**· τρέω=τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ τρέσας=ὁ λιποτάκτης).—**τούτῳ**· ἀντικμ. τοῦ ἀποίσειτον.—**πάλιν**=ὀπίσω.—**ἀποίσειτον**· ῥ. ἀποφέρω=φέρω ὀπίσω.—**ἄφ' ἡμείων**=ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἴ γ' οὖν**=ἐὰν βεβαίως.—**ἕτερος**=ὁ ἕτερος ἀπὸ τούς δύο.

260 - 273 : πολύβουλος = ὁ ἔχων πολλές βουλὰς, ἐφευρετικός.— ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— ἡ ἄν-
 τυξ = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δι-
 φρου (ἰδὲ πραγμ.).— τείνας ἡνία = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— Αἰ-
 νεῖαο· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.—ἐπαῖξαι ἵππων = νὰ ὀρμήσῃς εἰς
 τοὺς ἵππους.—μεμνημένος = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.—μετ' εὐκνήμιδας
 Ἀχαιοὺς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμι.
 Ἀχαιῶν.—τοι· βεβαιωτ.
 = ἀλήθεια.—εὐρύοπα = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρὺ+ρίζ.
 ὀκ - ὅσσε - ὅπ -).—ποινὴ = ἀνταμοιβή, ἀποζημιώσεις.— οὐνεκα = διὰ
 τὸν λόγον ὅτι.—ὕπ' ἡῶ... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς
 ὅλην τὴν ὕψηλιον.—τῆς γενεῆς· γενικ. διαιρετ.—ὕποσχών = ἀφοῦ
 ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους.—ἡ γενέθλη = τὸ γένος, ἡ ῥάτσα.—αὐ-
 τός· ὁ Ἀγχίσης.—ἀτιτάλλω = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω,
 ἀταλός = παιδικός).—μῆστωρ φόβοιο = ὁ ἐπινοῶν τρόπους νὰ προ-
 καλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπὶθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵπ-
 πους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακείμε. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : ἐκγέγαα· (πρβλ. καὶ ἐκγε-
 γανῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ νῖός : υἱός.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνεῖαο,
 εὐρύοπα, ἔασι.

γ') ποικίλα : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἄρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἡ
 μὲ ξυλογλυφὰς ἡ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν
 μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.— οὐ
 γάρ μοι γενναῖον : Ὁ Ὀμηρὸς διακρίνει καὶ ἐξάιρει τὴν ἀνδρείαν ἐ-
 κείνων, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
 των παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δυνάμει
 ἄσκει εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ
 444 τὸν λόγον τοῦ Ἑκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».— ἡ ἄντυξ :
 Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὁποία περιέχλει τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
 αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὅσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μείνῃ χωρὶς
 ἡνίοχον, καὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἄρματος ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:—τὼ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνεΐας.—δαΐφρων· A 184.—ἀγαυὸς = λαμπρὸς, ἐνδοξος.—ἡ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν.—βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα.—πικρὸς οἶστός· ἐπεξ. τὸ βέλος· E 110 καὶ A 51: βέλος ἐχεπευκές.—αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω.—ἡ ῥα = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλὼν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δολιχόσκιον· E 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.—διαπρὸ πταμένη = ἄφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.—πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα.—τῷ ἐπὶ· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.—ἄϋσε· E 101.—ὁ κενεὼν = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεὸς = ὁ κούφιος).—ἀνσχήσασθαι· E 104.—τὸ εὖχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.—ἡμβροτες· ἄορ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.—οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες.—σφῶι· ὑποκείμεν. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.—μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...—ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτότητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.—ἴθυνε = κατηύθυνε.—ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.—ἐπέρησεν = διεπέρασε.—πρυμνὸς = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν.—ἀτειρὴς = ἀκατάβλητος, σκληρὸς.—ἐξελύθη = ἐθραύσθη.—νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βάσιν.—ὁ ἀνθερεὼν = τὸ πηγοῦνι.—στ. 294 ὡς E 58.—παμφανώων = στιλπνός, πού λαμποκοπᾷ.—παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.—αὖθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310:—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· E 20.—ἐρυσάιατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαῖνε· πρβλ. E 21: περιβῆναι.—ἀλκί· ἀλκῇ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.—πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.—πάντοσ' εἶσιν = ἐντελῶς κυκλοτερῇ. Κυρίως ἔχουσιν ἴσιν ἀπόστασιν ὄλων τῶν σημείων τῆς περιφερείας ἀπὸ τοῦ κέντρου.—ὅστις ἀντίος ἔλθοι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.—ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.—τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.—ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως.—ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων

τῆς λεκάνης.— ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός.—μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου.—θλάσσε· θλάω = σπάζω.—πρὸς = προσέτι.—ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω.—τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.—ῶσε ἀπὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ.—ἡ ῥινὸς = τὸ δέριμα τοῦ σώματος.—αὐτὰρ = ἀλλά.—ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.—γνύξ· Ε 68.—ἐρείδομαι=στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης.—ἀμφί... ἐκάλυψε=ἐσκέπασε τριγύρω του.—κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 :—ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ ὁξὺ νόησε.—ὁξὺ = ταχέως.—μιν· τὸν Αἰνεῖαν.—ὕπ' Ἀγχίσῃ τέκε = τὸν ἐγέννησε μὲ τὸν Ἀγχίσῃν.—βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον.—χεύατο· χέω = χύνω, σκορπίζω.—πήχχε· ὁ πῆχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρποῦ· συνεκδ. : τὸ χέρι.—πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς.—ἔμεν· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ.—ταχύ-πωλος = ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β') Ἐπικὸς τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλκή κατὰ μεταπλασμόν : ἀλκί.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσσά-
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν αὔσε : Ἦτο σύνθηες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φοράν, ὅτε ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν αὔσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του Πανσμερδαλέα ἰάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανσμερδαλέα ἰάχων (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ δάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλὴ φράσις τοῦ ἡμβροτες οὐδ' ἔτυχε, ἡ ὁποία ἔχει καταστῇ παροιμιώ-
δης.—αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νείατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περι-
γραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξε τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ
κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥῖνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόν-
τας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βάσιν τῆς σιαγόνης. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο
πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολὴ
ἡ φημι ποιεῖται ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δὲν ἐξηγεῖται εὐκολα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—**χερμάδιον λάβε χειρί :** Συχνὰ εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ῥίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ῥίψη ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.—**οἱοὶ νῦν βροτοὶ εἰσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθὼν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.—**ἀφμυρὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν :** Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκολα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πῆχες λευκῶ . . . :** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὥραιας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—**φηγός** = δρῦς.—**ϊκάνω** = ἔρχομαι, φθάνω.—**ἄμ-
φί μιν** = γύρω του.—**θέω** = τρέχω.—**ἄλοχος**. Α 114.—**εἶρομαι** =
ἐρωτῶ.—**παῖδας** = περὶ τῶν παίδων.—**κασίγνητος** = ἀδελφός.—ὁ
ἔτης = συγγενής, φίλος.—ὁ **πόσις** = ὁ σύζυγος.—**ἔπειτα** = ἀκολούθως.
—**ἄνωγα** = προστάζω· πρκμ. με σημασίαν ἔνεστ.—**ἐξείης** = κατὰ σει-
ράν, δηλ. εἰς ὅλας ἐδίδε τὴν ἰδίαν προτροπὴν νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς
θεοὺς.—**δὲ** = ἐν τούτοις.—τὸ **κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—**ἐφῆπτο** =
ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—ὁ **δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—**ξεστός**
= λεῖος, γυαλιστός.—**ξεστῆς αἰθούσῃσι** = με στοὰς σχηματιζομένας
με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—**τετυγμένον**·
ῥ. **τεύχω** = κατασκευάζω.—**αὐτάρ**· ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί.—**δε-
ῥ.** **τεύχω** = κατασκευάζω.—**μνηστή ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εἰς
δμημένους· ῥ. δέμω = οἰκοδομῶ.—**κούρη** = νεαρά γυνή, θυγάτηρ.—
γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—**κούρη** = νεαρά γυνή, θυγάτηρ.—
τέγεος = ἐστεγασμένος (τέγω = στεγάζω· λατ. tego).—**αἰ-
δοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—**ἐνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρ-
χετό τις εἰς τὸ περικαλλὲς ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—**ἡπιό-
δωρος μήτηρ** = γλυκεῖα, στοργικὴ μητέρα (ἡπιος + δῶρα).—**εἰ-
σάγουσα** = ὁδηγοῦσα ἐντός.—**εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐν
φῷ**· ἐνέφν = προσεκολληθῇ, ἔσφιξε.—**ἐκτ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώ-
νει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ.

254 - 262 :—**τίπτε· τίποτε** ; = διατί ἄραγε ;—**θρασύς** = ἄγριος.
—**ἡ μάλα δὴ** = ὀρισμένως, ἀσφαλῶς.—**τείρω** = κατατρίβω, κατα-
πονῶ.—**δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν,
κατηραμένος (δυσ + ὄνομα, ὄνομα).—**ἐνθάδε**· συναπτ. με τὸ ἐλθόν-
τα.—**ἀνῆκεν** = παρῶρμησε.—**ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πό-
λεως, ἡ ἀκρόπολις.—**χείρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.
—**μελιιδὺς** = γλυκὺς ὡς μέλι.—**ἐνείκω**· ὑποτακτ. ᾄορ. ῥ. φέρω,
ἡρεκα.—**σπέισης**· ῥ. σπένδω.—**καυτός**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι·
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δηλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμήσῃς, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῇς ἀνακούφισιν.—**δνήσσαι**· δνίναμαι = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἄέξει**· ἀέξω = αὐξάνω.—**τύνη**· σὺ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.—**κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός.—**μοι = χάριν** ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**ἄείρω** = σηκώνω, προσφέρω.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**ἀπογυῖώ** = παραλύω τὰ μέλη· γυῖα = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· μὴ λάθωμαι μένεος = μήπως χάσω τὴν ὁρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἡ ἀντίθ. ἔκφρ. : μνήσασθε θούριδος ἀλκῆς.—**χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε μὲ χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδὴν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (αἶθω = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.—**ἔστι**· ἔξεστι.—**κελαινειφής** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (κελαινός)· ἐπίθ. τοῦ Διός.—**ὁ λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, πηλός, λατ. palus).—**νηὸς** = ναός.—**ἀγγελίη**· ἄγρουσα τὴν λείαν· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραί.—**ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.—**πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.—**τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐστὶ = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὡραιότατος.—**ἡῦκομος** = ἔχουσα ὡραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ ἱερουσέμεν.—**ἡνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἡκέστας**· ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, κεντός, κεντέω), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = ἐάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.—**ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω.—**μήστωρ**· Ε 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· μετέροχομαι = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος (ἐμοῦ)** = εἰς ὃ,τι τοῦ εἶπω.—**αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἡ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἡ γῆ· ῥ. χάσκω.—**πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.—**τοῖο**· τοῦ...—**εἶσω Ἀἶδος· δόμον Ἀἶδος** = εἰς τὸν Ἀδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ διζὺς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησμόνησε.

β') Νὰ ἀναγνωρισθῶν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνῆκε, πίησθα, τύνη.

γ') Σκαιαὶ πύλαι : Ἴδε Γ 145.— φηγός : Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς
τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον
εἰς τὸν Δία.—δόμον περικαλλέα Πριάμοιο : Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριά-
μου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνά-
κτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον
μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ
αἵθουσα. Ἐντὸς ὅμως τῆς αὐτῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύον-
τα ὡς ἰδιαιτέραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀ-
ποθήκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶ-
μεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐτῆς σειρὰν τοιούτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔ-
καμνον ἐντύπωσιν μὲ τοὺς ὡραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμου τὴν εἴ-
σοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι).—χερσὶν ἀνίπτοισιν : Κατὰ τοὺς
ἥρωικούς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν
κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296:—μολοῦσα = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον.—κέ-
λομαι = παρακαλῶ, διατάσσω.—κατὰ ἄστν = περιελθοῦσα εἰς τὴν
πόλιν.—θάλαμος = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολύ-
τιμα πράγματα.—κῆώεις = εὐώδης.—οἱ· τῇ Ἑκάβῃ.—παμποί-
κιλα = ὀλοκέντητα.—ἔργα = ἐργόχειρα.—θεοειδής = θεόμορφος.—
ἐπιπλῶς = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—τὴν ὁδὸν ἦν = κατὰ τὸ ταξίδι
πού.—ἀνήγαγε = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἐγίνε πρὸς
Β.—εὐπατέρεια = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—
ἀειραμένη· ἀείρω Ζ 264.—δῶρον· κατηγορμ.—νείατος = τελευ-
ταῖος.—βῆ ἰέναι = ἐξεκίνησε.—μετασσεύομαι = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—τῇσι· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γραίας.—ᾠξε·
οἶγω = ἀνοίγω.—Κισσηίς = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—ἔθηκαν· τίθημι
εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ.—ὀλολυγῇ = μὲ φωνάς.—εὐχομαι = κάμνω
δέησιν, παρακαλῶ.—ἀράομαι = προσεύχομαι.

305 - 311 :—ῥυσιπτολὶς = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν
πόλιν (ῥύομαι + πτόλις).—ἄξον· ἄγνυμι = θραύω.—δῆ = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276.—ἀνανεύω = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312 - 325 :—δῶμα = κατοικία, ἀνάκτορον.—τεύχω = κατασκευάζω, κτίζω.—ἐριβῶλαξ· Α 155.—τέκτων· Ε 59.—ἐνθα = ἐκεῖ.—πάροιθε· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δόρατος.—περὶ δέ = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.—περὶ θέε = τὴν περιέβαλλε· ῥ. θέω = τρέχω.—ὁ πόρκης = κρίκος.—τὸν δέ· Ἀλέξανδρον.—τὰ τεύχεα· Γ 195.—ἔπω = ἀσχοιοῦμαι μὲ κάτι.—ἀγκύλος· Ε 209.—ἀφάω = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.—μετὰ = μεταξὺ.—ἦστο· ἦμαι.—νεικέω = ἐπιπλήττω.—αἰσχρὰ ἔπη = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :—δαιμόνιος = ἀλλόκοτος.—οὐ καλὰ = οὐ καλῶς.—μέν· βεβαιωτ.—ὁ χόλος = ὁ θυμός.—φθινύθω = φθειρόμαι, χάνομαι.—αἰπὺς = ὑψηλός.—μάρναμαι = μάχομαι.—ἡ αὐτὴ = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.—ἀμφιδέδεγε = ἀναψε γύρω· δαίω = καίω.—μαχέσαιο ἄν = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.—ὄν τινά που· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὅποιον ἴσως...—μεθιέντα· μεθίημι = ἀφίνω, παραμελῶ.—συγερὸς = φρικαλέος.—ἄνα· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς = (σήκω) ἐπάνω.—δήιος = καυστικός, καταστρεπτικός (δαίω).—θέρηται· θέρομαι = καίομαι.

332 - 341 :—ἡ αἶσα = τὸ πρόπον, τὸ ὀρθόν· κατ' αἶσαν = ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.—οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν = ὅχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὅχι ἄδικα.—τοῦνεκα = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—σύνθεο· συντίθεμαι = βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.—οὐ τοι... = ἀλήθεια ὅχι...—νέμεσις - ιος = ἀγανάκτησις.—τὸ ἄχος = ἡ λύπη.—προτρέπομαι = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.—παρειπούσα· παρεῖπον = παρεκίνησα, ἔπεισα.—ὄρμησε· ὀρμάω· μετβτ. = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ.—μοι καὶ αὐτῷ = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον.—λῶιον· λῶον· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.—ἐπαμείβομαι = πηγαίνω ἐκ περित्रοπῆς.—ἐπιμένω = περιμένω.—ἄρῆια = πολεμικά.—δύω = νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.—μέτειμι = ἔρχομαι κατόπιν.—κιχήσεσθαι· κινῶ, κίχημι· Ε 187.

α') 342 - 358 :—**μειλίχιος**=γλυκός, μαλακός.— **ὁ δαήρ**· Γ 180.—**κύων** = ἀναιδής.— **κακομήχανος** = κακοῦργος.— **ὀκρυόεσσα** = φρικτή (κυρίως : κρυφίς, τὸ κρύος).—**ὥς ὄφελε** = εἶθε. Ἡ σειρά τῶν λέξε. : ὥς κακὴ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...—**ὄτε πρῶτον**=εὐθύς ὥς.—**οἴχεσθαι** **προφέρουσα** = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.— **προφέρω**= ἄρπάζω, παρασύρω.—**θύελλα ἀνέμοιο** = ὀρμητικὸς ἄνεμος.— **πολύφλοισβος**· Α 34.—**κῦμα ἀπόερσε** = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κύμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνητικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ κεν)· ῥ. ἀπανράω.— **πάρος** = πρίν, παρὰ νά...—**ᾧδε** = ἔτσι ὅπως ἔγιναν.—**τεκμήραντο** = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν ῥ. **τεκμαίρομαι** (**τέκμαρ** = τέλος).—**ἔπειτα** = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.—**ἤδη** = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοοῦσε. Ἐξακολούθει ἡ ἀνεκλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.—**νέμεσις** = ἡ κατάκρισις.— **αἵσχα** = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.— **ἔμπεδοι φρένες** = σταθεροί, ὑγιῆς νοῦς.—**ὀπίσω** = εἰς τὸ μέλλον.—**τῷ** = διὰ τοῦτο.—**ἐπαυρήσεσθαι** = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.—**δίφρος** = κάθισμα χαμηλόν.—**πόνος** = κόπος, ἀγών.—**σε φρένας**· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.— **ἀμφιβέβηκε** = περικυκλώνει, πιέζει.— ἡ **ἄτη** = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.— **ἐπὶ θῆκε** = ἐπέβαλε, προώρισε.— **ὀπίσω**· Ζ 352.— **πέλομαι**· εἰμί.— **πελώμεθα αἰόιδμοι** = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.—**ἔσσόμενοι** = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :—**καθίζω** = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.—**φιλέουσα** **περ** = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—**ἐπέσσεται** = σπεύδει, θέλει· παρακμ. τοῦ ἐπισσεύομαι εἰς σημ. ἐνεστ.— **μέγα**· ἐπίρρ.— **ἐμείο**· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆν.—**ποθὴν ἔχουσι** = ποθοῦν, περιμένουν.— **ὄρνυθι**· ὄρνυμι.— **ἐπείγομαι** = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.— **καταμάρπτω** = προφθάνω.—οἱ **οἰκήες** = οἱ οἰκεῖοι.—**ἢ ἴξομαι αὐτὶς** = ἢ νὰ ἔλθω πάλιν.— **ὑπότροπος** = ἐπιστρέφων.— **με**· συναπτ. πρὸς τὸ δαμόωσιν.— **ὑπὸ χερσὶ** = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἢ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονευόμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.— **δαμόωσιν** = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφη : Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἢ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῇ τοῦ Ἑκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.— **δς ἤδη νέμεσιν** : Ἡ

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἄγνοια αὐτὴ τὸν κάμνει τόσον φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία προῤῥξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνῆθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—**πελώμεθα ἀρίδιμοι** : Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἡδὴ διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαίγιμὸν τοῦτον.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα ποὺ κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἑκτορος.*

369 - 406

α') 369 - 380 :— **δόμοι εὖ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυρίως: σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.— **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοᾶω** = θρηνῶ.— **μύρομαι** = σακρύζω, κλαίω.— **ἀμύμων**· Ε 9.— **τέτμεν** = εὐθρεν· ἔτετμον (πότμος).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών**· ἰών ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— ὁ οὐδὸς = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε**· παρακελευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...— **νημερτής** = ἀλάνθαστος, ἀληθινὸς (νή + ἀμαρτάνω).— **ἡ γαλόως**· Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ-ἔρος** = συννυφάδα.— **ἔς Ἀθηναίης**· ἔς νηὸν Ἀθηναίης.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξελιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :— **ὀτρηρὸς** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμὴ** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας**· τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνως, ῥητῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχή.— **ἀφικάνει**· ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαινομένη** = παραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θη - θήλυς).

390 - 406 :— **ἡ**· Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικὰ (σεύω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— **ἡ ἀγυῖα** = ἡ ὁδός.— **εὐτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν πού...— **τῇ** = μένας.— **ἡ ἀγυῖα** = ἡ ὁδός.— **διεξιμέναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **ἀκριβῶς** εἰς τὴν θέσιν.— **διεξιμέναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκῳ** = εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ὄρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἡ ὕλη).— **Κι**

λίκεσσιν ἄνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.— ἔχετο "Ἐκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ "Ἐκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ "Ἐκτορος.— χαλκοκορυστῆς = ὠπλισμένος μὲ χαλκὸν (κορύσσω = ὀπλίζω).— ἔπειτα = τότε.— ἀταλάφρων = ἄθῳς, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν).— αὐτως = ἔτσι.— ἀλίγκιος = ὅμοιος.— καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.— ἐρύετο· ὀύομαι = σφίζω· Ε 23.— μείδησεν· ῥ. μειδάω, μειδιάω.— ἄγχι οἱ = πλησίον του.— παρίστατο = ἐστέκετο πλάϊ του.— στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξιμέναι, Κι-λίκεσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπὴς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.— ταμίη : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς δμῳὰς εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ ταμίῃ.— εὐκτι-μένας κατ' ἀγυιάς : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μὲ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σηλήμαν καὶ Δαῖρπφελδ.— Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμώνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἡ σύζυγος τοῦ "Ἐκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῆς ζωῆς της. Εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν εἰς τὸν ἀναγνώστην.— Κιλικέσσιν ἄνδρεσσιν ἀνάσσω : Οἱ Κίλικες τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατῴκουν εἰς τὴν Μεγάλῃν Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρό-νους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἥτις ἀπ' αὐτῶν ὠ-νομάσθη Κιλικία.— οἶος γὰρ ἐρύετο Ἰλιον Ἐκτωρ : Ὁ "Ἐκτωρ ὄχι μόνον διηύθυνε τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμ-πρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἥρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).— μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῇ : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ "Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλούστατον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ "Ἐκτορος διὰ τὴν τύ-χην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : δαιμόνι· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
 μένε, καημένε.— φθίσει· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω. — νηπίαχος =
 μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος). — ἄμμορος = ἄτυχος, δυστυχής
 (στερ. α + μόρος). — κέρδιον = ὠφελιμώτερον, καλύτερον. — ἀφα-
 μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι. — δύομαι χθόνα = θάπτο-
 μαι, πεθαίνω. — ἡ θαλπωρὴ = ἡ παρηγορία. — πότμον ἐπίσπης· πότ-
 μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· ἐπίσπης· ἀόρ.
 ὑποτακτ. ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων. — ἄχχα = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
 θαλπωρή. — ἄμός = ἡμέτερος. — ἐκ... πέρσεν· πέρθω = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ. — εὐ ναιετάουσιν· Z 370. — ἐξενάριξε· E
 151. — σεβάσαστο· σεβάζομαι = ἡ συνείδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει. — κα-
 τέκχε· ἀόρ. τοῦ κατακαίω. — ἔντεα· E 220. — δαίδαλος· E 60. — χέω
 σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὴν σχηματισθῆναι τύμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
 φον. — νύμφαι ὀρεστιάδες = νύμφαι τῶν ὀρέων. — αἰγίοχος· E 115. —
 ὁ κασίγνητος = ὁ ἀδελφός. — ἰῶ· ἰος - ἰα - ἰον = ἕνας - μία - ἕν. — κατέ-
 πεφνε = ἐφόνευσε. — ποδάρκης· A 121. — ἐπὶ βουσί = ἀνάμεσα εἰς
 τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια. — εἰλίποδες = ποὺ στρέφουν πρὸς
 τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92). — ἀργεν-
 νός· Γ 141. — βασίλευεν = ἦτο βασίλισσα. — δεῦρο = εἰς τὸ στρατό-
 πεδον τῶν Ἀχαιῶν. — ἄμα = μαζὶ μέ. — τὸ κτέαρ - ατος = κτῆμα. —
 ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της. — ἀπερείσια ἄποινα· A 13. —
 ἰοχέαιρα· E 53.

429 - 439 : — ἀτάρ = ὅμως, λοιπόν. — θαλερός = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
 — μίνω = μένω. — ὀρφανικός = ὀρφανός. — στήσον· Ἰστημι· μετβ.
 = κάμνω νὰ σταθῇ, τοποθετῶ. — ὁ ἐρινεός = ἡ ἀγριοσυκῇ (νεοελλ. ὄρ-
 νός). — ἄμβατος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῇ, εὐπρόσβλητος. — ἐπί-
 δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ. — ἐπλετο· ἐλόμαι· ὁ ἀόρ.,
 διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη. — τῇ γε = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον. —
 ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν. — ἀγακλυτός = θαυμασίως ἐνδο-
 ξος, τρανός (ἄγα-, ἄγαμαι + κλυτός). — ἡ που = ἡ, ὡς φαντά-
 ζομαι. — ἐνίσπε· ἐνέπω. — θεοπρόπιον· A 85. — ἡ νυ = ἡ ἴσως. —
 θυμός ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾷ καὶ τοὺς
 προτρέπει.

440 - 465:—**ἦ καὶ** = βεβαίως καί.—**μέλει μοι** = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.—**τάδε πάντα**· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—**αἰνῶς** = πολὺ.—**αἰδέομαι** = ἐντρέπομαι.—**έλκεσίπεπλος** = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπὶθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—**κακὸς ὥς** = ὥς δειλός.—**νόσφιν** = μακράν.—**πολέμοιο**· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—**άλυσκάζω**· Ε 253.—**μάθον** = ἔμαθα, ἐσυνήθισα.—**πρώτοισι**· κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = μὲ τοὺς Τρῶας, ποὺ εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—**ἄρνύμενος**· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνυμαι = διασφάζω.—**κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν** = μὲ τὴν καρδιά μου καὶ μὲ τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—**ὄτ' ἂν ποτε** = ὅταν κάποτε θά...—**ὀλώλη** = θά εἶναι κατεστραμμένη.—**Ἴλιος ἱρή** = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—**ἑμμελής** = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελή = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—**ἄλγος Τρώων** = ἡ λύπη τὴν ὁποίαν θὰ αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—**οὐτ' αὐτῆς Ἑκάβης**· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἑκάβης.—**οἱ κεν πέσοιεν** = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—**ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν**· πρβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσὶν Ἀχαιῶν.—**σεῦ**· ἐνν. ἄλγος.—**ἄγεται**· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—**ἐλεύθερον ἦμαρ** = τὴν ἐλευθερίαν σου.—**ἀπούρας**· ἀπανράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—**καὶ κεν ὑφαίνοις** = καὶ ἴσως νὰ ὑφαίνης.—**πρὸς ἄλλης** = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—**φορέω**· θαμιστ. τοῦ φέρω.—**ἀεκαζομένη** = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—**κρατερὴ ἀνάγκη** = σκληρὰ ἀνάγκη.—**ἐπικεῖσεται**· ἐνν. σοι = θὰ σὲ πιέζῃ.—**εἵπησι**· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—**ἀριστεύεσκε** = πάντοτε ἡρίστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—**μάχεσθαι**· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—**νέον ἄλγος** = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—**χῆτεϊ** = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—**ἁμύνειν**· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιούτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τούτοις δὲν σὲ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—**δούλιον ἦμαρ**· ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἦμαρ.—**χυτὴ γαῖα** = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χέειν.—**ὁ ἐλκηθμός** = τὸ τράβηγμα.—**πυθέσθαι**· τὸ πυνθάνομαι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—**πρὶν πυθέσθαι βοῆς** = πρὶν ἀκούσω τίς φωνὴς σου.—**πρὶν πυθέσθαι ἐλκηθμοῖο** = πρὶν ἰδῶ νὰ σὲ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἄμδς** (πρβλ. **ἄμμες** = ἡμεῖς καὶ **ἄμμε** = ἡμᾶς).

ζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπτώσειν.— εὖ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θά κυριευθῇ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θά περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἰγλήν ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθῆκον.— ἐν Ἀργεῖ: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἀργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίς καὶ ἡ Ὑπερείη, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῇ ὡς ἐξαίρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

466 - 502

α') 466 - 475 :— ὀρέξατο· ὀρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χέρια.—φαιδῖμος=λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).—ἐϋζωνος=ζωσμένη ὠραῖα, λυγρὴ· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπόλῳ ἐϋπέπλω.—ιάχω=φωνάζω (Faχ, FiFάχω, ἦχος).—ἀτυχεῖς· ἀτύχομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.—ταρβήσας· ταρβέω=φοβοῦμαι (τὸ τάρβος=ὁ φόβος).—ὁ λόφος=ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—ἱπιοχαίτης=ἀπὸ χαίτην ἵππου.—νεύω=κλίνω, γέρνω.—νοῶ=προσέχω, βλέπω.—ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—παμφανώσαν=ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἔκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.—κύσε· κινέω=φιλῶ (προσκυνῶ).—πῆλε· πάλ्लω=κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :—τόνδε παῖδ' ἐμὸν=τοῦτο τὸ παιδί μου.—ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγενόμην.—ἀριπρεπής=ἐξέχων, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.—Τρώεσσι· δοτ. τοπ.=μεταξὺ τῶν Τρώων.—βίην· αἷτ. τοῦ κατὰ τι· ἡ βίη=ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις.—ἀγαθὸν=ἀνδρεῖον.—Ἴφι· Α 38.—εἵποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.—δδε γε=αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.—ἀνιόντα=ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἵποι· αὐτόν.—τὰ ἔναρα=ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὅπλα γενικῶς (ἐναρίζω· Ε 151).—

βροτόεις=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα).— δῆιος· E 117.

482 - 492 :— κηώδης· κηώεις· Z 288.— δακρυόεν γελάσασα = ἐνῷ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—καταρρέζω χειρὶ = θαπεύω μὲ τὸ χέρι.— μοι = δι' ἐμέ.— ἀκαχίζεο· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.— ὑπὲρ αἶσαν = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.— προῖ-
άπτω· A 3.— μοῖραν... ἀνδρῶν· ἡ σειρά· φημὶ δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν.— οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν= οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—ἐπὴν· ἐπὴν, ἐπειδὴν = εὐθὺς μόλις.—κομίζω = φροντίζω, καταγίνομαι.—ἐποίχομαι ἔργον = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—ἐγγεγάσσι· ἐγγεγόνασι.

494 - 502 :— ἵππουρις = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—ἐντρο-
παλιζομένη = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—θαλερόν δάκρυ = με-
γάλα, πικρὰ δάκρυα.—κιχήσατο· κιχάνω, κίχημι.—ἐνδοθι = μέσα εἰς
τὸ ἀνάκτορόν της.—ἐνῶρσε· ἐνόνυμι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπύλων
ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—γόον· θρή-
νον.—γόον· ἐγόν = ἐθρήνησαν. Ἀόρ. β' τοῦ γοᾶω.—μιν· ὑποκμ.
τοῦ ἵξεσθαι.—προφυγόντα· προφεύγω = φεύγω ἔμπρὸς ἀπό..., σφ-
ζομαι ἀπό...

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἐκλίνθη, Ἴφι, ἐγ-
γεγάσιν.

γ') δεινὸν νεύοντα : Ἡ κλίσις τοῦ Ἑκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ
νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυάνακτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαίτη τῆς πε-
ρικεφαλαίας του.—κηώδεῖ κόλπῳ : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (πρβλ.
Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐω-
διάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη
λεπτομέρειαν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς
τοῦ Ἑκτορος.— δακρυόεν γελάσασα : Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ
Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ,
ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συν-
αισθήματος : τῆς λύτης, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα
τῆς, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται
εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.—ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς
ἔργα κόμιζε : Τοῦτο ὁ Ἑκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρο-
μάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φό-
βους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :—Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῇ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν οὔτε νὰ προστεθῇ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῇ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάρατε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυάνακτος.

— Νὰ παρατηρηθῇ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...—**δηθύνω** = βραδύνω (δῆν, διηθά).—**κατέδου τεύχεα** = ἐφόρεσεν ὅλα τὰ ὅπλα του.—**ποικίλα** = πεποικιλμένα.—**σεύατο** = ἐπήγαγε βιαστικός.—**κραιπνὸς** = ταχὺς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μὲ τὸ καρπάλιμος).—**πεποιθὼς** = ἐμπιστευόμενος.—**στατὸς** = κλεισμένος εἰς στάβλον.—**ἀκοστήσας** = ἀφοῦ ἔφαγεν ἄφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).—**θείη**· ὑποτακτ. τοῦ θείω· θεώ.—**κροαίνων** = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—**ποταμοῖο** = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.—**ἐύρρεϊος**· ἐύρρεής = εὐρυτος, ὀρμητικός.—**κυδιὼν** = καμαρωτός· κυδιάω. = ὑπερφηανεύομαι (κῦδος).—**ἔχει** = κρατεῖ.—**ἀμφὶ ὤμοις** = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—**αἵσσονται** = τινάσσονται.—**ἡ ἀγλαΐη** = ἡ ὁμορφιά.—**ρίμφα** = ταχέως.—**ἔ**· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποithώς.—**τὰ ἦθεα** = οἱ συνήθεις τρόποι.—**ὁ νομὸς** = ἡ βοσκή.—**κατὰ ἄκρης** = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—**ἡλέκτωρ** = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.—**καγχαλῶν** = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίαςιν.—**ἔτετμεν**· Ζ 374.—**εὔτε** = τὴν στιγμὴν πού...—**ἡ χώρα** = ἡ θέσις.—**ἦ**· ἔφη· κτητ.—**δαρίζω** = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὁμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναιῖκα).

518 - 529 :—**ἡθεῖε** = ἀγαπητέ.—**ἡ μάλα δὴ** = μήπως ἀλήθεια.—**καὶ ἐσσύμενον**· μετχ. τοῦ σεύομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ.—**ἐναίσιμον** = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—**οὐκ ἂν... μάχης**· ἡ σειρὰ λέξ. :

οὐ τις ἀνὴρ, ὃς ἐναΐσιμος εἴη, ἀτιμῆσειεν ἂν τοι ἔργον μάχης.— ἐναΐσι-
 μος = δίκαιος.— ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μά-
 χης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἄλκιμος
 = γενναῖος.— μεθιείς· μεθύμι = παραμελῶ.— τὸ δ' ἐμὸν κῆρ =
 ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχνυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα
 μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρώων = ἀπὸ τοὺς
 Τρῶας.— τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.
 — ἄρεσσόμεθα· ἄρεσκω = ἐπανορθῶ, διορθώνω.— αἶ κέ ποθι... ἐν με-
 γάροισι· σειρὰ λέξ. : αἶ κε δώη ποθὶ Ζεὺς στήσαισθαι κρητῆρα ἐλεύθε-
 ρον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθὶ = ἴσως.— στήσασθαι·
 ὑποκμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα
 πρὸς ἑορτασμόν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον
 σωτηρίου ».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑὐρρεΐς : ἑὐρρεΐος.
 — Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δώη.

γ') Κατὰ Περγᾶμου ἄκρης : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο
 Πέργamos. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ· ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ
 τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικοὺς λιθοστρωμένους δρόμους.
 Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— τὸ δ' ἐμὸν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἰσθημα
 τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑκτορος, ὥστε λυπεῖ-
 ται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουσιν τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν
 τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— κρητῆρα ἐλεύθερον :
 Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτά-
 τάζετο μὲ συμπόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ
 παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ
 ὁποῖοι ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : —**τώ**· εἰς δυῖκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (γαῖα + ἔχω). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (ἐν - ὠθῶ + γαῖα, πρβλ. καὶ ἐννοσίχθων). — **πεπιθεῖν** = πείσαι. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — **ἡ κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποὺ ἀποδίδει ὠραῖον ἦχον. — **τὸ ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποὺ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο· αἶρομαι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ ἐναντίος. — **δέγμενος** = περιμένων· μετοχ. τοῦ δέχομαι (ῥίζ. δεκ-). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν**· ἄορ. τοῦ τέθηπα = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ τάφος = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· ἀνορούω = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, ῥ. θαάσσω. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τεινὼν πρὸς αὐτοὺς τὰς χειρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὠρισμένως. — **χρεώ τί** (ἐστι) = κάποια ἀνάγκη. — **σχύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηνήν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. εἶσον. εἶσα). — ὁ **κλισμός** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα· καθίστη**· προστακτ. τοῦ καθίστημι = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ στήσασθαι χρητῆρα (Z 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κραῖμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχῃ ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (κεραῖω - κεράω - κεράννυμι). — **τὸ δέπας** = τὸ ποτήρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ οἱ. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : **τὸ κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — **ἡ αὐγὴ** = ἡ λάμψις. — **οἷς**· Γ 198. — **πίων· - εἰρα - ἰον** = παχὺς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. sus). — **σίαλος** = σιτευτός,

α') 225 - 239 : — ἡ δαῖς-τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίομαι - δαίνυμαι). — εἶση· θηλ. τοῦ ἵσος· ἐῖση δαῖς = τέλειον δείπνον. — οὐκ ἐπιδευεῖς (ἐσμέν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἐνν. ἡμῖν. — μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφθορος (μένος + εἶκω). — δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπὶ + ἐράω). — μέμηλεν· ἐνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος. — δείδιμεν· δέδιμεν. — ἐν δοιῇ· ἐνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σωσέμεν νῆας ἐϋσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς). — δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὖλις = τὸ κατάλυμα· αὖλιν ἔθεντο = ἡύλισαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55. — κηάμενοι· μέσ. ἄορ. τοῦ καίω. — φασι = βεβαιώνουν. — οὐ σχήσεσθαι· (ὑποκμ. οἱ Τρώες) = ὅτι δὲν θὰ κρατηθοῦν. — ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα. — φαίνω = φανερώω. — βλεμαίνω = ὑπερφηανεύομαι. — μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίαν. — ἐκπάγλως· Α 268. — πίσυνος· Ε 205. — τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ῥίζ. τι-τιμή). — λύσσα = πολεμικὴ μανία. — δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὖχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι. — τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή). — μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δῶσειν· δηῖω = κατακόπτω, φονεύω. — ὀρινομένους· ὀρίομαι = ταρασσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ. — οἱ· δοτικ. χαριστ. — αἰσιμον = πεπρωμένον. — φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἄορ. β' τοῦ φθίνω. — ἱππόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω). — ἄνα· Ζ 331. — μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. με σημασ. ἐνεστώτος. — εἰ μέμονας... ὀρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρνεσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὀρυμαγδοῦ Τρώων. — καὶ ὀψέ περ = ἔστω καὶ ἄργά. — τείρομαι· Ζ 387. — ὀρυμαγδός = θόρυβος. — αὐτῷ τοι· σεαυτῷ. — τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι. — τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία. — ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξικέρανον κ.ἄ.). — κακὸν ἡμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἡμαρ, δούλιον ἡμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον. — Ε 109. — ἡ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἴσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Ζ 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλλήξαντι· μεταλίγγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῇ : εἰ δὲ βούλει, ἢ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς παρακλέουσιν : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιοῦμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἰθων = ἀπαστρά-
πτων, στιλπνός, ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πη-
γὸς = εὐρωστός (πῆγνυμι). — ἀθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον,
ἵππος τοῦ στίβου. — ἄρονοι· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλῆιος =
ἀκτῆμων (στερ. α + λῆσιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύ-
μων = ἄψογος. — ἐυκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὖ - κτίω. κτί-
ζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν
μου. — ἀπηύρα· ἀπαυρῶ, ἀπούρας· Z 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ
ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρ-
κετά, ἄφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέο-
μαι = μοιράζομαι μετ' ἄλλους. — ἡ ληϊς - ἶδος = τὰ λάφυρα τοῦ πο-
λέμου.

283 - 306 : — τὸ οὖθαρ = ὁ μαστός. οὖθαρ ἀρούρης = εὐφύρος
γῆ. — τηλύγετος. Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — ἐϋ-
πηκτος = στερεὸς (πηκτός, πήγνυμι). — τάων · τῶν = τούτων. γεν.
διαίρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἐδῶν, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα.
Ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ
μείλια = χαροποιὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — ἐϋ ναιόμενα · πρβλ.
εὐ ναιετάουσιν πόλιν Ζ 415. — ποιήεις = γεμῆτος χλόην, χλοερὸς
(ποία, πόα). — ζάθεος · Α 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶ-
νας. — νέεται · ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὅρια. —
ἡμαθόεις = ἀμμάδης (ἄμαθος). — πολύρρηγες = ἔχοντες πολλὰ πρό-
βατα (πολὺν + ἀρήν = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς
βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτίνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς
θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκήπτρόν σου, ὡς ὑπὴ-
κοοί σου. — λιπαρὸς = λαμπρὸς, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικά
εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλεῖα — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= κατάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυ-
νητ. — ἐνεικαν· ἄορ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : ἰδυίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : ἔω (ἔωσιν) καὶ εὐκτική : ἔοιμι (ἔοις).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **δείδιμεν, φθίσθαι, φράζευ, ἐθέλῃσθα.**

γ') **δύσσαι ἀλκήν** : Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος δύομαι ἢ ἄλλων συν-
ωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἥτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι
συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλκήν. Πρβλ. καὶ ἀναι-
δείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα** : Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακο-
σμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ
ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφῆρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ
ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκάς Ἄργεος** : Ἐδῶ Ἄργος
ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὁλόκληρον, ἥτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀ-
χαϊκὸν Ἄργος. — **ἴσχειν μεγάλητορα θυμόν** : Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ
ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξά-
πτηται καὶ νὰ εἶναι ἄκαμπτος εἰς τὴν ὀργὴν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβου-
λὴν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνη ἀμείνων », ἔχει τόσῃν
ἀλήθειαν καὶ τόσῃν σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς διδαγμα
πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας** : Οἱ τρίποδες (λέβητες) ἦσαν
ἐν χρήσει εἰς τὴν ὁμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνή-
θως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ.ἄ.).
Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλά διακοσμητικὰ. Ἐνίοτε δὲ ἐδί-
δοντο καὶ ὡς ἐπαθλα. — **τάλαντα** : Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος
ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὁμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει
ποσότητά χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους** : Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφί-
νει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομίαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν
ὁμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίκη** : Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῇ τοῦ Ἀ-
γαμέμνονος εἶναι ἡ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν
ποίησιν. — **ἀνάεδνος** : Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἐδίδεν ἐδῶνα
(ἐέδῶνα) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν
οὕτως ἡγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα,
χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα. — **ἐπτά πτολίεθρα** : Πόλεις μεσσηνιακαί,
αἱ ὅποια ἀνῆκον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. —

328 - 347 : —**ἀλαπάζω**· I 278.—**πεζός** = εἰς ἐπιδρομάς κατα ζη-
ράν.—**κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως :
πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δόσκον**· θχμιστ. ἄορ. β' τοῦ
δίδωμι.—**θοός**· A 12.—**διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους·
δασάσκομαι θχμιστ. τοῦ δαίωμαι - δατέομαι. — **γέρα**· κατηγρμ. εἰς τὸ
ἄλλα.—**ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τους, ἄθικτα.—**εἴλετο**· ἀντικμ. ἄλο-
χον θυμαρέα.—**θυμαρῆς** = προσφιλῆς (θυμός + ἀρ -, ἀρέσκω).—**πα-
ριαύων** = κοιμώμενος πλησίον της.—**μέροψ**· A 250.—**ἐπεὶ**· δικαιο-
λογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὅχι βέβαια, δὲν ἀγαποῦν μόνοι οἱ
'Ατρεΐδαι τὰς γυναῖκάς των, διότι...—**ἐχέφρων** = συνετός.—**δουρι-
κτητός**=αἰχμάλωτος πολέμου (δόρυ + κτητός).—**πειρῶμαί** (τινος)=
δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—**ἀλεξέμεναι**· ἀλέξιν· I 251.

348 - 363 : —**πονέομαι** = κάμνω τι.—**νόσφιν** = μακράν, χωρίς.—
καὶ δὴ = καὶ μάλιστα.—**δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.—**ἐλάω** = τραβῶ, ἐκ-
τείνω.—**ὁ σκόλοψ** = πάσσαλος.—**οὐδ' ὥς** = παρ' ὅλα αὐτά.—**ἀπὸ
τείχεος**=μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ὄρνυμι
μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— στ. 354 = Z 237.—**οἶον**· προσδιο-
ρίζει τὸ νοούμενον ἐμέ.—**μῖμνω** = ἀναμένω.—**νηέω**· I 279.—**ἄλαδε**·
εἰς ἄλλα = εἰς τὴν θάλασσαν.—**αἶ κέν τοι τὰ μεμῆλη** = ἂν σ' ἐν-
διαφέρῃ αὐτό.—**ἦρι**· ἐπίρρ. = πρῶι.—**ἐρέσσω** = κωπηλατῶ.—**με-
μαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—**ἤματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς
ἡμέρας.—**ἐρίβωλος**· ἐριβῶλαξ· A 155.

β') Ἀσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.
— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἑνατος, δέ-
κατος**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέ-
λεσκε**.

γ') **ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνει
παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθὴς ὁ
ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνε-
ται.—**κάτθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν
ἰδικὴν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται μὲ
τόσην ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Μὲ

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
δάρων ἔνεκα σφετεράων : Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησιν
 τοῦ πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας.— **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραξέσθω : Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλέως εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαιτέρως ἡ παρακίνησις αὐτῇ ἐνθυμίζει τὴν
 καύχησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν
 τοῦ Ἀχιλλέως (A 173-175).— **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα :** Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὅχι ἀκριβῶς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἐπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἑλλήσποντος.— **ἡματί κε τριτάτῳ ...** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτωνα », ἐνθα συμβολικῶς « **Φθίην** ἐρί-
 βωλον » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἰέναι Z 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὅλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ. — τὸ **ἔδος** = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ρίζ. σεδ - ἔξομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω. — **ἰαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω. — **ἄμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **δς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. πρότ. — **προτί** = πρὸς. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῇ. — τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος. — ὁ **πομπὸς** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχύς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἦρος**· A 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον· μτβτ. — **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν - ρίζ. δυνκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν). — **πεφιδήσεται** = θὰ λυπηθῇ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170 : — **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς). — **κίχεν**· κίχων, κίχημι· E 187. — ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης. — τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπὰς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία. — **τοῖο**· τοιοῦτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλίομαι. — **καταμήσατο**· καταμάομαι = μαζεύω. — ἡ **νυὸς** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρὰ τῶν λ.: οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρὸς Ἀργείων. — **κέατο**· ἔκειντο. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· E 122.

171 - 187 : — **ὀσσομένη**· ὀσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἐδῶ. — **ἄνευθεν** = μακράν. — **ἑών**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωκεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν. — στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υἱας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει.— ὀπλίζω = ἀρμα-
τώνω, ἐτοιμάζω.— ἡ πείρινος - νθος = ψάθινον κιβώτιον.— κηώεις· Z
288.— τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— κεχάνδει·
χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— δαιμονίη· Z 486.— τί τοι φρεσὶν
εἴδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσεν = ἐβγαλε φωνήν.— πῇ οἴχονται = ποῦ
ἐπῆγαν.— ἦς· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας.— ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ξακου-
στός.— ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις=καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου.—
πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν.— ἐξενάριξε· E 151.— αἰρήσει
καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύστερον.— εἰ ἐσόψεται=ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.—
ὠμηστής = ἄγριος.— ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλοῦμεν.— γει-
νομένῳ (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ.— ἐπένησε λίνῳ=ἐκλώσε μὲ τὸ νῆ-
μά της· ῥ. ἐπινέω.— ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός=ταχύς).— ἄσαι
= νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὥς· ῥ. ἄω.— κρατερὸς = βίαιος, σκληρός.—
ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— ἐσθέμεναι· ἔσθω, ἐσθίω.
Ὁ ἐνεστώς ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἐκάβης = νὰ τὸ
κατατρώγῃ ἀδιάκοπα.— προσφῦσα = προσκολληθεῖσα.— ἄντιτα γέ-
νοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἐξεδικούμην.— ἄντιτα· ἄντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).—
ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ,τι ἔκαμεν.— καχιζόμενον = ὥς
ἄνανδρον.— ἐσταότα = ἰστάμενον ὥς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.—
ἄλεωρῇ = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227 : — ὄρνις = πουλί, οἰωνός.— πέλευ = πέλομαι.— ἦ οἱ =
ἦ αὐτοὶ πού... — θυοσκοός = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— νοσφί-
ζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω.—
ἄντην = ἐμπρός μου.— ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— ἔπος = ὁ
λόγος μου.— ἀγκάς· ἐπὶ ῥρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— ἐξ ἔρον εἶην· πρβλ.
ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἰκέτω, τοῖο,
ἔην, κέατο, υἱας.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῇ πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἐ καχιζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλὴ κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῇ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαῖνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσεν ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἐς θάλαμον κηώνεντα** κτλ. Πρβλ. Z 288.—**ἐσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποῦ εἶδε τὸν υἱόν της. "Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλεισθοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἐκτωρ ἔμεινεν ἔξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερόν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (X 25 κ.έ.).

228 - 280

α') 228 - 246: —**ἡ φωριασμός**=τὸ κιβώτιον.—τὸ **ἐπίθημα**=κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαῖναι**=μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.—**τάπητες**=σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—τὸ **φᾶρος**=τὸ ἑξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—**ἴστημι**=ζυγίζω.—**πίσυρες**=τέσσαρες.—**ἐξεσίην**=εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἐξήμι).—**μέγα**=σπουδαῖον.—τὸ **κτέρας**=κτῆμα.—**περί**=σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε**· ἐναρκτ.=ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.—**ἐνίσσω**=ἐπιπλήττω.—**ἔρρετε**=φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὁργῇ.—**λωβητῆρες**=ἐλεσινοί.—**ἐλεγχέες**=ἐπονείδιστοι.—**κηδήσοντες**=διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κῆδω).—**δνόσασθαι**· ὀνομαι=περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ῥηίτεροι ἔσεσθαι ἐναίρεμέν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ.: ῥηίτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναίρεμέν ὑμᾶς.—**ἐναίρω**=φονεύω.—**ἀλαπάζω**· E 166.—**κερατίζομαι**=ἐρημώνομαι.

247 - 264: —**σκηπάνιον**=ῥάβδος, σκῆπτρον.—**διέπε**=τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέρχομαι**=βιάζομαι.—**δμόκλα**· ὁμοκλάω=φωνάζω, διατάσσω.—**νεικείω**=ἐπιπλήττω.—**βοὴν ἀγαθός**· E 114.—**ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν=αἰσχροί.—**αἰθ'** ὠφέλετε πεφάσθαι=εἴθε νὰ εἴχατε φονευθῇ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φεν-, φόνος).—**πανάποτμος** = δύσμοιρος.—**τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κοροῖδα.—**χοροιτυπῖη** = χοροπηδήματα.—**ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.—**πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280 :—**ὑποδείσαντες**=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδείδω.—**ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—**πρωτοπαγῆς**. Ε 194.—**πεῖρινθα**. Ω 190.—**ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.—**νῆεον**. νηέων· Ι 279.—**οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς ὀπλάς, ῥωμαλέοι.—**έντεσιεργοί** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἥτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—**ἀτιτάλλω**. Ε 271.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥήϊτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναίρεμέν.

γ') **τάλαντον**. Ι 264.—**Θρῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θρᾶκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τοὺς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Λαομέδοντος.—**ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν **ἄμαξαν**, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—**Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 :—**ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.—**πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—**ἄγχιμολον**. ἐπίρρ.=πλησίον.—**τετιηῶς** = λυπημένος· ῥ. τετήμαι.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**λείψαντε**. λείβω = χύνω.—**τῇ**. δεικτ. = ὀρίστε.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.—**μέν**. βεβαιωτ.—**ἔπειτα** = τώρα, ἥτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισες ὁπωσδήποτε νὰ ὑπάγῃς.—**κελαινερῆς**. Ζ 267.—**Ἰδαῖος** = ὁ λατρεύμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.—**κατὰ ὁράται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.—**εὖ**, οὐ· προσ. ἄντων.—**δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.—**πίσυνος**. Ε 205.—**εἰ δὲ** = ἂν ὁμως.—**εὐρύοπα**. Ε 265.—**οὐκ ἂν κελοίμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλὰς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὅλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—
 χεῖρας ἀνασχέμεν... = Z 257.—ἦ· (ἦμι = λέγω).—ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λεκάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—εἰσανιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλεύων.—φίλον ἦδ' ἔλεεινόν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—μητίετα· A 175.—ἦκε· ἦμι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος· εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περκνός.—ῥση θύρη τέτυκται = ῥση ἔχει κατασκευασθῇ ἡ θύρα.—ἄφρνειός = πλούσιος.—ἐὺ κληῖσ' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληρίδων (σύρτης) ἡρμοσμένη.—εἴσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.—ἀτίξας· ἀτίσω = πετῶ (διάττοντες).—γηθέω = χαίρω.—ἰάνθη· ἰαίνω· Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι· Ω 248.—ξεστός = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : ξεστοῖο λίθοιο.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἐνν. τοὺς ἵππους του.—ἐρίδουπος = ὅπου ἀντηχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἡχηρός.—ἐφέπω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστυ = κατερχόμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ + ῥέω).—ἀπο-νέομαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἐταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ἴθι· Ω 144.—Πηλεϊωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλεΐωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλῃσθα.

γ') Κρονίῳν Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :

Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλυτέρα ἑκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσῳ ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκεῖον Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-

σης ἐριδούπου: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὗρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἰσόδος τοῦ μεγάρου (αἴθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἐβλεπε κανεὶς στοάς (ξεστὰς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς· Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348: — ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε = ὑπήκουσε. — διάκτορος = ὁ κομίζων καὶ ἐκτελὼν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν. — ἀργεῖφόντης· Ω 153. — αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως. — ἀμβρόσιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ) βροτός). — ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καί. — ὕγρῃ· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ). — ἅμα πνοιῆς = μαζί με τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεον ὁ ἄνεμος. — τῇ· ἀναφορ. δοτκ. ὀργ. — θέλγω = μαγεύω. — τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους. — ὑπνάω = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου. — κρατὺς = κραταίος. — βῆ ἰέναι· Z 229. — αἰσυμνητῆρ = ὁ κρίνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι). — κοῦρος αἰσυμνητῆρ = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο. — πρῶτον ὑπηνήτη = ποὺ μόλις φυτρώνουν τὰ γένειά του (ὑπήνη = τὸ γένειον).

349 - 357: — ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλοιο = ἐπροσπέρασαν τὸ μνημα τοῦ Ἴλου. — δὴ γὰρ = διότι ἤδη. — τὸ κνέφας = τὸ σκότος. — τὸν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν. — ἔξ ἀγχιμόλοιο· Ω 283. — φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι. — φράζεο, Δαρδανίδη = πρόσχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη. — φραδῆς = φρόνιμος. — τέτυκται ἔργα = ἔχουν γίνεῖ ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ.: ἐγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται ναὺν φρόνιμον. — διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι. — μιν· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύομεν.

358 - 371: — σὺν χύτο = ἐταράχθη. — δείδια· δέδια. — γναμπτός = εὐλύγιστος. — ταφών· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν. — αὐτός = αὐθορμήτως, μόνος του. — ἐριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι + ὀνίνημι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμῆ. — ἐξείρετο = τοῦ ἀπηύθυνεν ἐρώτησιν. — πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας. — ἰθύνω = διευθύνω. — ἀμβροσίη νύξ = θεϊκὴ νύξ. — εὐδω = κοιμῶμαι, ἡσυχάζω. — μένεα πνειόντες = ὀρμητικοί, γενναῖοι. — ἀνάρσιοι = ἐχθρικοὶ ζῶ. — μένεα (στερ. α + ἄρσιοι, ἀραρίσκω). — θοός· A 12. Ἡ νύξ λέγεται θοή, Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—τὸ ὄνειαρ-ατος=πολύτιμον πρᾶγμα.— τίς ἂν νόος τοι εἴη; = ποία σκέψις θὰ σοῦ ἐγίνετο; τί θὰ ἐβαζες εἰς τὸν νοῦν σου;—ὀπηδέω = ἀκολουθῶ.—ἀπαμύνασθαι· (συναπτ. πρὸς τό: οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσῃς.—χαλεπαίνω = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.—ῥέξω· ῥέζω.—καὶ δέ = καὶ μάλιστα.—ἀπαλεξῆσαιμι· ἀπαλέξω· I 251.—δέ· αἰτιολ.—ἐῖσχω = παρομοιάζω.

372 - 377 : — οὕτω πη = ἔτσι κάπως. — ὑπερέσχεθε χεῖρα = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—ἦκεν = ἔστειλεν. ῥῆγμα. — ὁδοιπόρον = διαβάτην. — ἀντιβολέω = συναντῶ. — αἴσιος = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.—ἀγῆτος = θαυμάσιος.—πέπνυμαι νόψ = ἔχω πολλὸν νοῦν.

378 - 388 : — ναὶ δὴ = ναὶ πράγματι.—κατὰ μοῖραν = ὀρθά.—ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφάς, εἰλικρινῶς.—πη = κάπου.—κειμήλια = θησαυροί.—ἴνα· ἀναφ. τόπου = ὅπου.—ὠριστος· ὁ ἄριστος.—οὐ τι = οὐδόλως. — ἐπιδεύομαι = εἶμαι κατώτερος.—μάχης = ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.—φέριστος = ἐξαίρετος, θαυμάσιος.—τέων· τίνων.—ὁ οἶτος = ἡ μοῖρα.—ἄποτμος = ἄμοιρος.—ἐνισπες· ἐννέπω.

389 - 404 : — πειράομαι τινος = δοκιμάζω κάποιον.—εἶρεαι Ἐκτορα = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἐκτορος.—κυδιάνειρα = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνὴρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.—δαῖζω = κατακόπτω.—μία = ἡ αὐτή.—εὐεργῆς = καλὰ καμωμένη.—ἔξιμι = βγαίνω, προέρχομαι.—πάλλω κλήρω = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδῆσῃ ἕνας· παλλόμενος κλήρω = κατὰ τὴν κλήρωσιν.—ἐλίκωψ· A 98.—ἀσχαλάω = δυσανασχετῶ.—ἔσσυμαι τινος = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') Ἀόρ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν: ὑπερέσχεθε.

— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς: τέων.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον:

1) οὗτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.

2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξῆσαιμι.

γ') σῆμα "Ἴλοιοι: 'Ο Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἰλίου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνῆμα τοῦ Ἰλίου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—**φρεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: 'Ο Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυροὺς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.—**Πολύκτωρ**: Εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὁλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν τοῦ εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπὸνῆτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῇ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423 :—**μελεῖστί**=εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).—**προὔθηκεν**· *προτίημι* = βάλλω ἐμπρός, *ρίχνω*.—**αὐτῶς** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρίν, ὅπως ὅταν ἐφρονεῦθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ ἐν κλισίῃ.—**δωδεκάτηοὶ ἡώς** (ἐστὶ) = εἶναι δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...—ὁ **χρῶς** - **χροὸς** = τὸ δέρμα.—**αἱ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρτίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἄρηι* + *φατός*).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἡ μὲν** = καὶ ὁμως.—**ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτον.—**αἰσχύων** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσῃς βλέπων· ῥ. *θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἐερσῆεις** = δροσερὸς (ἡ *ἐέρση* = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῇ.—**μιαρὸς** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (*μύωψ*, *μυστήριον*).—**ὄσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἐτύπη* = ὅσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱὸς ἐῆος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· Α 52.—**περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431 :—**γῆθησεν**· Ω 321.—**ἡ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί.—**δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθετο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθήκον τοῦ πρὸς τοὺς θεοὺς.—**τῷ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλειςον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφάζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439 :—**νεωτέρου**· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.—**δς κέ-
λαι**· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις.—**παρὲξ Ἀχιλλῆα** =
χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρῃ ὁ Ἀχιλ.—**τὸν μὲν**=ἐν τούτοις αὐτόν.—**συλεύω** =
ἀφαιρῶ.—**μετόπισθε** = κατόπιν.—**πομπός**· κατηγορμ. = ὡς συνοδός
σου.—**Ἄργος**· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
μιδόνων.—**ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχὴν.—**ὁμαρτέω** = πηγαίνω
μαζί, ἀκολουθῶ.—**ὄνοσάμενος**· ὄνομαι· Ω 241.

440 - 467 :—**ἀναίξας** = πηδήσας ἐπάνω.—**λάζετο** = ἐπιασε (λά-
ζομαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω).—**ἦϋς - ἥεῖα - ἦϋ**· Γ 167.—**οἱ δὲ
φυλακτῆρες** = ἐνῶ οἱ φύλακες.—**νέον** = μόλις.—**τὸ δόρπον** = τὸ βρα-
δυνὸν φαγητόν.—**πονέομαι** = ἀσχολοῦμαι.—**ἄφαρ** = εὐθὺς κατόπιν.—
ῶϊξε· οἶγω.—**ὁ ὄχευς** = ὁ σύρτης.—**ἐπ' ἀπήνης** = τὰ εὕρισκόμενα
ἐπὶ τῆς ἀπήνης.—**ποίησαν**· ὡς ὑπερσυντέλ.= εἶχον κάμει.—**κέρσαν-
τες**· κείρω = κουρεύω, κόβω.—**ἐρέφω** = θέτω ὀροφὴν, στεγάζω.—**λα-
χνήεις** = μαλλιαρός, πυκνός.—**λειμωνόθεν** = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—
ἀμάω· Ω 165.—**ὁ σταυρός** = ὁ πάσσαλος.—**ἔχω** = κρατῶ, συγκρα-
τῶ.—**ὁ ἐπιβλής** = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὄχευς, κληῖς).—**ἐπιρρήσ-
σεσκον** = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρῶσω.—**ἦ τοι** = ἀληθῶς.—
σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὅπασεν· ὁπάζω· Ω 153.—**πάλιν εἴσομαι** = θὰ
ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.—**νεμεσσητόν** = ἀξιοκατάκριτον.—**ᾧδε** =
ὅπως ἔχω ἤδη κάμει.—**ἀγαπάζω** = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (πα-
ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).—**τύνη**· Ζ 262.—**ὕπὲρ πατρός** = ἐν ὀνό-
ματι τοῦ πατρός.—**λίσσομαι** = ἱκετεύω.—**σὺν ὀρίνης** = συγκινήσης.

β') Τὸ ρ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον **θιέομαι**. "Ὅθεν εὐκτ. β' προσ.
θηοῖο.—Τὸ ρ. εἶμι εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : **εἴσομαι**.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **εἴς, τύνη**.

—Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικόν λόγον :

1) **ἐοῦ ἐτάριοι φίλοιο**.

2) **ὄφρα κεν ἀφίκωμαι**.

3) **καί μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο**.

γ') **ὄσσα ἐτύπη** : "Ὅταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ τὸν
ἐγύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὅπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ
κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδροφόνον ἥρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπειλήσε νὰ ἐμπρήσῃ

τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς ποὺ νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— **εἴ ποτ'** ἔην γε: Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανεράννει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον:** Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπεῖχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἑκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὁποῖον ὁμως δὲν ἀντέσχεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων.— **καὶ τέκεος:** Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὁποῖος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλὰς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνas ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α') 468 - 485 : — **μακρὸς** = ὑψηλός.— **ἐξ ἵππων ἄλτο χαμᾶζε**· E 111.— **αὖθι**· Γ 244.— **ἰθὺς οἴκου** = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν κατοικίαν.— **ἴζεσκε** = ἐκάθητο συνήθως.— **ἀπάνευθε** = χωριστά.— **καθείατο** = ἦσαν καθισμένοι.— **ῥζος**· A 234.— **ποιπνυον** = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο.— **ἔτι καὶ παρέκειτο** = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του.— **ἔλαθεν εἰσελθὼν** = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε.— **κύσε**· Z 474.— **πυκινὴ ἄτη** = μεγάλη συμφορά.— **ἄλλον δῆμον** = εἰς ξένην χώραν.— **ἀφνειός**· E 9.— **εἰσορόωντας**· ὑποκ.: τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — **ἐπιείκελος**· A 131.— **ὀλοὸς οὐδὸς γήρατος** = τὸ θλιβερόν κατῳφλιον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας.— **καὶ μὲν κείνον** = ὠρισμένως ἐκεῖνον.— **περιναίεται** — **περιναιέταοντες** = κατοικοῦντες γύρω.— **ἀμφὶ ἐόντες**· πλεονασμ. εἰς τὸ περιναίεται.— **τείρω**· Z 255.— **ἡ ἀρῇ** = τὸ κακόν.— **λοιγός**· A 67.— **ἐπὶ τ'** ἔλπεται = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει.— **ἡματα πάντα** = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν.— **ἀπὸ ἰόντα** = ἐρχόμενον ὀπίσω.— **αὐτάρ**· ἐναντ.— **στ.** 493 - 494 ὡς Ω 255 - 256.— **ἶος - ἱα - ἶον**· Z 422.— **ἡ νηδὺς** = ἡ κοιλία.— **τῶν πολλῶν** = πολλῶν ἐκ τούτων.— **οἶος** = μοναδικός, ἐξαιρετικός.— **εἶρυτο ἄστν καὶ αὐτοὺς** = ἔσφζε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας.— **πρώην** = πρὸ ὀλίγου.— **ἔτλην**· **τλήναι** = ὑπομένειν.— **ἀνδρὸς παιδοφρόνιο**... **ὀρέγεσθαι**· ἡ σειρὰ τῶν λέξ. ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἀνδρὸς παιδοφρόνιο — **ὀρέγομαι** = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 : — ὑπὸ ὥρσε = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἡμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἦκα = ἦσυχᾶ, μαλακά. — ἀδινὰ = ἀφθόνως, πολὺ. — ἐλυσθείς· ἐλδομαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ ὀρώρει = ὑφώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολὺς = φαίς.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλὸς = δυστυχής. — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἄνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἐάσομεν κατακεῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἡσυχάσουν. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὡς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοί. — ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οὐδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἐάων = ἀγαθῶν. — κύρομαί τινι = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινὰ, ἀπὸ τὰ δεινὰ ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεῦτερον πίθον. — λωβητὸς = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γινωμ. ἄορ. — ἡ βούβρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίωμαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέκαστο· καίνομαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ... : ἡ σειρά τῶν λέξ. : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῷ. — γονὴ παίδων = πολλὰ παιδιὰ. — κρείοντες = οἱ ὅποιοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — κομίζω = περιποιοῦμαι. — ἦμαι = εὐρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — ὅσων· ὅσον ἔδαφος, ὅσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἑέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορά. — ἄνσχεο = κάμει ὑπομονήν. — ἀλίαστον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαι = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθείατο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθὼν : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρτήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωματίον.

γυναῖκες· Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ των ἐθεωροῦντο βασιλόπαιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι**· Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἕδος**· Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα**· Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλς). — **ἄλιος γέρων** λέγεται ὁ Νηρεὺς. — **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόβληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὀχῆα**· Ω 446. — **μετοχλίσσει**· μετοχλίζω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμαι**· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος**· Ζ 354. — **εὐσσωτρος ἀπήνη** = ἔχουσα ὥραϊα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ ἐὺκυκλος. — **ἥρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἅμαξαν. — **φάρα**· Ω 231. — **ἔυννητος** = καμωμένος μὲ ὥραϊον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήσῃ. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἡειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σχυδμαινέμεν**· σχυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἀἶδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἀἶδος, δηλ. τοῦ Ἅδου. — **οὐκ ἀεικέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· Ι 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἡ... — **τῇ περ**· ἡ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = μὲ

τὴν βολὴν τοῦ τόξου τοῦ ὁ βίος· A 49.—**χωόμενος**· A 46.—**ιοχέαιρα**· E 53.—**ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).—**φῆδοιώ...** ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.—**τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν **Λητώ**.—**ἡ δ' αὐτὴ** = ἐνῶ αὐτὴ ἡ **ιδία**.—**ἐννῆμαρ**· A 53.—**κάμε** = ἀπέκαμεν, ἐξηντλήθη.—**οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω).—**εὐνὴ** = ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.—**πέσσει κήδεα** = χωνεῖται θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς.—**μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καὶ δὲ εἶσαν, πύθαι, ἦιε, ποτί.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον :*

1) *ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.*

2) *ὄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνὰς νυμφάων.*

γ') **ὑπόδρα ἰδών** : Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτὴρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἡρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἥρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν. — αὐτὸς Ἀχιλλεὺς **λεχέων ἐπέθηκε** : Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.—

Νιόβη : Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἡ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν διδάγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἡ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός. — ἐν **Σιπύλῳ** : Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμώλου, ὁ ὅποιος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελώιον** : Ἀχέλης ἡ Ἀχελῷος ὀνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαγεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ ἑοῦσα** : Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηνῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — ἄργυφος = λευκός (ῥίζ. ἄργν -, arguo = φω-
τίζω). — ἔδερον· δέρω = γδέρνω. — ἄμφρεπον· ἀμφέπω καὶ ἀμφιέπω
= ἐτοιμάζω. — στ. 623 ὡς I 210. — περιφραδέως = μὲ προσοχήν. —
ἐρύσαντο· ἐρύω=ἀποσύρω, τραβῶ. — στ. 625 - 626 ὡς I 216 - 217. —
στ. 627 - 628 ὡς I 221 - 222. — ὄσος = πόσον μεγαλόσωμος. — οἶος
= πόσον ὠραῖος. — ἄντα = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ
πρόσωπον. — ὕψιν ἀγαθὴν = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — λέξον = βάλε με
νὰ πλαγιάσω· ῥ. λέχω. — ὑπὸ ὕπνῳ (συναπτ. πρὸς τὸ τερπόμεθα μὲ
σημ. δοτ. ὀργ.) = μὲ ὕπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὕπνον, διότι
ὁ ὕπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — μύσαν· Ω 420. — κήδεια
πέσσω· Ω 617. — ὁ χόρτος = ὁ περίβολος. — πασάμην· πατέομαι =
τρώγω, γεύομαι. — ἡ λαυκανίη = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — λαυκανίης
καθέηκα = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμὸν μου, ἦπια.

643 - 658 : — τὰ δέμνια = ἐλαφρά κινητὴ κλίνη. — ὑπ' αἰθούσῃ
= ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ ῥήγεα =
σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (ῥέζω = βάφω). — ἔσασθαι· ὥστε
ἔσασθαι = διὰ νὰ σκεπασθῇ· ἐννυμι (ῥίζ. ἐσ -, ἔσνυμι, ἐσθής). — τὸ
δάος = ὁ πυρσός, ἡ δᾶς. — ἐγκονέουσαι· ἐγκονέω = κάμνω κάτι γρή-
γορα καὶ πρόθυμα (ῥίζ. κον -, διάκονος). — ἐπικερτομέω = πειράζω,
ἀστειεύομαι. — λέξο = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ λέχω. —
βουληφόρος· Α 144. — βουλεύω βουλάς = παρακάθημαι εἰς συμ-
βούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ θέμις ἐστὶ = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θε-
σμόν. — στ. 653 ὡς Ω 366. — ἀνάβλησις = ἀναβολή, ἀργοπορία. —
ποσσῆμαρ = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — μέμονα = ἐπιθυμῶ. — κτερεῖζω =
ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (κτέρεα). — τέως = κατὰ
τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ. — μένω = νὰ μένω εἰς τὴν
σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — τάφον = ἐνταφιασμόν. — μοί· συναπτ. πρὸς τὸ κεχα-
ρισμένα. — κεχαρισμένα θεῖης· ἀντὶ χαρίζοιο = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. —
ἐέλμεθα = εἴλομαι· Ε 203. — ἡ ὕλη = τὰ ξύλα. — ἀξέμεν· ὥστε ἄξαι. —
δαινυτο· εὐκτ. τοῦ δαίνυμαι = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — μὴ
πως δείσειε = διὰ νὰ μὴ ἔχῃ κανένα φόβον. — πυκινὰ φρεσί...
Ω 282.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθήμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.

γ') δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούσῃ : Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αἴθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμᾶτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλὰς καθύπερθεν ἔσασθαι ».— ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν : Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολὺ ὁ θρῆνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου.— σχήσω πόλεμον : Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἑκτορα καὶ ἔσφασε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀναχωρῆν ὀλίγων ἡμερῶν.

— Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράψῃ τὸν σιωπηλὸν θανμασμὸν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;

— Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;

677 - 804

α') 677 - 691 : — ἱπποκορυστής = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστής (ἵππος + κορύσσω = ὀπλίζω). — ἐριούνιος · Ω 360. — ἔμαρπτε · μάρπτω · Ε 65. — ὀρμαίνοντα · ὀρμαίνω = διαλογίζομαι. Ἡ μτχ. αἰτιολ. — ἐκπέμψειε = ὁδηγήσῃ ἔξω. — ἱερός = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — πυλαωρός = φρουρός τῶν πυλῶν. — οἶον ἔθ' εὔδεις = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — εἶασε = ἐφείσθη. — τοὶ λελειμμένοι = ὅσοι ἔχουν μείνει. — αἶ κε γνώῃ σε = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — ῥίμφα · Ζ 511.

692 - 706 : — ἐύρρεϊος · Ζ 508. — δινήεις = ποὺ κάμνει δίνας, ὀρμητικός. — κροκόπεπλος = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (κρόκος = τὸ φυτὸν ζαφορά). — ἐκίδνατο = ἐσκορπίζετο· κίδνα-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαύνω.— ἄστυ-
 βοώτην· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
 ἐφώναξε δυνατά.— ὄψεσθε ἰόντες = ἐλάτε νὰ ἰδῇτε.— χαίρετε· ἐχαί-
 ρετε· παρατ.

707 - 717 : — ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
 ἀνασχεῖν). — ξύμβληντο· θά νοηθῇ ὡς ἀντικμ. Πριάμφ.— τίλλομαι =
 ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὁλόκληρον.— Ἔκτο-
 ρα· συναπτ. πρὸς τὸ ὁδύροντο.— εἶξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
 οὐρῆες· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητὸς = τρυπητὸς (τεῖρω). — παρὰ εἶσαν = ἔφε-
 ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρόν.— αἰιδός· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσμα-
 τα.— ἐξάρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρήνον.— οἱ τε στο-
 νόεσαν αἰοδῇν· θά νοηθῇ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
 φράσις θά ἐξηγηθῇ : καὶ οἱ ὅποιοι θά ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
 γοῦδι.— ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμόν τὸ θρηνητικὸν
 ἄσμα.— τῆσι = μετὰ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
 ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχής (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος). — πέρσε-
 ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
 εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὁλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκει· ἐρύσκον·
 θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κεδνός = σεβαστός.

ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
 δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἑνὸς κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὁ-
 ποίου πολὺ πιθανόν... — ἐν παλάμῃσιν· ὡς ἀπλῇ δοτικ. ὄργαν.—
 ὁδάξ = μὲ τὰ δόντια.— ἄσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σεπ,
 ῥίζης τοῦ εἰπεῖν). — οὕδας· Ω 527.— ἐν δαί = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
 δοτ. ὀνόμ. συγγεν. πρὸς τὸ δῆμος = καταστρεπτικός). — ἀρητὸς = κα-
 τηραμένος, φοβερός (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρήνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
 θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὁμιχλώδης.— ψυχὴ =
 ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερός (ταναός + ἄκος, ἀκή). — πολλὰ = πολ-
 λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρύω).
 ἐρσηίς· Ω 419.— ἀγανός = εὐμενής, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
 λη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — **άλιαστον** = ἀδιάλειπτον (ἄ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι). — **δαήρ**· Γ 180. — **ὥς ὤφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Z 345. — **ἀσύφρηλος** = προσβλητικός. — **ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω. — **στ.** 769 ὡς Z 378. — **ἐκυρὸς - ἡ**· Γ 172. — **παραιφάμενος**· *παράφημι* = συμβουλεύω. — **ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι. — **ἀχθυμένη κῆρ** = κατὰ καρδία λυπημένη. — **πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — **δῆμος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — **ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ. — **πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν. — **πημανέειν**· *πημαίνω* = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — **ἀγίνεον**· *ἀγινέω* = φέρω· παρὰλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — **ἄσπετον**· Ω 738. — **φαεσίμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — **θρασύς** = τολμηρός, γενναῖος. — **ἐν πυρῇ ὑπάτῃ** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — **ἦμος** = ὅταν. — **ἡριγένεια** = πρωινὴ (ἡρι = πρωὶ + ῥίζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **ρόδοδάκτυλος** = ἔχουσα ῥόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε. — **ἡγρετο**· ἀγείρομαι. — **ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — **λέγομαι** = περιμαζεύω. — **μύρομαι**· Z 373. — **κατείβομαι** = χύνομαι κάτω. — ἡ **κάπετος** = τάφος, λάκκος. — ὁ **λᾶας** = ὁ λίθος. — **σῆμα χέω**· Z 419. — **εἶατο** = ἐτοποθέτησαν (ῥ. ἤμαι). — **πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν ἐνν. εἰς τὴν πόλιν. — **ἐρικυδής** = μεγαλοπρεπής. — **ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — **τάφος**· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορ. β' τοῦ *γινώσκω* κατὰ τὰ βαρύτονα : **γνώη - γνώωσι**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **σεῖο, τοι, λελειμμένοι, ἱξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἡγρετο**.

γ') ὅτε δὴ πόρον ἱξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — **Κασσάνδρη** : "Ὅπως καὶ ὁ Ἑλένος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

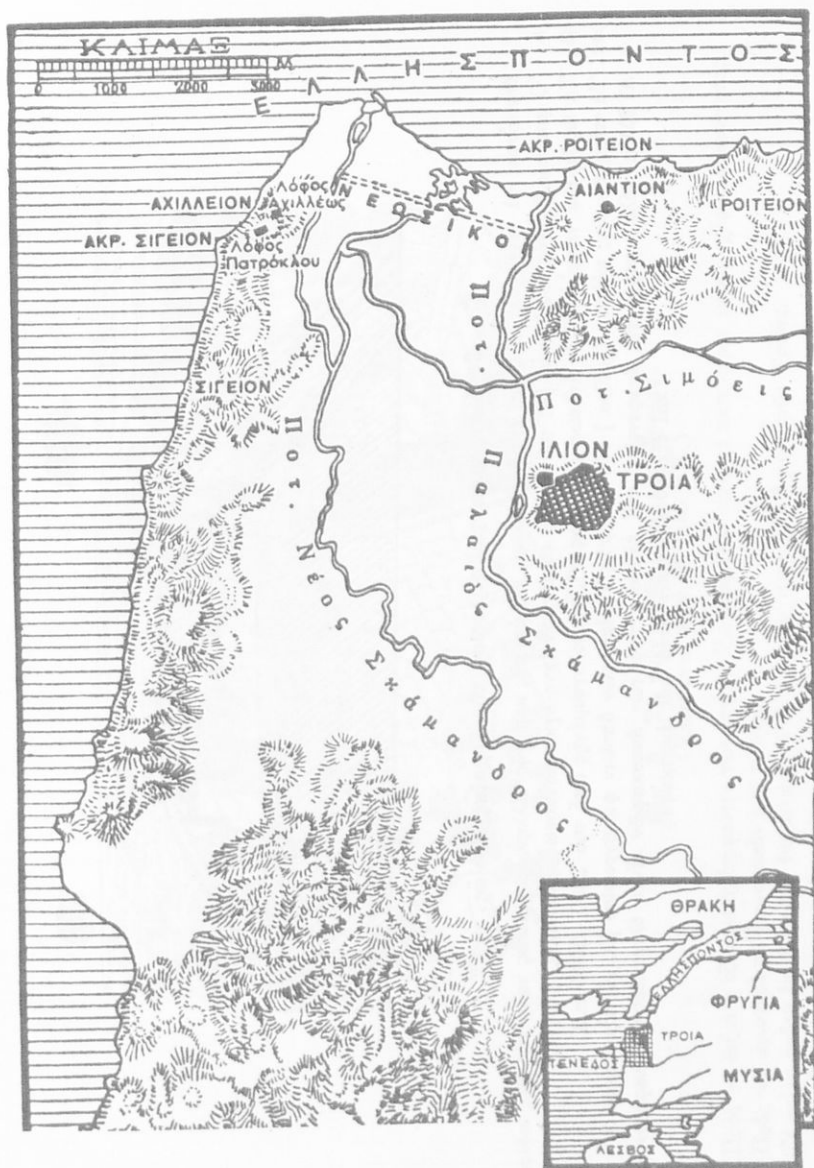
ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι**: Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἕκτορα οἱ θρῆνοι ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

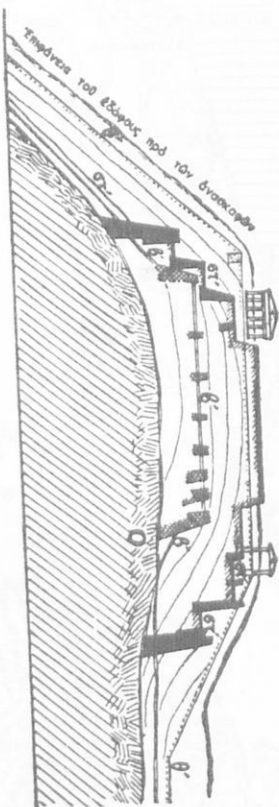
— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλόπρεπης ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ

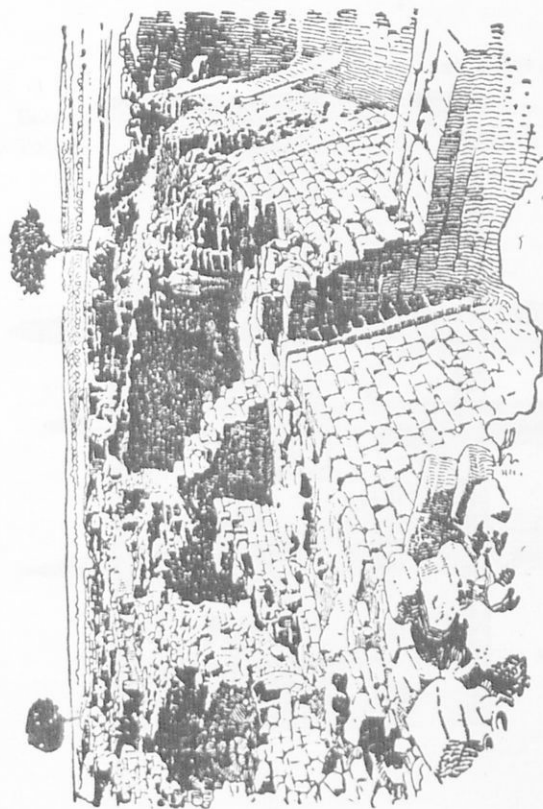

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

Εικ. 2. Διάγραμμα του γηλόφου της αρχαίας Τροίας.

- φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πόλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλληνιστικὸς ναὸς τῆς 9ης πόλεως.
- ο. Ὁ φυσικὸς βράχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ἔγνη ἐγκαταστάσεως νεολιθικῆς ἐποχῆς.
 - β. Τὰ κεκλιμένα τείχη τῆς 2ας πόλεως (ἡμίκυρτα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
 - στ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πόλεως (μαῦρα) τῆς ὀμηρικῆς Τροίας, τὸν ὁποῖον φωτογράφιαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα δ.
- Αἱ ἄλλαι πόλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἑδάφους πρὸ τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς.

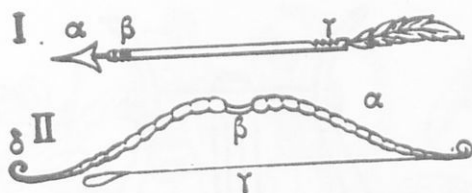
Εικ. 3. Τὰ τείχη τῆς ἑμνηρικῆς Τροίας.
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωγαμμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος.
Πρὸς τὰ ἄριστερά τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.
Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροσπάτειον τὸ ἱερὸν ποταμὸν τῆς Τροίας.

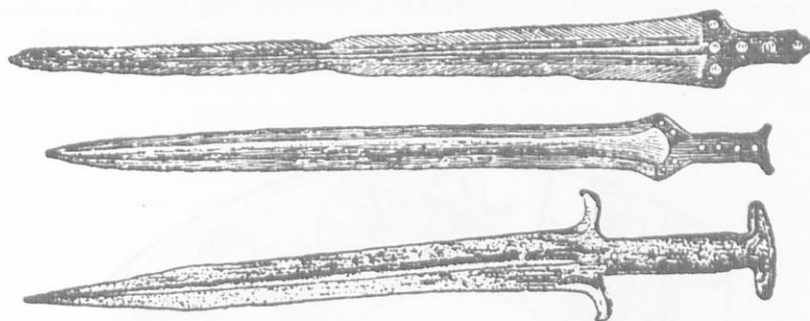
Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοί.
(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκητῶν.)

Φέροντες πῆληκα (κέρυν) μὲ λόφον καὶ φάλακας ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Προσυλάσσονται μὲ βραχὺν θώρακα, κάτωθεν τοῦ ὀποίου φαίνεται ὁ χιτῶν. Κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κνημίδας.

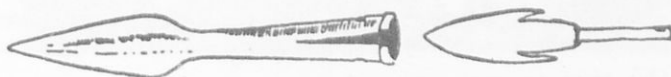

Εἰκ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αἰχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερών.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

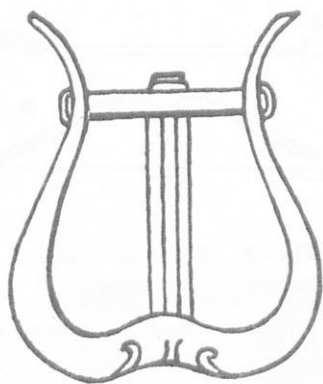

Εἰκ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.

Εἰκ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εικ. 8, Φόρμιγξ. (Αναπαράστασις.)

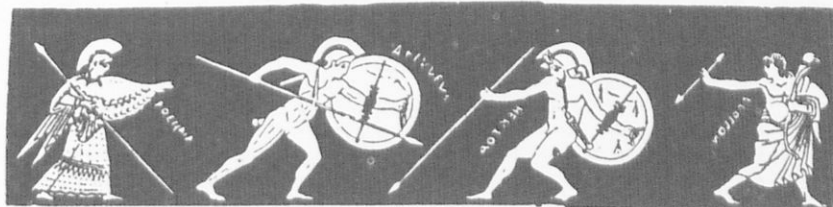
Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους και Αινείου.
(Αγγειογραφία).

Ὁ Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὅποιος ἔχει πληγωθῇ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἀλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μετὰ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ τῆς Αἰνείου μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ὅπισθεν τοῦ Διομήδους ἵσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὅποια παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.
(Ἰλιάδος Ε 309-317.)

Εικ. 10. Μάχη παρά τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἀγγείου.)

Παρά τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἵσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δᾶδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420.)

Εικ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἀγγείου.)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ.)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
ΙΤΥΤΕΧΝΗ
ΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
ΕΚΔΟΣΗ 2014

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Εισαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις.....	15
3. Γνωσται εκ τῆς Ὁδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρῳ.....	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

Ἔκδοσις ΙΣΤ', 1970 (V) — Ἀντίτυπα 40.000 — Ἀριθ. Συμβάσεως 2024/9-4-70

Ἐκτύπωσης-Βιβλιοδεσίας: Πάπυρος Γραφικαὶ Τέχναι Α.Ε. Ἰωαννίδου 4 Ἀμαρουσίου

0020556750

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

